

QUADERNS DE PASTORAL

**VIDA DE FE
I PRESENCIA
EN EL MÓN**

Reflexions i testimonis

64-65

PÒRTIC

PER UN CRISTIANISME --- PRESENT EN EL MÓN

La qüestió que aborda aquest número —la presència dels cristians en el món— ha conegut aquests darrers anys entre nosaltres una evolució considerable.

A l'interior d'una Església que «naixia de nou» per a bé i per a mal (més aviat per a mal, si hem de ser sincers) el 1939, el que en podríem anomenar la punta de llança de la renovació pastoral va anar-se obrint progressivament a les realitats mundanes i a les seves dimensions més contradictòries i va aconseguir d'arrossegar, en el seu moviment, sectors considerables del cos eclesial. La celebració del Concili Vaticà II va ser viscuda com una mena de «consagració» definitiva

d'aquesta línia de presència activa en el món. Però l'endemà mateix començaven els problemes amb l'anomenada «crisi» dels moviments especialitzats d'Acció Catòlica. I entre crisis i capgirells, que de fa uns anys s'han apaivagat força, arribem als nostres dies, en els quals el profund canvi sòcio-cultural i eclesial es troba emmarcat en un canvi polític que comporta, juntament amb l'establiment de la democràcia, un cert reconeixement de la nació catalana i del seu autogovern.

Hem entrat doncs en una nova «normalitat», en una nova «situació». I és bo que els cristians ens interroguem sobre la manera com hi afrontem el binomi vida de fe i presència en el món.

No es pot negar que es donen reaccions contradictòries. D'una banda tenim les posicions conciliars, ben inequívokes, i les afirmacions, també inequívokes, de la nostra jerarquia a favor de la democràcia. Però, d'altra banda, a mesura que la societat va assumint protagonisme en aquells terrenys en els quals l'Església havia exercit una certa hegemonia indiscutida, es dibuixen çà i là recels, oposicions, suspicàcies; hom no s'avé fàcilment a aprimar tot allò que havien estat (i continuen essent) «suplències»; i àdhuc, en més d'un cas, s'hi aferra gelosament amb arguments diversos. Pensem en els temes morals i, més concretament, en el divorci, l'avortament, l'ensenyament, l'esplai, les classes de religió... No sembla que la comunitat cristiana, si parlem globalment, estigui disposada a fer un autoexamen seriós amb vista a emprendre aquella reorientació i aquell redimensionament que els temps actuals i l'ocasió única del canvi polític, amb l'establiment dels diversos òrgans de la Generalitat, semblen demanar. S'observa un cert enyorament del passat (aleshores no hi havia problemes de competència institucional) i una certa por a perdre plataformes i camps d'influència i a quedar-nos despallats a l'interior d'unes «comunitats»

desproveïdes d'«institucions pròpies» que els permetin d'actuar, com a tals, en el camp temporal. Ras i curt: hi ha una reticència a enfocar de cara un seriós desmantellament institucional. Algú diu, fins i tot, que l'Església només deixa (i encara de mala gana) aquells terrenys d'on la treuen. ¿Afany de poder? Nosaltres parlariem, més aviat, de la inèrcia dels camins fressats i els tocoms sabuts, de la por del risc i la incertesa, del retorn espontani de les **habituds de sempre**.

Però, ultra aquest factor d'ordre institucional, n'hi ha un altre d'ordre més psicològic i personal. Viure la fe en ple món resulta dur i no gaire gratificant. El cristià s'hi troba com en terra estrangera. La comunitat o el grup de fe tendeixen a convertir-se, per això mateix, en recer càlid i afectiu. Van iniciar-se, segurament, amb vista a revisar la vida, per tal de nodrir la fe. Però, com els deixebles dalt la muntanya de la transfiguració, ens hi trobem tan bé que ens hi construïm insensiblement unes cabanes. Res: poca cosa. Però, per aquest camí, el grup de fe s'ha convertit en grup de vida i potser en grup d'acció. I ja tenim que la comunitat s'ha tancat, s'ha reclòs a l'interior dels seus murs, que s'ha construït com una «institució» al costat de les altres, separada de les altres, qui sap si rival de les altres.

Toquem aquí un punt delicat. L'aïllament del cristià en el món modern demana el suport d'un nucli comunitari. Al seu si, el cristià hi és conegut i reconegut com a tal i pot aflorar una dimensió que resulta progressivament estrangera en els ambients on ell es mou normalment: aquí la fe adquireix consistència, significació i visibilitat, pot ser interpellada a partir de la vida i aquesta pot revisar-se a la llum de la fe. Però aquest grup ha de conservar la seva fragilitat, la seva «provisionalitat». Convertir-lo en grup normal de vida i d'acció fóra caure novament en el parany del tanca-

ment a l'interior del propi call (del «ghetto», per a dir-ho amb la paraula consagrada). A nivell de la comunitat més gran fóra retornar al «centre parroquial»: el petit món per als de casa. Per això el moviment «comunitari» (una redescoberta postconciliar, almenys entre nosaltres), positiu com és, no està absent d'ambigüitats i en el moment present, i segons quin camí seguís, podria menar a un cert replegament, a un cert tancament dels cristians.

Vet ací doncs les dues temptacions que hem de superar avui si volem un cristianisme realment present en el món: la que prové de l'excessiu protagonisme de les institucions eclesiàstiques en el camp temporal i la que prové del tancament dels cristians en les seves pròpies comunitats o grups. Són dos camins pels quals la comunitat cristiana se separaria dels homes i dones normals i el testimoni creient no es dissoldria en plena pasta.

QÜESTIONS

VIDA DE FE

I PRESENCIA EN EL MÓN

JOSEP M. TOTOSAUS

El tema que aborda aquest número de QUADERNS és un tema etern. Si més no, hauria de ser-ho. Vivim la fe i l'anunciem des d'una situació mundana determinada, de manera que la vida creient no ens ha d'abstreure de la realitat i la brega diàries, i que aquesta brega de cada dia tampoc no ens ha de distreure ni d'apartar de la fe.

De quina manera afronten aquesta qüestió els materials que presentem?

Quatre articles programàtics

Els quatre articles que apareixen a la secció «Qüestions» poden considerar-se, per a dir-ho així, com a programàtics.

1. Bonaventura Pelegrí, aquest lleidatà universal, que fa anys que actua com a consiliari de moviments internacionals, aborda «un dels cavalls de batalla de la pastoral d'aquests últims anys, en què, amb més o menys claredat i amb més o menys eficàcia, ens hem esforçat a fer que els cristians estiguessin presents en el món (...): que el cristià compromès mantingui alhora viva l'experiència de la fe a nivell de la pròpia comunitat cristiana». L'article enumera els elements a tenir en compte i els trets metodològics de l'acompanyament pastoral per tal que el cristià i la comunitat cristiana puguin viure seriosament l'experiència de la fe en Jesucrist i la construcció del Regne de Déu a través de l'engatjament polític. Val la pena de cridar l'atenció sobre el servei de la fe al compromís, la necessitat de la celebració sacramental i de la pregària i l'eixamplament de la pràctica eclesial del militant més enllà de la pròpia comunitat o el propi moviment.

2. Mossèn Lluís Bonet i Armengol, en un article que recull la ponència que va presentar el mes de setembre passat a consiliaris de moviments de joventut, parteix de la seva experiència com a consiliari de la JOC, els anys 1959-1967. Hom llegirà amb gust de la seva exposició sobre el nucli i el dinamisme de la revisió de vida, sobre el seu abandó ulterior a causa de la preocupació absorbent per l'eficàcia del compromís i sobre el replegament comunitari dels cristians. En conclusió, doncs, la militància esdevé una pedagogia alliberadora «a) quan hom té en compte sempre tota la realitat senzilla de les persones que normalment i immediatament l'envolten; b) quan les accions fortes d'ordre polític, sindical o eclesial són amarades de veritable esperit de servei; c) quan som solidaris amb els més pobres; d) quan tota l'acció és reflexionada joiosament en Jesucrist que s'ha lliurat per tots els homes; e) quan el Cristi mort i ressuscitat és proclamat amb tota la joia i tota la força».

3. «Viure la fe en Jesucrist inserits en la classe obrera» recull la reflexió que mossèn Casimir Martí va fer el mes d'octubre a la jornada anual de l'Acció catòlica obrera (ACO) de Barcelona. Hom apreciarà la simplicitat i la nitidesa amb què s'hi explica què volem dir quan parlem de «classe obrera» o de «lluita de classes», realitats que pertanyen a les anomenades «de segon grau» (és a dir, els mecanismes socio-polítics dins dels quals es troben situades les persones i les relacions interpersonals) i la senzillesa amb què s'hi reivindica la lluita del cristià per a «purificar la fe religiosa de tot el que pugui tenir de pretext encobridor del veritable rostre de la realitat»: «és seguir les petja-

des de Jesús, que lluità contra els equívocs religiosos del poble escollit i no dubtà d'acceptar totes les conseqüències de la seva lluita, fins la mort en creu (...). És cert que Jesús no presentà cap programa polític o social alternatiu (...) Però també és cert que sempre se situà al costat dels marginats de tota mena, les prostitutes, els publicans, els leprosos, i que aquesta presa de posició no sols el qualificà políticament als ulls de molts, sinó que el posà en el camí de la mort».

4. «Ullada al terme des del campanar» és una breu reflexió sobre el que esperen de l'Església els nostres homes i dones rurals. Josep Vila i Boixader, capellà del bisbat de Solsona que ha treballat sempre, i fa ja vint-i-cinc anys, en ambients rurals, confessa: «les nostres opinions són sempre emboirades», perquè «la gent del nostre món rural, la seva autèntica resposta se la guarden a la faixa». Una Església que vulgui ser present en el món rural ha de continuar «tocant a missa» (assegurar aquest espai on el poble —cada poble— es retroba agermanat i aquesta presència transcendent en tota la vida seva, sobretot en les seves celebracions festives), ha de continuar «tocant a morts» (renovar-se profundament, però sense fer trencadissa, i acompanyar «pausadament, molt pausadament, a les regions de l'oblit els dogmatismes, les amenaces condemnatòries, els flagells i els terratrèmols, les supersagrades litúrgies» de l'ahir), i, de tant en tant, també ha de «tocar a foc» (manifestar la seva opinió sobre les lluites dels rurals contra els seus explotadors, i àdhuc no refusar de comprometre's en un cert lideratge; perquè l'home rural concedeix a l'Església «un reconeixement de neutralitat que no concedeix a cap partit». El món rural demana, doncs, una Església que hi sigui realment present i que estigui sempre disposada a sembrar: «amb sequera o amb humitat, però a sembrar!».

Parròquies i escoles

Després d'aquests articles vénen set testimonis sobre la manera com algunes institucions d'Església s'han plantejat la seva presència en el món. Són testimonis d'un camí seguit.

Tres fan referència a parròquies: Sant Medir, a la Bordeta barcelonina encara, per bé que tocant al municipi de l'Hospitalet, Can Serra, en un barri ahucinant de blocs de nova construcció, ara ja a l'Hospitalet, i Manlleu, una vila ben important d'Osona.

Sant Medir va iniciar ben d'hora (encara no havíem entrat a la dècada dels cinquanta) un nou tipus de parròquia. L'article recull doncs una llarga experiència. Al llarg de tot aquest temps i dels canvis experimentats, la parròquia ha estat sempre molt present i encarnada en el seu barri: pot dir-se que el seu camí parteix del convenciment que l'Evangeli ha de passar «per les mediacions que vertebrèn la vida de l'home i de la societat: barri, treball, política, cultura, etc.».

A Can Serra van viure una experiència singular: la construcció de la «Casa de la Reconciliació» (1974-75). «Va ser obra de tots: homes i dones, creients i no creients, joves i vells, gent nascuda aquí a Catalunya i immigrants de tot Espanya. Tot treballant, deixàrem de banda ideologies i diferències i ens vàrem reconèixer com un mateix Poble. Tots, alçant aquesta casa, ens vàrem descobrir reconciliats». Per això «ha estat per a nosaltres, al barri, un signe constant d'allò que entenem per Església: un lloc obert a tothom. Ens hem escarrassat per a dissoldre tota mena de fronteres que ens separin». Entorn de la taula parada al bell mig d'aquesta Casa de la Reconciliació, «s'hi celebra l'eucaristia un cop la setmana. I al voltant de la mateixa taula s'hi fan també les festes del barri, assemblees de tota mena, escola per a adults (...) Aquesta és l'Església que molts somniàvem: una nua presència (...) una Església pobra, que ha perdut antigues seguretats i procura no substituir-les per altres de noves».

De la parròquia de Sta. Maria de Manlleu n'oferim un testimoni, per a dir-ho així, tangencial: la reflexió de tres membres d'un equip de cristians adults. Hi ha una valoració de la parròquia (ens trobem en una vila) com «un medi importantíssim de comunicar la fe»; s'aspira a l'ideal d'una verdadera comunitat, on la pràctica de la fe és la mateixa vida. Vida, d'altra banda, carregada d'angoixes, des de la situació d'injustícia que pot viure un sindicalista fins a les preocupacions d'una mare de família», perquè la parròquia congrega gent molt diversa. Se'n valora que promogui comunitats de base o grups de fe (que han de conjurar el perill d'església paral·lela), el caràcter obert de molts actes religiosos (que haurien de cercar la continuïtat) i l'esforç catequètic i de formació. Però se n'assenyala la falta de compromís social: «l'home que no té res, aquell que fa jornal i mig o està en atur, no se l'ha sentida mai seva, la parròquia». El testimoni acaba així: «La parròquia encara no és la comunitat que nosaltres voldríem: un sentit profund d'arrelament en la vida del poble,

de solidaritat amb els qui ja han fet una opció cap al missatge de Crist des d'un compromís en la vida; una definició davant fets com les eleccions sindicals, els joves en atur...»

Antoni M. Serramona, preòsit de Sant Felip Neri de Barcelona, ens exposa una sèrie d'interrogants i de projectes (alguns dels quals ja han començat a fer-se realitat) sobre el servei que haurien de fer l'església i l'edifici annexe de la plaça de St. Felip Neri en ple barri de la Seu.

L'article sobre el Centre social dels barris del Palau i l'Escorxador de Mataró ens situa en una simbiosi ben característica d'una determinada època: es tracta d'una entitat jurídica autònoma, depenent de Càritas diocesana, que té la seva seu als locals d'una parròquia. Els que hi treballen «procedeixen d'antics moviments d'Església», per bé que hi hagi passat «gent del món obrer i gent de diferents partits polítics, gent d'Església i gent de fora. Tots units per l'afany de realitzar una tasca social i respectuosa de la independència ideològica i l'autonomia del Centre». L'article en ressegueix la història i n'esbossa un ràpid balanç. Però no entra en les previsions de futur, especialment pel que fa a la confluència entre parròquia, Càritas diocesana i Centre social que es vol autònom.

Els dos darrers testimonis d'aquest apartat corresponen al món escolar. El primer exposa una experiència d'integració escolar a la vila de Castellterçol i els municipis veïns de Granera, Castelltir i St. Quirze de Safaja, que ha estat animada per un mestre «nacional». Aquí podem veure com és possible d'«establir una saludable simbiosi entre les escoles nacionals i les particulars» (entre elles el col·legi de la Immaculada, de les germanes carmelites), amb la participació, quan ha calgut, de la parròquia, que ha deixat els seus locals.

L'altra experiència correspon al col·legi dels escolapis de Terrassa, que té més de mil alumnes, i que ha viscut una transformació considerable del curs 1973-74 ençà. Hom remarcarà tot l'esforç fet per a redefinir i ressituar la «pastoral» a l'interior de l'escola i per a separar la comunitat religiosa de la institució escolar i donar als mestres laics el protagonisme que els escau.

Sis testimonis personals

Els restants testimonis tenen un caràcter més personal que institucional.

Josep Maria Fisa, de l'equip de preveres de Molins de Rei, exposa la seva experiència de sis anys com a professor de religió a l'Institut de Molins. Al llarg d'aquests anys ha anat aclarint el seu camp de treball («professor d'una assignatura que presentava el fet religiós i la seva incidència en la cultura humana») i precisant-ne la finalitat («fer conscients els adolescents de la importància i la complexitat del fet religiós i de les seves implicacions culturals»); també n'ha experimentat les possibilitats com a lloc on entrar en contacte amb els altres professors, establir-hi relacions amicals i àdhuc tenir-hi converses sobre la fe, i, no cal dir-ho, on conèixer més els joves i sentir-se més a prop de la seva problemàtica. Mentrestant, diu, «el marc dels acords Església-Estat et situa d'una manera estranya com a professor» i «la intenció catequètica i doctrinal» que la comissió episcopal d'ensenyament atribueix a la presència de la religió a l'escola fa inviable, en un futur més o menys llunyà, aquesta mena de treball.

Carme Tico i Glòria Olivé, professores d'institut de segon ensenyament l'una a Terrassa i l'altra a l'Hospitalet de Llobregat, ens diuen com s'hi plantegen la vida com a cristianes i què n'esperen de la comunitat cristiana a nivell personal i a nivell estructural.

Joan Estrada i Josep Castaño són dos cristians del món obrer, casats i pares de família, que ens exposen simplement el seu camí. Josep Castaño, a més, fa una reflexió entorn de la seva experiència juvenil a la JOC, el que va significar i l'evolució que han seguit els seus companys de joventut. Després de dibuixar la seva situació actual, conclou: «Estic convençut que cal lluitar pel canvi d'estructures, a fi de cercar més justícia, més equitat. Però també crec que no n'hi ha prou de lluitar contra les estructures»; cal, a més, «una actuació honesta i eficient de tots». «A més d'una actuació política que cerca l'eficàcia», cal «un moviment espiritual que avantposi l'ètica al suborn i a la corrupció, l'actitud de servei a tot abús d'autoritat». I acaba: «Entenc que la fe ens ha de portar a una purificació constant, a una transparència permanent dels nostres actes, a una abnegació pels altres, a una solidaritat amb els més petits... més que a optar per un model determinat de societat. I entenc que la fe ens ha d'in

terpellar a tots aquells que pensem en les diferents maneres de societat».

El darrer testimoni, que signa Jordi López Camps —un laic casat que treballa en la recerca en el camp de la biologia— parteix de la presa de consciència del profund canvi socio-cultural que vivim sense que apareguin camins de sortida. És el context «on vivim la nostra fe, i on, inexcusablement, hem de trobar com expressar la nostra específica identitat cristiana, en harmonia amb altres aportacions». Com a col·lectivitat, l'Església, ¿és avui signe d'esperança per a un món que l'està cercant dins les tenebres? «El clam del salmista, on és el meu Déu?, podria ésser fàcilment pronunciat per qualsevol dels milers de dones i homes que, davant la seva sofrència anònima, s'interroguen sobre el sentit de la seva existència tant en l'ordre personal com en el col·lectiu». Doncs bé, «cal trobar Déu en aquestes condicions d'opressió, allà on tot sembla negar-lo. Des de la seva aparent absència». Abandonant la seguretat dels seus temples, l'engranatge de les seves institucions i àdhuc algunes de les seves tradicions, l'Església se n'ha d'anar al desert i iniciar-hi el camí del retorn «al costat dels homes i dones que, des de la seva realitat, lluiten i avancen cap a un nou model de societat més igualitària, fraternal, solidària, basada en la llibertat i compromesa amb l'edificació de l'home nou (...), plenament identificada amb l'opció fonamental del Crist: els pobres».

El Consell presbiteral de Barcelona

El darrer escrit que presentem —aquest a la secció «Textos»— recull exposicions i discussions que van fer-se al Consell presbiteral de Barcelona la primavera passada entorn de quatre punts de tangència entre la comunitat cristiana i la societat: l'acció assistencial, l'acció educativa de l'esplai d'infants i joves, els locals de l'Església i l'ús de la llengua catalana.

No es tracta de cap document de treball ni de cap conclusions. Però el text representa una certa cristallització de les reflexions del Consell presbiteral sobre algunes «repercussions pastorals de la nova situació política» (tal com diuen els membres del Secretariat en enviar-lo a tots els capellans barcelonins). En general, costa de trobar-hi perspectives una mica ardides. Tots els raonaments semblen orientats, més aviat, a evitar conflictes i a fer-se un jaç en la situació actual de manera plausible i amb els mí-

nims costos. De vegades semblen advocar per un continuïsmе real amb terminologia renovada.

Ultra l'expressió d'uns bons desigs sobre l'ús de la llengua catalana en la pastoral (que hom no sap si aniran seguits d'una voluntat eficaç per a fer que es converteixin en realitat pertot), potser l'actitud més nítida es troba en aquestes afirmacions referents al camp assistencial: «Creiem que l'Església ha de vincular la seva acció social al conjunt de la pastoral. Cal que Càritas i les parròquies cooperin, potenciïn i, si fa al cas, promoguin equips parroquials i interparroquials d'acció social que es facin presents a les necessitats dels barris i dialoguin amb totes les entitats civils. Això demana una més gran coordinació de les institucions socials de l'Església i que aquestes se centrin cada vegada més en els problemes humans més greus».

Fins aquí la presentació dels materials que constitueixen el cos d'aquest número que tens a les mans: tot un seguit d'experiències i reflexions entorn d'un tema clau que ens ha de preocupar a tots. De segur que la seva lectura resultarà enriquidora i que aportarà idees i suggeriments perquè cada cristià i cada grup o institució d'Església s'interrogui a fons sobre la manera com viu aquest equilibri difícil però necessari i inesquivable: presència en el món i vida de fe, vida de fe i presència en el món.

EXPERIÈNCIA DE FE

I PRESENCIA EN EL MÓN

BONAVENTURA PELEGRÍ

Un dels grans cavalls de batalla en el camp de la pastoral d'aquests últims anys, en què, amb més o menys claredat i amb més o menys eficàcia, ens hem esforçat a fer que els cristians estiguessin presents en el món, ha estat i continua essent que el cristià compromès mantigui alhora viva l'experiència de la fe a nivell de la pròpia comunitat cristiana.

I. EL PROBLEMA I LES SEVES CAUSES

Es tracta, sens dubte, d'un aspecte molt delicat de la pastoral. Delucidar exactament fins a quin punt la vivència de la fe sofreix en un procés concret de «politització» no és gens fàcil. Els agents de pastoral que ens hem esforçat per construir aquest tipus de cristià «activament present en el món», ens hem vist obligats a respondre a denúncies de «temporalisme» o de «fer política». (Aquí utilitzo la paraula «política» en un sentit ample: esforç encaminat a construir la «polis» = ciutat = societat.)

Les causes d'aqueixes denúncies són molt complexes. N'insinua-
ré algunes:

1. Per part dels «denunciants»:

— en general estaven acostumats a una acceptació activa o pas-
siva del «status quo» imperant, sobretot quan els governants es
declaraven «cristians» i «volien» afavorir —si amb bones o males
intencions no interessa— l'Església. Això no era «fer política»!;

— havia existit una manca de reflexió sobre la responsabilitat
política de l'home, en general, i, per tant, de la relació d'aqueixa
responsabilitat amb el fet d'ésser cristià (exigències del manament
nou, per exemple);

— ens havíem acostumat a fer de la fe una qüestió personal,
intimista: relació amb Déu; en el millor dels casos, amb exigències
morals sobre la vida personal, el compliment dels deures profes-
sionals, les relacions interpersonals, etc.;

— el liberalisme havia fet passar la idea que «el negoci és el negoci» i que la religió s'havia de quedar a la sagristia, sens dubte com a reacció a influències exagerades de l'Església en el domini del poder polític i social.

2. *Per part dels «denunciats».* Fills de l'ambient que acabo d'insinuar, a mesura que avançaren en el procés de politització varen perdre de vista, en molts casos, l'element gratuït de la fe i el seu dinamisme autònom. Potser no serà sobrer recordar alguns dels trets del procés de pèrdua de la fe:

— a partir de la fe s'assoleix l'exigència de la caritat, el manament nou: descoberta del proïsmo;

— necessitat d'ésser eficaç: necessitat no solament d'actes puntuals de caritat sinó del compromís; eficàcia en el compromís; necessitat de transformació de les estructures; necessitat de l'anàlisi, de l'organització, del partit polític;

— el que importa és l'home: el pobre, l'explotat; Déu no té necessitat de la pregària, de l'acció de gràcies;

— procés de desmitificació i secularització: el món és tasca per a l'home; la pregària de petició és alienant (recordo les dificultats d'un sacerdot que ens presidia una Eucaristia per invitar-nos a recitar el «Pare Nostre»!).

3. *Per part de l'objecte mateix: relació Església-món, fe-acció política:*

— confusió entre dimensió política de tota activitat o passivitat i organització política, amb les corresponents anàlisis, estratègies i tàctiques: política de partit;

— importància de la fe en l'home i les seves possibilitats de construcció i/o transformació del món, en la capacitat científica, en el paper de la classe obrera en la transformació de la societat; paper de l'element utòpic per a la transformació i, a la vegada, dificultat per valorar la fe explícita en Jesucrist i el seu paper en la història; per acceptar les limitacions de l'alliberament com tasca humana i la dimensió realment escatològica de la Salvació cristiana;

— com a resultat: separació o reduccionisme.

I aquí m'aturo. Del que es tractava era d'indicar que el problema és difícil. Les denúncies, amb fonament o sense, eren constants, algunes vegades contradictòries entre elles. D'aquí que un hom podia ésser atacat a la vegada de «fer política» amb allò que en principi era un treball apostòlic i d'«espiritualista» o de «místic» o d'«innocent» per no voler-se ajuntar amb tal o tal grup de cris-

tians per fer l'acció més eficaç (vegeu el drama viscut per en Guillem Rovirosa, en la biografia que n'ha escrit en Xavier Garcia i Soler: «Rovirosa». Editorial Pòrtic. Barcelona 1977).

Avui la situació sembla que hauria d'ésser molt diferent, puix que ha estat fet un gran esforç de reflexió i s'han escrit muntanyes de pàgines en tota classe de publicacions. I, no obstant, el problema continua. L'esforç haurà d'ésser continuat i la paciència seguirà essent necessària: hi ha doncs, ensems, el problema de les separacions o dels reduccionismes.

II. ELEMENTS D'UN ACOMPANYAMENT PASTORAL

Segons el meu parer, un acompanyament pastoral del cristià i de la comunitat cristiana, perquè puguin viure alhora seriosament l'experiència de la fe en Jesucrist i la construcció del Regne de Déu a través de l'engajament polític, haurà de tenir en compte una sèrie d'elements i haurà d'emprar una sèrie de trets metodològics, alguns dels quals passo a indicar.

El compromís polític, exigència de la fe

El compromís «polític», entès com a presència conscient i activa en el món, és una exigència ineludible de la fe en Jesucrist. Dono això per acceptat. Hi ha, gràcies a Déu, molta literatura en aquest sentit. No és aqueix el lloc de sintetitzar els fruits importants de la reflexió feta i de la que es continua fent. Però sí que vull subratllar la importància de tenir clars els aspectes d'aqueixa afirmació.

Aquest compromís polític ha d'entendre's en un sentit ample: tot esforç fet, d'acord amb les pròpies capacitats i la pròpia vocació, per tal de construir una societat que —donades les condicions de cada moment històric— estigui realment al servei de totes les persones. Això pot ésser formulat també en sentit negatiu: tot esforç fet per denunciar i atacar aquelles situacions i estructures, amb llurs causes, que condemnen una part de ciutadans a condicions de vida inhumanes i injustes: manca de treball, d'elements materials per a una vida sana, de possibilitats per fer escoltar llur veu, en una paraula, per a «ésser» veritablement persones, amb tot el que això representa, donat el grau de consciència que l'home d'avui ha assolit dels seus drets i de les possibilitats existents de fer-los realitat.

Això implica també el reconeixement que les persones humanes

són diferents les unes de les altres i limitades. Que no es pot demanar a cada una ni tot ni el mateix. Que la història i la societat són tasques solidàries i han d'ésser el resultat —sempre limitat, però sempre susceptible de millorament— de l'esforç de tots i de cadascú.

Absolutament parlant, és possible que es pugui establir una llista de prioritats o que es pugui qualificar una contribució com a més important que una altra; per exemple, un ministre del govern és més important per a la vida en societat que un empleat de la neteja pública; una acció política organitzada és més «eficaç» que una vocació contemplativa. Però allò que importa, segons el meu parer, és que tot és necessari i que, d'alguna manera, cal fer-ho, i que tots no ho podem fer tot. Per exemple, ¿què seria de nosaltres si no hi hagués persones que treballen tota la nit perquè els altres puguin trobar els carrers enlestits quan surten de casa cada matí? ¿O què seria d'una societat on no hi hagués algú que ens recordés d'una manera frapant que «no sols de pa viu l'home sinó també de tota paraula que surt dels llavis de Déu» (Mt 4,4)?

El que importa, doncs, és que tot esforç es faci des de la «perspectiva dels pobres». És a dir, tenint en compte les necessitats d'aquells que estan més necessitats.

L'experiència creient no s'esgota en el compromís

L'experiència de la fe en Jesucrist no s'esgota en el compromís, fins quan aquest és viscut com a compliment del manament nou, amb la seva lògica i el seu dinamisme: «com el Pare m'estimà, així us he estimat jo» (amb la nostra lògica, seria «així l'estimo jo»); «com jo us he estimat així estimeu-vos els uns als altres» (amb la nostra lògica seria: «estimeu-me a mi»); inclús quan som conscients que tot esforç «polític» d'alliberament s'integra en l'esforç de construcció del Regne de Déu, el qual, no obstant, trascendeix els esforços humans, cada un i tots plegats.

Aquest compromís, doncs, solidari, viscut des de la perspectiva dels pobres, pot representar i de fet representa una experiència de fe en Jesucrist.

Insinua les possibilitats d'experiència de fe que el mateix compromís significa, repeteixo: elles no esgoten l'experiència de la fe. Aqueixa té les seves exigències pròpies, com són la relació personal amb el Crist i per Ell, en l'Esperit Sant, amb el Pare: l'adoració, la contemplació, la pregària, la celebració sacramental de la reconciliació i de l'eucaristia, com a activació i desenvolupament de la realitat que el baptisme en nosaltres va produir: «per-

què tots, en ésser batejats i vinculats al Messies, fóreu revestits del Messies» (Ga 3,27).

Aqueixa actualització, conscient i celebrada, de la nostra realitat en Jesucrist forma part de la nostra realització personal i comunitària. Viure-la amb joia profunda és la base i la realització plena del nostre alliberament i, alhora, ens permet de testimoniar-la amb la nostra vida i amb la paraula: «donar compte de la nostra fe i de la nostra esperança».

Tot això és, en primer lloc, un element de gratuïtat amb relació a l'eficàcia política, però, a la vegada, és el millor servei que podem fer en ordre a un alliberament total dels homes que diem estimar.

El servei de la fe al compromís

No obstant l'autonomia relativa de la fe en relació a l'engatjament i d'aquest en relació a la fe en Jesucrist, *ambdues realitats són complementàries i, per tant, s'exigeixen mútuament en el cristià.*

Si la fe sense la caritat (i les seves obres) és morta, el compromís, per a esdevenir vertaderament alliberador, s'ha d'assentar sobre una vida equilibrada, en què hi hagi espai per a la joia interior, per a l'alegria, per a la relació amistosa i afectuosa amb els altres, especialment amb els que més necessitats n'estiguin.

Sol esdevenir-se, malauradament, que els esforços revolucionaris assequen els cors, fan les persones dures i, havent-los començat amb la dèria de l'alliberament, acaben essent dominadors i opressius. La dimensió de la fe, amb el que representa d'exigència crítica davant tota mena d'ídols, d'exigència de caritat (amor gratuït: com jo us he estimat, així estimeu els altres), de sentit de la vida i de la mort, de l'èxit i del fracàs, de font d'esperança i d'optimisme, de fortalesa i de generositat, té una importància cabdal per a l'engatjament i per a la constància, per a superar les dificultats i la desesperació que produeix el fracàs, i, sobretot, perquè l'acció que vol ser transformadora i alliberadora ho sigui realment. Quan estic escrivint aqueixes ratlles, la premsa, la ràdio i la TV ens comuniquen que ha estat concedit el premi Nobel de la pau a l'argentí Pérez Esquivel. Segons testimoni de «La Suisse», diari ginebrí, «la seva convicció profunda, la va trobar escrita a la paret de la seva cella —on havia passat vint-i-nou mesos i on havia estat torturat—, per un pres anònim: «Déu no mata» («La Suisse», 14-X-80, pàg. 40).

Tot el Nou Testament —i gran part de l'Antic— ens porta a l'opció i al compromís pels pobres, oprimits i explotats. Tots els grans símbols del cristianisme —la Trinitat, l'Eucaristia, el Pare Nostre...— ens encaminen a la solidaritat i a la construcció del Regne,

començat aquí, entre nosaltres, en una societat d'homes i dones en la qual tots trobin la possibilitat de justícia, de llibertat, de pau, d'ésser estimats i d'estimar, en una paraula d'ésser persones.

En aquest sentit, la fe no és tan gratuïta com sembla, en relació a l'engatjament. Seria el que ja va dir en González Ruiz en el títol d'un dels seus llibres: «Dios es gratuito pero no superfluo».

La presència del cristià compromès en l'Església

El que he dit suposa *la necessitat d'una societat estructurada*, encara que l'estructura hagi d'ésser constantment revisada i transformada o millorada, en funció sempre de les persones per a les quals ha estat creada. Però, a la vegada, suposa *la necessitat de l'Església com a Sagrament de salvació* i com a estructura exigida per l'economia de l'encarnació. La relació entre societat i Església haurà de correspondre a les necessitats creades per l'acompliment de llurs missions. Si l'Església no té com a missió l'organització de la societat —i per tant no ha estat abastida dels mitjans necessaris per això— és necessària per fer possible als creients i, per ells a tots els homes, l'experiència de la fe en Jesucrist, amb tot el que això representa. Per això sí que ha estat enriquida amb tots els mitjans necessaris: l'Esperit de Déu, la gràcia, els sagraments, els ministeris i els carismes. Aqueixa missió, com acabem de veure, té un pes polític de cabdal importància. La manera segons la qual ella compleixi la seva missió tindrà conseqüències positives o negatives, alliberadores o opressores, per a la societat civil. Com a estructura humana que és, també tindrà necessitat de constant revisió, de transformació o de millorament.

D'aquí es dedueix per al cristià la necessitat de *ser activament present*, amb actitud crítica, militant, activa i transformadora, no solament *en la societat* sinó també *en l'Església*. I no sols perquè l'experiència de fe neix en l'Església i de l'Església i en ella ha d'ésser viscuda, sinó perquè ell és solidàriament responsable que l'Església sigui el que el Crist vol que sigui.

Quin grau d'activitat, quin temps hi haurà de dedicar cadascú, és, una vegada més, qüestió de vocació i, potser, de conjuntura concreta.

Una contínua recerca d'equilibri

L'últim element a tenir constantment present per part de l'agent de pastoral, i que jo voldria subratllar, és la *dimensió històrica*,

dialècticament dinàmica de la persona humana i de la seva activitat. Vull dir que un agent pastoral que vulgui acompanyar, en el sentit que ens preocupa, l'encaminament dels militants cristians i de les comunitats cristianes, ha d'ésser molt conscient que l'home és un ésser històric, producte d'un procés que altres han encetat i que està condicionat per una realitat sòcio-polític-econòmic-cultural i eclesial que ell no ha creat.

Que la persona humana no serà mai quelcom de fet, d'acabat, sinó que estarà en constant transformació. El seu procés no serà necessàriament ni lineal ni equilibrat. L'agent pastoral ha d'estar preparat per encaixar les reculades, les baixades de tensió, en els processos de les persones i de les comunitats, i per tractar de corregir-los.

Al mateix temps —i potser és encara més important— ha d'ésser també conscient que l'equilibri entre el compromís polític, l'alimentació de l'experiència de fe, la transformació de l'Església, la vida familiar, el desenvolupament de les dimensions gratuïtes però necessàries per a la realització personal i comunitària, no es realitzarà mai del tot, però s'haurà de buscar sempre. I, una vegada més, que hi ha tasques que no poden ser realitzades pels uns en lloc dels altres i que uns desenvoluparan més unes dimensions que unes altres, però que tot servirà per a la utilitat comuna (vegeu 1C 12,10-11).

III. INDICACIONS METODOLÒGIQUES

A la vegada que tindrem constantment presents aqueixes preocupacions, necessitarem emprar una metodologia de treball de característiques especials, adients a la condició humana d'ésser-en-el-món, d'ésser-amb-els-altres i a la condició cristiana divino-humana. N'indicaré algunes que em semblen fonamentals, sense baixar a concrecions que no cabrien en un article com aquest.

Mirar la realitat concreta i judicar-la realísticament

Tenir constantment en compte la realitat del militant, de la comunitat cristiana i de l'entorn social i eclesial en els quals viuen i són a la vegada «objectes» i «subjectes».

El que és «real» és veritable. Estar atent a la realitat, reeixir a copsar-la serà fonamental per a no esdevenir-ne joguines; al contrari, per a poder-la dominar i transformar al servei de totes les persones que hi viuen.

Aquesta realitat, però, és molt complexa: no és ni estàtica —ja ho he dit— ni és purament producte del «destí». Té les seves causes històriques que necessitarem comprendre. No és tota ella visible ni sensible. L'home és també esperit i és capaç de copsar l'esperit que habita en una realitat concreta. El cristià sap per la fe que l'Esperit de Déu hi és present i que per la gràcia treballa el cor de l'home.

És a l'interior del compromís on el cristià viu la seva experiència de fe. Experiència de Déu i experiència del món no són dos moments separats. Cal fer l'experiència de Déu en l'experiència del món.

En la realitat en què el cristià i la comunitat cristiana es troben hi ha una presència o una absència de l'Església, una presència positiva o negativa o les dues a la vegada.

Judici crític d'aqueixa realitat. El coneixement més clar possible de la realitat no ens interessa solament pel gust de saber o de la contemplació (que també és important), sinó en funció de la construcció i de la transformació de la realitat. L'home està cridat a ésser subjecte i no sols objecte de la història.

Aqueixa realitat —persones, coses, situacions, relacions, etc.— tindrà ordinàriament elements positius i elements negatius. Veure solament els primers ens portaria a la ingenuïtat, veure solament els segons, a la desesperació i a la passivitat.

Hi haurà elements que seran emprats malament (per exemple, la producció de béns i els béns produïts) però que són necessaris i haurien de posar-se al servei de tots els membres de la societat.

Descobrir el que és negatiu ens ha de dur a l'acció transformadora de persones, institucions, estructures, relacions, etc. Descobrir el que és positiu és sinònim de copsar noves possibilitats; és font d'esperança i pot ser-ho d'optimisme, amb la corresponent influència dinamitzadora.

Tot això —dit de passada— no és gens fàcil i dependrà constantment de les circumstàncies. El resultat de tot aqueix esforç no pot ésser avaluat una vegada per totes, sinó que haurà de veure's tot al llarg de la caminada.

Descobrir les implicacions personals i actuar segons les pròpies possibilitats

Descoberta, constantment renovada, de la nostra responsabilitat en una realitat concreta i determinada. És veritat que ens hem de sentir responsables de tota la realitat i, per tant, que ens hem de

sentir solidaris amb tots els éssers humans; que per conèixer la nostra realitat concreta hem de saber créixer en el coneixement de la realitat mundial, de la interdependència entre les nacions, de la complexitat del sistema en l'àrea en la qual nosaltres vivim, etc.; però la nostra responsabilitat s'haurà de concretar, d'ordinari, a la realitat concreta en la qual nosaltres podem tenir una influència directa. Un judici que ens portés solament a copsar la responsabilitat dels altres, a més d'ésser ineficaç, fóra «fariseu». No serviria per a res més que per a condemnar-nos.

Els altres, però, també són responsables. D'aquí la necessitat d'ajudar-los a descobrir llur responsabilitat i, així, a alliberar-se. Caldrà defugir certs mites, molt estesos en segons quins ambients, que atribueixen els errors i les culpes d'una manera quasi matemàtica. Però ens interessa, sobretot, descobrir la nostra responsabilitat, per tal de poder encetar una acció eficaç.

Acció concreta a nivell de les possibilitats del militant i de la comunitat. Acció conscient, adaptada a la necessitat, possible, concreta, revisable, més enllà de les «bones intencions» i els «propòsits generals». Aquí posaria de relleu la necessitat de l'adaptació al procés del militant i de la comunitat.

La idea de procés és cabdal en aqueixa tasca. Cal fugir de tota mena d'endoctrinament ideològic i d'una formació exclusivament abstracta i teòrica. No obstant, *la teoria i una visió orgànica* dels diversos aspectes de la realitat (filosofia, ciències socials, teologia...) són molt importants i àdhuc necessàries per a apuntalar l'acció i fer-la eficaç.

Respectar el procés d'encaminament significa no «cremar» etapes: és fruit d'una actitud i d'una *pràctica de diàleg*. Diàleg en el qual tothom tingui la possibilitat de dir lliurement la seva opinió. No cal dir que crear un clima favorable al diàleg no és gens fàcil, puix la diferència de temperaments, els tipus de compromís, etc., poden fer difícil a moltes persones la seva manifestació espontània.

Pregar, celebrar la fe, eixamplar la pràctica eclesial

Celebració sacramental de la fe a partir del que és viscut. Tot aquest procés no pot separar-se de la fe. Ja ha estat dit. Tot ho hem vist amb mirada de creients, ho hem avaluat amb la nostra consciència cristiana, hem re-interpretat la nostra fe, interpel·lada per la realitat, hem actuat sabent que en el pobre i en l'oprimit, en el pecador que necessita conversió, hi trobem el Crist.

Però caldran moments especials per a aprofundir tota la densi-

tat teològica del què es viu i transformar-ho —emprant els mitjans de què Jesús ha dotat la seva Església— en pregària, en reconciliació, en celebració d'acció de gràcies: eucaristia.

El militant i la comunitat han de copsar la importància d'aqueix moment per a la plenitud de llur vida i per a la construcció del Regne. És el moment de guarir ferides, de recuperar l'esperança, de viure la joia de la vida en comunitat, de l'amistat, de l'amor, penyores de la salvació plena oferta i realitzada ja en Jesucrist.

Aquests moments de pregària variaran també segons les circumstàncies de cada militant i de la comunitat en el seu conjunt, del moment del procés, etc. El seu valor no rau tampoc en un acte concret sinó en el conjunt.

Em sembla, finalment, molt important que *el militant no redueixi la seva pràctica eclesial a l'interior de la seva comunitat*. Que aqueixa comunitat no esgota la realitat-Església no ha d'ésser solament un concepte acceptat, sinó quelcom que s'experimenta, amb totes les dificultats i sofriments que això pugui comportar. La mesura i el com, seran també qüestió del grau de maduresa en l'encaminament. Això farà també possible al militant i a la seva comunitat de treballar concretament en la transformació de l'Església. Les aliances i col·laboracions amb altres comunitats seran qüestió de tàctica. Però no s'hauran de circumscriure a les experiències eclesials que ens són simpàtiques i fàcils, si volem que l'acceptació de l'Església sigui tal com aquesta és en realitat i no sols tal com nosaltres la voldríem.

Una observació final: He parlat tenint en compte l'acompanyament de militants i de comunitats explícitament cristians. Un treball pastoral amb gent que ni es diu cristiana ni vol ésser-ne qualificada haurà d'ésser lògicament molt diferent.

Amb els primers, crec que la diferència entre un militant i un altre, entre una comunitat i una altra, consistirà en el contingut, en el grau, en la intensitat de cada un dels moments suggerits. Però crec que, d'alguna manera, tots els elements han d'ésser-hi habitualment presents.

Respecte als segons, tot el que es refereix als elements i a les actituds a ésser tingudes en compte per l'agent pastoral crec que també hauran d'ésser-hi presents. L'explicitació per part dels militants i al si de la comunitat o del grup serà qüestió del procés i de saber trobar el seu moment oportú. La gràcia de Déu hi treballa; a nosaltres ens toca d'estar atents al seu treball. La dinàmica viscuda en un Moviment, com poden ser la JOC o el MUEC, pot facilitar aquest moment.

LA MILITÀNCIA COM A

PEDAGOGIA ALLIBERADORA

LLUÍS BONET I ARMENGOL

M'heu demanat una aportació sobre aquest tema. La faré a partir d'una experiència passada, del que vaig fent ara i de la crítica que em faig, almenys dins meu de tant en tant, i que em dóna ganes de corregir la meua manera de fer actual: una realitat, un judici i unes propostes que, si voleu, podem generalitzar i que us poden servir. Tres apartats, doncs, tindrà la meua xerrada: recordar un passat; aturar-nos en un present; intentar obrir uns camins per al futur.

I. AQUELLA JOC DELS ANYS SEIXANTA

Aquest meu passat, que pot coincidir amb molts de vosaltres, arrenca de l'experiència de consiliari dins els moviments especialitzats, i va des de l'any 1959 fins al 1967 més o menys. Va ser a la JAC, JOC i JIC. Cal dir que la meua participació es va mantenir sempre dins la JOC. I —aquí també hi ha consiliaris escoltes— voldria afegir que les meves arrels es troben en l'escoltisme. Hi ha uns valors que per a mi han estat fonamentals i decisius.

En una valoració feta a distància —perquè aquest record ja porta en si una valoració— vull afirmar, d'entrada, que quan uns joves eren «tocats» per la pedagogia d'aquells moviments, és a dir, que arribaven a ser militants o feien camí per a ésser-ho, l'acció a què es comprometien els feia créixer com a persones, com a creients. Per això els alliberava de l'egoisme, de l'odi, de la injustícia, etc. La militància, doncs, els era una pedagogia alliberadora.

El militant i el dinamisme de la Revisió de vida

¿Què volia dir ser militant? ¿Quin procés se seguia? Tinc la sensació que ara no us diré res de nou, però deixeu-m'ho repetir. Per a nosaltres, un militant era un jove que es feia conscient de si

mateix i de les persones que l'envoltaven i atent a llurs problemes i aspiracions. I aquesta consciència l'impulsava a donar-hi una resposta. Per això, ell i els qui l'envoltaven —dins una ajuda mútua silenciosa, feta a poc a poc i en una comunicació amical— creixien en els valors d'amistat, veritat, servei, justícia, solidaritat, joia i, certament, el militant, en una fe personal i sincera envers Jesucrist, i en una alhesió crítica, però amorosa, a l'Església.

¿Quin procés seguien? Jo diria que era fruit de la revisió de vida, el gran mètode educatiu introduït per Joseph Cardijn, el fundador de la JOC. Deixeu que en faci una descripció. El primer pas era *veure*. Ajudàvem els joves a mirar a fons la realitat pròpia i la dels altres, tot cercant-ne les causes, com qui escateix la història passada no per suposicions sinó per fets. En certa manera això coincidia —jo ho veia així— amb l'esperit d'observació dels escoltes. El «veure» és adonar-se conscientment de la vida tal com és, amb tot realisme. És una mirada que vol apropar-se a la mirada de Déu, que coneix fins al moll dels ossos, perquè estima i dona vida. Per això, quan ajudaves el jove en el seu «veure», intentaves de comunicar-li aquest esperit d'amor, de respecte per a si mateix i per als altres. Si el tractaves a partir de la seva vida i l'ajudaves a concretar, això feia que no desarrelessis l'home del seu món; al contrari: l'inseries amb més profunditat entre els altres homes i el feies més company; només ajudant-lo a mirar, li donaves, ja d'entrada, una actitud «militant».

El segon pas era *judicar*. Vet aquí la confrontació amb Jesucrist. Moltes vegades hem estat tímids o no hem sabut fer mirar la realitat descoberta amb els ulls de Jesucrist: una pretensió agosarada, certament. Aquest judici fa que hom descobreixi les actituds de pecat que hem de superar per l'ideal de visió, d'entrega i de servei que el Senyor alena en nosaltres pel seu Esperit. En aquest moment, la lectura, senzilla i plena de fe, de l'Evangeli és realment «evangeli» —Bona Nova— que ens impulsa a ser per als altres el qui acompanya, el qui s'interessa realment per les persones i pel seu bé. Com Crist.

I *actuar*. Ni que sigui el petit compromís. La qüestió era sortir de si mateix. Compromís assumit lliurement. Però, de la mateixa manera que els altres passos venien fets amb l'ajuda dels companys d'equip per una o altra pregunta (per què?; com? què diuen els altres?; de veritat aquesta és la realitat?; no et quedes en una suposició?; què més hi vas veure?, etc.), d'una manera semblant, el compromís sorgia, més d'una vegada, com a fruit d'una germanor. L'acció, doncs, inseria més a fons el jove en la vida amb els altres, amarat d'una actitud nova o convertida: amb l'Esperit de Jesucrist, sabia conviure novament amb la família, amb els com-

panys, amb els amics, amb els desconeguts, amb l'amo o l'encarregat, amb el noi o la noia. I així s'anava forjant el militant. En cada reunió, la revisió dels compromisos era també adonar-se d'uns passos fets, d'un coneixement acrescut.

Altres instruments al servei del militant

Però voldria dir, també, que uns altres instruments ens servien, sobretot en la joc, per al creixement del militant. Hi ha concrecions, em sembla, que val la pena de recordar. Parlàvem, per exemple, de l'«equip d'influència». El jove treballador, avesat a les coses concretes, necessita veure uns passos i no quedar-se en simples elucubracions o intel·lectualismes. Per això, demanar-li a quines persones podia estar més especialment atent, l'ajudava a no divagar. La revisió de la marxa de l'equip d'influència comportava trobar-se amb la vida dels altres i valorar-la amb delicadesa.

De cara a aquesta acció amb les persones, s'hi afegien uns altres instruments. D'una banda, establir per a tot el moviment uns objectius —l'anomenada «campanya»— possibilitava fer entrar en acció els companys mitjançant l'enquesta. Com que es partia d'uns problemes i unes aspiracions reals del conjunt de la joventut, això movia tots a posar-se en acció, amb una finalitat positiva de millorar la societat. Ens vam cansar de fer «campanyes»; però ara penso que eren un instrument vàlid. Potser massa superficialment el vam deixar de costat.

Una altra ajuda per a fer camí eren els anomenats «contactes personals». Era el consiliari o el responsable (de grup, federal, diocesà) qui en un pla de sinceritat ajudava a revisar, fora de l'equip, la vida del company. És clar, ben lliurement. Jo recordo aquestes trobades (no fa gaire, «Correspondència» ens ha parlat del que feia en Jaume Cuspinera) en què aprofundies amb aquell noi o aquella noia diverses facetes de la seva vida, preguntant, comentant, anotant, llegint l'Evangeli, etc., i anaves coneixent i estimant amb el militant les persones que ell tractava.

«Acció o vida-reflexió-acció», vet aquí el conegut procés educatiu. Cap acció sense ser revisada i cap reflexió sense acció, és a dir, una més profunda inserció en la vida.

A mi, personalment, aquesta escola de la revisió de vida em va ajudar a donar més profunditat a l'esperit de servei —el «sempre a punt»— i de fer les coses ben fetes —«res a mitges»— de l'escoltisme. Va projectar-me de veritat a tenir un major esperit militant, a relacionar-me amb les persones, a trobar-me al costat dels pe-

tits, a descobrir el sofriment del món obrer, a treballar per la seva promoció col·lectiva —jo, nascut dins un ambient burgès— i, per això, també a fer passos perquè els cristians d'aquest ambient descobrissin el Crist generós, entregat, etc.

UNES QÜESTIONS AL NOSTRE PRESENT

És un present que, en certa manera, mira cap enrera, vull dir, que comença amb la desfeta dels moviments especialitzats en el nostre país (que encara no s'han recuperat del tot) i el sorgiment d'altres realitats eclesials. Voldria destacar diversos fets i judicis sobre la comunitat, l'acció, la litúrgia, la parròquia.

Quan la recerca d'eficàcia es fa unilateral

Els moviments especialitzats van llançar laics i capellans a l'anomenat «compromís temporal». Era lògic. Penso que els bisbes Morcillo i Guerra Campos no s'equivocaven. El que succeí és que aquell compromís es decantava del costat contrari de la seva política, és a dir, la de la dictadura. Per això van pressionar per a fer-los desaparèixer.

Però els moviments, penso, tampoc no van ser prou profunds. Jo recordo que en les reunions, tant de consiliaris com de militants, en les comissions federals o diocesanes, hi havia una mena de nerviosisme per a arribar a compromisos sense un veritable judici cristià. Semblava com si destorbés. La mateixa pregària, o moment contemplatiu de les reunions, se suprimia. Us diré que hi patia. Com que ja se sabia que calia actuar, les nostres reunions es convertien en simples reunions d'acció. Per altra banda, els partits polítics i els sindicats clandestins anaven consolidant-se, i, naturalment, els nostres militants s'hi engrescaven. Allà hi descobrien nous mètodes de revisió, com l'anàlisi marxista. Ho veien tot plegat més eficaç. Però com que, en aquest cas, l'anàlisi no es quedava sols en l'acció, sinó que soscavava la fe mitjançant el postulat que «la religió és l'opí del poble», aquest rentat de cervell féu trontollar moltes consciències. Arran de la mort de l'Alfons Comín s'ha escrit que ell, com a intel·lectual, fou decisiu per a desbloquejar aquest procés, almenys dins el seu partit. Tanmateix, tot plegat —l'actuació episcopal, la contraactuació dels moviments, el compromís temporal, el dogmatisme marxista— féu que la nostra base lluités només amb «l'acció». La revisió de vida ben feta deixà de ser l'aliment fonamental. S'oblidaren el veure profund que vol mirar amb la

mirada de Déu i el judici evangèlic que es deixa judicar de veritat pel Crist. Només quedava l'«acció». Només.

En llegir en el darrer número de «Pastoral Misionera» un article de Fernando Urbina, «¿Quiebra de la evangelización?», he trobat que coincidia amb això que pensava feia temps. Diu així: «Tal vegada una de les raons pregones de la tràgica crisi dels moviments apostòlics a Espanya és que aquí no hi hagué teòlegs que poguessin acompanyar els moviments en la seva fràgil adolescència dels anys 60. Per això, una de les coses més tristes, comparable en certa manera a la frivolitat d'un sector progressista davant el Vaticà II, va ser aquest menyspreu agressiu de capellans i teòlegs, que a finals dels anys seixanta deien que moviments apostòlics i revisions de vida eren coses «superades». Enfront dels primers teníem les comunitats de base. Les segones ja no tenien sentit després de descobrir l'anàlisi marxista» (n. 4-5, any 1980, pàg. 369).

Aquesta dictadura de l'acció encara l'arrosseguem d'una manera o altra. Jo diria que d'aquí en surten uns militants proselitistes, però que no atenen les persones, que no ajuden l'altre a fer camí. Des de la meva situació parroquial, per exemple, fent les preparacions baptismals o els curssets prematrimonials, o en els mateixos contactes amb la gent, tinc la mala consciència que sempre preval l'acció, la pressa de l'acció. És una militància que no acompanya l'altre, és més de «la saviesa i de l'eloqüència dels homes» que no «de Déu» (1C 8,1-5). Per això no fa créixer l'altre, no el porta a obrir-se als altres; sinó que el deixa, en el fons, allà on es troba. És clar que aquesta forma de fer no s'ha d'atribuir totalment a l'esmentada crisi, sinó que ja respon a l'immediatisme fàcil i a l'egoisme que portem els homes.

El replegament comunitari i la preocupació litúrgica

És clar que els moviments tenien un estil comunitari i que els seus membres feien comunitat. Però era una comunitat que estava oberta als altres. La preocupació sempre era ser «llevat dins la massa». Jo diria que aquell atac frontal ja esmentat, dins l'Església, i l'altre, clandestí, fora de l'Església, ens féu replegar cap a un altre tipus de comunitat. També la lectura dels Fets dels Apòstols, el concili Vaticà II i els teòlegs assenyalaven cap a «la comunitat». Però entre nosaltres la comunitat fou construïda amb un esperit defensiu, a la recerca d'un espai on els seus membres es trobessin psicològicament bé. De fet, la persona necessita un espai on es vegi acollida, compresa, on trobi una certa coincidència de criteris i maneres de fer.

El fenomen comunitari es desplega arreu. No ens agrada parlar de parròquies. I sorgí la «comunitat parroquial» o simplement «la comunitat de...». Gent de moviments s'aplegaren en les «comunitats de base».

Aquest fet comunitari ha comportat la preocupació d'una revisió eclesial: mirar l'Església i somiar-la literalment com ens la descriuen els coneguts fragments dels Fets dels Apòstols als capítols 2 i 4, però sense tenir en compte la totalitat de descripcions que tenim de l'Església primitiva, entre les quals hi ha, per exemple, les crítiques que Pau fa a les seves comunitats o les cartes a les set esglésies a l'Apocalipsi. D'aquí una timidesa, una vergonya a l'hora d'adreçar-nos als altres, una amargor interna en constatar que no assolim aquell ideal d'Església. Per altra banda, també s'ha trencat la relació continuada d'unes «comunitats» amb les «altres»: les trobades normals de consiliaris o de militants de diversos indrets, tant a l'interior de la diòcesi com interdiocesanes, han quedat interrompudes.

He pensat més d'una vegada que el fet que el primer document del Concili fos la Constitució de Litúrgia va fer minvar l'acció militant. La preocupació d'unes celebracions viscudes, participades, ens tancà. No vull dir que no siguin necessàries; però així s'ha restat força a la preocupació per trobar-nos enmig del poble.

Abans batejàvem sense cap preparació, apuntàvem el dia, i llestos. No teníem massa preocupació que, la missa, la celebrés mossèn tal. La dedicació al culte era menys absorbent i així, els capellans —si teníem viva la preocupació de l'evangelització— podíem dedicar el nostre temps als moviments. El laïcat, malgrat el desig d'unes celebracions viscudes, acceptava amb fe la missa que fos i no tenia aquest neguit d'avui per triar refinadament una missa a mida (si es troba). I, segon allò dels extrems que es toquen, ens trobem ara amb dues classes de consumisme: el d'aquells que per un imperatiu legalista de consciència se serveixen de qualsevol missa i queden satisfets per haver complert el seu deure i els dels altres que, si no troben el capellanet i el grup adequat, els sembla que allò no és res. La segona actitud es troba més aviat entre els cristians «progres». Jo diria, també, que no s'obre vers una autèntica militància, de ferment en la massa. Aquestes persones només es troben bé amb aquells que són de la seva corda i això els dificulta d'avançar vers una autèntica solidaritat amb qualsevol persona. Cal viure una litúrgia que trenqui barreres, que ajudi a trobar-se amb el Crist crucificat i ressuscitat que «s'entrega per tots els homes en remissió dels pecats».

Unes preguntes a la parròquia

En un moment determinat, els consiliaris jocistes de la diòcesi de Barcelona, que eren vicaris, van passar a rectors. Es podria pensar que des del govern de la parròquia —una parròquia sovint nova del tot— es podria aplicar fàcilment l'esquema educatiu de la revisió de vida o almenys que els grups de militants jocistes rebrien l'atenció necessària. Era el mateix que dir: «ara tota la parròquia, o millor la gent activa de la parròquia, tots esdevindran militants». També es pensava que aquesta «ocupació» de les parròquies sotraguejaria la pastoral del bisbat. Aquest fet va coincidir pràcticament amb la crisi de l'Acció Catòlica. Doncs bé, penso que el radicalisme que he criticat en parlar de l'acció féu actuar també aquí d'una manera precipitada. S'estigué amb «la base» del poble, però no amb tot el poble; amb la base militant política i sindical, però no amb el gruix de la gent senzilla, a qui costa de fer passos cap endavant, i que exigeix immediatament el compliment de les promeses que se li fan.

El problema de la «sacramentalització» fou i encara és una de les qüestions més debatudes. Com a solució a aquesta qüestió hom ha establert diversos serveis per a ajudar els cristians que «sol·liciten» els sacraments. Així han sorgit laics que realitzen amb entrega aquesta acció. Una acció, penso, feta sempre des d'una situació de poder i que, per això, no acaba de ser l'autèntica militància cristiana: el «militant» continua fent camí juntament amb l'altre. Aquí falta aquesta dinàmica missionera. També, naturalment, perquè hom no té temps de seguir tantes persones, quan les peticions són moltes.

L'obertura dels locals parroquials als grups i partits polítics, als sindicats, als grups de treballadors, ha estat un signe; però moltes vegades els cristians compromesos en la marxa de la parròquia no ho han entès. I els militants polítics o sindicats tampoc no han comprès a fons les motivacions d'aquell acolliment. Com si no hi pogués haver diàleg entre uns i altres. Hi ha hagut només actituds simplement polítiques, des del poder: dels uns i dels altres. És a dir, aquesta acció ha estat mancada de l'animació i el judici evangèlics.

La parròquia continua essent per a molts capellans el lloc del nostre treball pastoral. Hom parla de «comunitat de comunitats» o de «comunitat missionera». Però no acabem de trobar el deslligador perquè en sorgeixin veritables militants cristians.

III. PER UNA PEDAGOGIA ALLIBERADORA

He volgut fer una mirada cap a un passat, ara ja històric, i un judici, certament massa simplificat, d'un present que s'allarga cap a uns anys enrera. Ho he fet pensant que serviria per a respondre més concretament el tema proposat, cap al qual, d'una manera o altra, sempre he anat apuntant. Intentaré ara de respondre aquesta pregunta: ¿de quina manera la militància esdevé pedagogia alliberadora? Per això presentaré com unes condicions, principis o aspectes que crec que ajuden a configurar el militant cristià. Espero que els capellans aquí presents, que ja fa temps que teniu la preocupació de relançar els moviments, d'acord amb la situació actual, i que, pel que he anat sabent, ho aneu aconseguint, hi trobareu diversos punts d'acord, que us podran servir —aquest és el meu intent— per a continuar endavant amb més fermesa.

Sobre el veure

Cal partir sempre de la realitat viscuda pels joves, de llur psicologia, llur ànima religiosa, llurs aspiracions i problemes: la família, els companys, el barri, el treball, la diversió, etc. I això d'una manera concreta. Els fets concrets, la vida tal com és, es troben a les mans de Déu, amorosament. I ens ha d'interessar. L'hem d'estimar. Si nosaltres ho vivim així, també ho sabrem comunicar. I els joves hi aprofundiran i caminaran vers una autèntica militància, perquè es posaran en contacte profund amb ells mateixos i amb la realitat que els envolta: s'hi faran presents activament. És el veure, el primer pas de la revisió de vida; si és profund ja posa en acció. Aquest veure, que ja és, doncs, una acció militant, allibera de la tendència a recloure's dins els propis límits i conveniències, en visions superficials, en el propi egoisme, en l'auto-suficiència del qui es creu que de seguida coneix la realitat, i a evadir-se de la realitat, etc.

De cara a fer profunda aquesta mirada, va bé que el jove tingui uns instruments. En aquell temps, com hem vist, eren l'enquesta de la campanya, el butlletí, etc. Em sembla que els joves agrairan de tenir a les mans un instrument o altre, instruments que poden ser i han de ser confeccionats per ells mateixos: per un grup o diversos grups, a nivell de sector, de diòcesi o interdiocesanament.

Sobre la reflexió

Necessitat de la reflexió. Per mi no hi ha veritable militància si no hi ha reflexió. Ens trobaríem amb activisme, dirigisme o dogmatisme, amb l'acció per l'acció. I el jove és fràgil i fàcilment pot caure en aquesta mena d'acció. La reflexió en el grup ha d'ajudar a fer que el veure sigui profund, a avançar en l'acció perquè aquesta sigui conscient. La reflexió a la llum de l'Evangelí l'ajudarà a valorar les persones per allò que són, a estimar-les, a ser company de camí. La reflexió allibera de la improvisació, de l'odi, de la falta de respecte, de quedar-se aturats, del pessimisme, de la manca de fe i esperança en el Crist.

El lloc propi de la reflexió és l'equip. Hom s'hi descobreix germà dels germans, amb Crist al davant, el germà gran. Però també crec que pot continuar essent vàlida la trobada de tu a tu amb el consiliari o amb un altre company, una trobada que cal que sigui profunda. No menysprearia tampoc allò que en dèiem el «carnet de militant», que ajuda a anotar els fets i les reflexions pròpies. És com un mirall, on hom es mira per a anar-se millorant. També és espai de reflexió la trobada més ampla de diversos grups a nivell diocesà o interdiocesà, com fem ara. La confrontació i l'intercanvi de gent diversa sempre són enriquidors, i, al capdavant, són una de les característiques d'un moviment.

Sobre l'acció

Quin tipus d'acció? Hi ha accions que alliberen i accions que esclavitzen.

En parlar del «veure» ja hem dit que era com una acció, i que havia de tenir en compte tota la realitat, la pròpia i la dels altres. Un «veure» profund sempre és bo, perquè és la veritat, i «la veritat allibera». Aquesta acció que provoca el «veure» correspon, d'entrada, a la vida normal, ordinària, de la persona. Per mi és una «acció» que cal tenir sempre en compte. I que cal fer ben feta, amb respecte i estimació a les persones. Jo diria que humanitza, que ajuda a ser com tothom, que té un valor d'humilitat. És el camí seguit per Jesús abans de l'anomenada «vida pública». Així, el veritable militant, si vol que la seva militància sigui per a ell alliberadora, ha de tenir en compte la petita realitat que l'envolta, ha d'estar atent a les persones de casa, als companys de treball, etc.

Després, hi ha les accions que provenen dels compromisos cívic, socials, sindicals o polítics. De fet, un militant cristià n'hauria

de tenir algun. Mirant el desenrotllament de la persona, aquests compromisos comporten també una pedagogia alliberadora, sobretot quan es manté també l'atenció a la vida ordinària. Aquestes accions demanen una bona dosi de sacrifici i dedicació, tot i que les rondi, com una temptació, l'ambició de «poder». Són un servei a la societat mentre es miri sempre el bé comú, el bé de tots. En el si del grup convindrà revisar-ne les actituds, que és el que, sobretot, anima el fons de les accions, i, per tant, les corregeix en la seva arrel, tant pel que fa als objectius com als mitjans. És el que diu Jesús: «Allò que surt de la boca ve del cor» (Mt 15,18). Cal tenir, doncs, d'una manera o altra la preocupació per adquirir un compromís d'aquests que van més enllà de la vida de cada dia.

Tanmateix, pot ser que la capacitat psicològica de la persona no possibiliti compromisos d'aquest ordre que podrien «cremar-la». Moltes vegades, el jove encara es troba en aquesta situació. En aquests casos, la conveniència de participar, en un moment determinat, en una acció especial sí que pot ser una ajuda al seu desenrotllament personal. Per això, l'home compromès ha de pensar en la manera de fer participar els altres en la seva acció. Però cal sempre que cadascú ho assumeixi conscientment i lliurement. En aquest sentit, penso que és bo que els joves organitzin actes o accions adequats per als altres joves, vistes sempre llurs aspiracions profundes.

L'acció entregada, de servei generós i desinteressat, és l'espai on es pot fer avinent —perquè es realitza a nivell de company— la motivació del propi obrar; és a dir, és el lloc *des d'on es pot donar testimoni de la pròpia fe*: una fe joiosa —un Evangeli— en el Crist mort i ressuscitat per tots els homes, el vencedor del pecat i de la mort. És clar que això no es farà si no es viu amb senzillesa en el propi cor. Ho farà aquell que estimi l'altre en Jesucrist; com Jesucrist, estima. Perquè en la pregària hi ha, normalment, viu el record de tots: en Déu contemplem les persones concretes, amb els seus problemes i les seves aspiracions.

L'acció pròpiament eclesial. Em refereixo als serveis que es realitzen a l'interior de l'Església: la preparació i la celebració comunitària dels sagraments, la catequesi, les responsabilitats en l'organització i la marxa de la comunitat, moviment, etc. Perquè sigui acció alliberadora s'haurà de fer amb esperit de servei, segons allò que diu Jesús: «Jo sóc entre vosaltres com el qui serveix» (Lc 22,27). Amb més raó quan el servei és explícitament fet en nom del Senyor. Aquest esperit, per altra banda, és el que pot ajudar a fer la nostra Església més evangèlica, amb amor i sense massa

amargors. L'Església santa i pecadora és la realitat que ens toca de viure: és així i nosaltres mateixos la hi fem; no tinguéssim pas la pretensió de ser els únics bons, els purs. Tanmateix, convé que els ideals dels joves ajudin a fer l'Església més dinàmica, més jovial. Per altra banda, el servei eclesial pot ser el camí per on el jove es pugui sentir cridat a seguir el servei presbiteral.

Voldria, finalment, concretar més tot aquest apartat, en el sentit que ha de ser *una acció solidària amb els més pobres*, amb els petits, amb la classe obrera. Penso que si duu aquest segell, aquest esperit, serà més alliberadora; que, si ho és de veritat, serà més plenament evangèlica. Els pobres, els desvalguts, són encara la majoria de la humanitat. Desgraciadament, persisteix aquesta injustícia. Per això el clam de Crist continua essent el mateix: «L'Esperit del Senyor reposa sobre meu, ja que ell m'ha ungit per portar la bona nova als desvalguts, m'ha enviat a proclamar la llibertat als captius i als cecs el retorn de la llum, a deixar en llibertat els oprimits i a proclamar l'any de gràcia del Senyor» (Lc 4,18-19).

Un ràpid resum per a acabar. Us he volgut dir que la militància és alliberadora: a) quan hom té en compte sempre tota la realitat senzilla de les persones que immediatament i normalment l'envolten; b) quan les accions fortes d'ordre polític, sindical o eclesial, que comporten la temptació de domini sobre els altres, són amaraes de veritable esperit de servei, fetes com a company que estima; c) quan som solidaris amb els més pobres; d) quan tota l'acció és reflexionada joiosament en Jesucrist que s'ha lliurat per tots els homes; e) quan el Crist, mort i ressuscitat per tots els homes, el vencedor del pecat i de la mort, és proclamat amb tota la joia i amb tota la força.

Sant Pau de Casserres, 6 de setembre de 1980.

VIURE LA FE EN JESUCRIST, INSERITS EN LA CLASSE OBRERA

CASIMIR MARTÍ

Aquest era el lema que centrà l'atenció dels militants de l'Acció Catòlica Obrera de Barcelona, en la XXVII jornada, celebrada el dia 27 d'octubre de 1980. En realitat, el lloc on els militants troben els recursos apropiats per a viure la fe en Jesús inserits en la classe obrera són els equips de revisió de vida. En proposar-se aquest tema de reflexió per a les jornades, el moviment no pretenia interferir en la vida dels grups, ni suplantar-los, sinó mantenir-se atent a les condicions generals de la lluita obrera, i a les crides a la vida de fe que hi pot haver en la situació que afecta el conjunt de la classe obrera.

Eixamplar la mirada

L'Acció Catòlica Obrera, en cridar l'atenció sobre la situació global, es proposa oferir als militants elements de reflexió que tal vegada no poden ser aconseguits per cada grup en particular. Aquest toc d'atenció sobre les condicions generals de la lluita obrera pot ser també un servei que l'organització presta a algun grup, tal vegada excessivament capficat per problemes de caràcter particular o d'àmbit més restringit.

El qüestionari elaborat en aquestes jornades per tal de facilitar el treball dels grups preguntava per les actituds amb les quals els militants reaccionaven davant problemes de la situació actual de la classe obrera, com són l'atur, la desmobilització dels militants, la divisió sindical, etc., i invitava a canviar impressions sobre el paper que havia representat la fe en les accions i els compromisos viscuts.

El treball sobre el qüestionari va anar precedit per un enquadrament doctrinal sobre el tema de la jornada: «Viure la fe en Jesús, inserits en la classe obrera». Els termes en els quals era presentat el tema, i la temptació cada vegada més estesa de desencís davant les organitzacions obreres i polítiques i davant l'acció sobre les estructures en general, feien necessari centrar l'atenció sobre aquesta realitat que anomenem «classe obrera»,

i que és alguna cosa més que el conjunt dels assalariats, i alguna cosa més que la suma dels obrers que tenen consciència de classe. Per altra banda, en tractar de posar en relació «fe en Jesús» i «classe obrera», no es podia procedir amb ingenuïtat, o amb inconsciència, com si fins ara tot hagués anat bé entre el món obrer i el món dels cristians, i com si la ideologia religiosa no hagués actuat repetidament sobre els problemes del món obrer de forma no solament tendenciosa, sinó emmascaradora.

El tema plantejat reclamava, doncs, centrar l'atenció sobre aquests dos punts complementaris: la classe obrera en ella mateixa, i l'atenció religiosa del cristià obrer sobre els problemes de la classe obrera.

La classe obrera

En parlar de classe obrera, no ens referim solament a un determinat nombre d'individus caracteritzats o per condicions similars de treball, o pel fet de cobrar un sou i ser assalariats, o perquè tenen un treball manual i no intel·lectual, o perquè han adquirit consciència de grup. Ni cadascuna d'aquestes característiques ni la suma d'elles expressen adequadament el que volem dir quan parlem de «classe obrera». Amb l'expressió «classe obrera» no volem designar principalment les condicions psico-sociològiques d'un determinat nombre d'individus, sinó l'estructura polític-social en la qual aquells individus viuen enquadrats de fet. En parlar, doncs, de «classe obrera», en referim als mecanismes de la societat capitalista que tendeixen a dividir la població en opressors i oprimits, en dominadors i dominats, en persones que disposen de capacitat de decisió sobre el conjunt i persones que no en disposen.

De manera anàloga, quan parlem de «lluita de classes» no ens referim principalment ni a episodis concrets de reivindicació, ni a la confrontació entre obrers i patrons, sinó a la tendència congènita a la societat capitalista a dividir els ciutadans en classe dominant i classe dominada, i a enfrontar ambdues classes.

En aquesta manera de comprendre la classe obrera i la lluita de classes es fa referència, doncs, a un doble nivell de realitats que estan implicades les unes amb les altres, però que cal distingir acuradament entre elles: primer, les realitats que es podrien designar com de *primer grau*, que són les persones amb llurs sentiments, i amb les relacions que contrauen amb l'entorn i amb

altres persones, i les realitats de *segon grau*, que són els mecanismes sociopolítics (el que en diem les «estructures»), dins els quals es troben situades les persones i les relacions interpersonals.

Els militants cristians, a través de la revisió de vida, estan acostumats a prendre preferentment en consideració les realitats de *primer grau*. En canvi, els responsables de la jornada han volgut tocar el tema de la fe en Jesús enmig de la «classe obrera», i no solament dels obrers, o del món obrer. Volen, doncs, que fixem l'atenció en aquelles realitats estructurals que hem anomenat de *segon grau*.

La fe, emmascaradora de la realitat?

Les expressions «classe obrera» i «lluita de classes» no són ben vistes dins el món catòlic que, encara avui, les fa objecte de sospita. ¿Per quins motius? Primer, perquè les ha posades en circulació el corrent marxista, i després, perquè sembla que patrocini la confrontació i els conflictes en la societat, contra els ideals catòlics de convivència caritativa i pacífica.

Les raons del món catòlic contra una determinada terminologia poden ser més o menys justificades. El que no es podria justificar seria que, tot rebutjant la terminologia, es rebutgés també la realitat que és designada amb aquella terminologia. En concret, si algú vol mantenir les seves prevencions contra les expressions «classe obrera» o «lluita de classes», que les mantingui. Però el que no és lícit, en nom de preferències terminològiques, és ignorar tot aquell ordre de realitats que hem anomenat de *segon grau*, i propugnar, en nom de la fe religiosa, una visió parcial i desfigurada de la realitat, com si només existís el món de les reaccions personals i de les relacions interpersonals. En la pràctica, aquesta ignorància dels mecanismes estructurals no és inofensiva. Com que, de fet, aquests mecanismes estructurals funcionen, el qui voluntàriament els ignora pren en realitat una posició beneficiosa per a aquella classe social que, de l'existència i del funcionament d'aquells mecanismes, n'obté domini i capacitat de decisió. En la hipòtesi d'una fe religiosa que inclinés a no prendre en consideració les realitats que hem anomenat de *segon grau*, s'hauria de dir que aquella fe actua com a emmascaradora de la realitat.

¿És necessari advertir que admetre que la fe pot dur a terme una funció desfiguradora de la realitat no és fer el joc a Marx, que va assenyalar el caràcter alienador de la religió, «opi del

poble»? Pel cristià, purificar la fe religiosa de tot el que pugui tenir de pretext encobridor del veritable rostre de la realitat, és seguir les petjades de Jesús, que lluità contra els equívocs religiosos del poble escollit, i no dubtà d'acceptar totes les conseqüències de la seva lluita, fins la mort en creu.

En concret, val la pena recordar en aquest sentit les malediccions contra els escribes i fariseus, contingudes en el capítol 23 de sant Mateu: quan el problema era la justícia, la misericòrdia i la fe, l'atenció dels increpats es dirigia a les prescripcions legals del delme (Mt 23,23-24); quan el problema era la netedat interior, l'atenció es dirigia a la façana (Mt 23,25-28); quan el problema era escoltar el veritable enviat de Déu, l'atenció es dirigia a les honres fúnebres dels profetes (Mt 23,29-32).

La fe en Jesús i la classe obrera

En l'actualitat, parlar de viure la fe en Jesús inserits en la classe obrera, tot mantenint-se en el propòsit d'evitar que la fe desfiguri la realitat, vol dir que la fe dels cristians ha de parar atenció a un doble ordre de realitats:

a) A les realitats que hem anomenat de *primer grau*: a la vida personal, a la relació amb els altres al barri, al lloc de treball, a la diversió. Aquest sector de realitats és el que l'Acció Catòlica Obrera ha ajudat amb més continuïtat a anar descobrint a través de la revisió de vida. Per raons evangèliques, cal mantenir una especial atenció vers els més oprimits. Però també per raons humanes: en els sectors més marginats es manifesten en carn viva les injustícies de la societat. No cal insistir en l'aspecte més religiós d'aquesta atenció a les realitats personals i a l'entorn més pròxim: la fe i l'esperança en la victòria definitiva de Jesús, viscudes des de les nostres petites victòries i també des dels nostres fracassos.

b) Però hi ha també les realitats de *segon grau*. Les nostres relacions interpersonals, i la nostra persona, es troben situades en un món organitzat de manera que tendeix a dividir els homes en dues classes enfrontades. No es tracta d'una confrontació entre bons i dolents, sinó del joc de les «estructures». És evident que aquesta atenció a les «estructures» obre davant la vista del cristià un nou camp de responsabilitats sindicals i polítiques. I també és evident que, en la mesura en què el cristià respon en aquest terreny, es crea la possibilitat d'obrir, en aquesta resposta, el cor a la fe.

Sobre aquest món de realitats que hem anomenat de *segon*

grau, cal fer notar que es caracteritza per la tendència a crear burocràcia: a deslligar-se de la realitat, a constituir-se en un conjunt que segrega les pròpies necessitats i cerca de respondre-hi. També cal fer notar que són molt poques les possibilitats de canvi que ofereix la nostra societat organitzada. La interdependència d'uns Estats amb altres és cada vegada més estreta, i la capacitat de prendre les grans decisions econòmiques està cada vegada més concentrada en més poques mans. D'aquí ve que els programes dels partits polítics siguin tan semblants, i d'aquí ve que el desencís per la vida pública s'estengui cada vegada més.

Per acabar, cal dir dues paraules sobre Jesús i aquestes realitats de *segon grau*. La societat de subsistència en la qual va viure Jesús no presentà un quadre de classes socials i de lluita de classes com la societat sortida de la industrialització. Però també generà marginats de moltes menes: polítics, religiosos, culturals (per raons higièniques, etc.). És cert que Jesús no presentà cap programa polític o social alternatiu per a aquests marginats. La seva missió religiosa hauria quedat molt desfigurada si hagués presentat com a seva alguna d'aquelles alternatives. Però també és cert que sempre se situà al costat dels marginats de tota mena, les prostitutes, els publicans, els leprosos, i que aquesta presa de posició no sols el qualificà políticament als ulls de molts, sinó que el posà en el camí de la mort.

ULLADA AL TERME

DES DEL CAMPANAR

JOSEP VILA

Guardar-se un roc a la faixa

Vint-i-cinc anys en ambients rurals: set a l'alta muntanya, onze a la Segarra i vuit a la plana d'Urgell. Sembla que n'hi hauria d'haver prou per a poder fer un bon diagnòstic sobre les apetències eclesials del món rural. Però em cal confessar que una de les característiques comunes a les tres comarques esmentades és de «guardar-se un roc a la faixa». Ho dic en el més bon sentit de l'expressió: l'home de pagès sap per experiència que és això el que l'ha salvat; en tots els terrenys. Sinó, l'haurien esquilat molt més, encara.

Hi ha hagut persones, sobretot matrimonis joves, que han volgut integrar-se de bo de bo a un poble de pagès, en llocs allunyats de comunicacions. Han maldat per aportar-hi la seva cultura; per desvetllar-hi el sentit cooperativista; per oposar-se («contestar», que es diu ara) al caciquisme ancestral, el clerical inclòs; per obrir-los a la sensibilitat artística. Totes aquestes experiències han fracassat. La gent del nostre món rural, la seva autèntica resposta se la guarden a la faixa.

Per això, al món rural, no hi trobareu gent famolenca de promoció a causa de l'exigència de la fe.

Però, al cap i a la fi, les nostres opinions sempre són emboirades. Com gosar parlar-ne?

La veu de les campanes

El símbol material de la presència de l'Església als pobles és el campanar. D'entre les seves múltiples funcions —que per això té campanes— em fixaré en tres de ben característiques: tocar a missa, tocar a morts, tocar a foc. Potser elles ens podran fer una mica de llum sobre què esperen de l'Església els nostres homes i dones rurals.

1. *L'home rural vol una Església que toqui a missa.*

L'home rural té uns problemes que no es resolen amb sindicats o amb caminades reivindicatives.

Tocar a missa vol dir tenir l'oportunitat de retrobar-se junts —rics i pobres, grans i petits— en un lloc que és de tots i per uns mateixos objectius. Un lloc on no hi ha vencedors ni perdedors, on tots són portadors d'una dignitat i una identitat que els enorgulleix: ser fills del poble, d'aquest poble.

Tocar a missa. No perquè la gent vulgui anar assíduament a la celebració eucarística. Sinó com a testimoni de presència i subsistència com a poble. Per això, a l'hora de demanar pastor, tots ho subscriuen, missaires i no missaires.

Tocar a missa vol dir tenir accés en un camp en el qual es barregen allò que és sagrat i allò que és supersticiós. Però no hi ha cap més collectivitat que els ho ofereixi. Aquest camp ultrapassa el nivell de les consultes mèdiques i les assegurances. Quan la ciència, els sindicats i els partits diuen prou, a l'Església sempre li queda un Parenostre.

Tocar a missa vol dir donar un sentit il·limitat a les expressions joioses del poble: per això els donen noms de sants; tot i que, de vegades, siguin com un atemptat a tota mena de moral i de cultura.

Quan el pagès que ha emigrat a les zones industrials o a les grans capitals —el pagès polititzat, sindicat, anticlerical, i amb una parla farcida de castellanismes, perquè fa més culte— retorna al poble per les vacances, reclama que, en el seu poble, es toqui a missa.

2. *L'home rural vol una Església que toqui a morts.*

El toc de morts és planyívol, mesurat, gairebé artístic. Sintetitza amb els sentiments i els records. Acompanya les despulles fins a les regions de l'oblit: no les llença com deixalles.

El món rural necessita que es toqui a morts.

El món rural desitja la renovació, perquè tot ell s'ha renovat. I no es quedaria tranquil si una part molt important de la seva identitat, l'Església, es quedés aturada.

Vol que l'Església vagi acompanyant pausadament, molt pausadament, a les regions de l'oblit els dogmatismes, les amenaces condemnatòries, els flagells i els terratrèmols, les supersagrades litúrgies... Així, acompassadament, com amb un toc de morts.

3. *L'home rural vol una Església que toqui a foc.*

El toc de foc és un toc ràpid. I quasi sempre fora de temps,

a l'hora menys pensada. Neguiteja i sorprèn. Obliga a una coordinació, a una entesa entre tots els veïns.

El món rural també vol que l'Església es manifesti i doni la seva opinió sobre les lluites enfront dels seus explotadors. Adhuc accepta, en molts casos, que es compromet en un cert lideratge; sobretot en les zones més allunyades del món urbà.

Perquè li concedeix un reconeixement de neutralitat que no concedeix a cap partit.

Com podeu veure, aquesta visió vol manifestar el tarannà del món rural. No té cap pretensió de ser un estudi: hi manquen xifres, estadístiques, i tot allò que fa que un escrit tingui la categoria d'un estudi.

Una Església preparada per a sembrar

Hem parlat de la veu de les campanes. Però també es mereix un capitolet a part aquell que les toca, les campanes. Perquè tocar a missa, tocar a morts, tocar a foc vol dir una cosa o una altra segons qui sigui el «toca-campanes». Aquesta visió que he exposat, per a uns pot semblar suau i per a uns altres exagerada.

Jo crec que —a uns i a altres— fa temps que ens estan tocant a foc. Però en comptes de la coordinació i l'entesa, només ens queda el neguit. I tots voldríem encertar a desxifrar allò que és realment l'aspiració eclesial del món rural per a abocar-hi tot el nostre zel amb els mitjans més eficaços dels últims temps.

¿Sabeu què ha fet feliços els pagesos de la Segarra i de l'Urgell? Una cosa que no demanaven, que no s'esperaven i que cap dels serveis metereològics no els prometia: *una nevada* fora de temps.

El món rural espera una Església preparada —com ells— per a sembrar. Com ells: amb sequera o amb humitat; ...però a sembrar!

TESTIMONIS

LA PARRÒQUIA DE SANT MEDIR: --- UNA EXPERIÈNCIA PASTORAL

JOSEP VIDAL I AUNÓS

La parròquia i el barri

La parròquia de Sant Medir es troba situada en el sector urbà de la Bordeta, a ponent de la ciutat de Barcelona.

Fou erigida l'any 1945 pel Bisbe Gregori Modrego, simultàniament amb altres parròquies, a fi de respondre a la necessitat d'un millor arrelament de l'església diocesana de Barcelona en determinats sectors del seu territori.

Després de dos anys de vida compartida amb la parròquia de Sant Isidre de l'Hospitalet de Llobregat, l'any 1948 en va ser nomenat primer rector Mn. Amadeu Oller i Berenguer. I el 4 de setembre del 1949 s'inaugurà el primer lloc de culte a la Bordeta.

Com tot altre barri, amb el pas del temps, la Bordeta ha sofert la seva transformació. Ha deixat de ser un barri profun-

dament industrial. Tot i que encara hi romanen un bon nombre de petites indústries, les grans fàbriques tèxtils han desaparegut.

Encara es manté, en bona part, aquell urbanisme constituït per cases familiars, baixes, construïdes per a gent obrera, a finals del segle passat. Cap a l'any 1955 s'inicia una certa transformació urbanística impulsada per la parròquia de Sant Medir, amb la promoció d'uns nous habitatges, de renda limitada, construïts per les entitats «Vivendes del Congrés» i «Obra Benèfico-constructora Sant Medir». Val la pena constatar que la degradació urbanística present en tants sectors de Barcelona no ha afectat irremeiablement el nostre barri, fàcilment recuperable per a una planificació adequada.

Diguem també que la gent del barri són obrers qualificats i gent de classe mitja. El nivell cultural és el característic de l'escola primària per a les generacions grans, i amb nivells superiors en les generacions més joves.

Aquest sector, doncs, en la seva meitat més propera a Barcelona, constitueix la geografia urbana i humana de la parròquia de Sant Medir.

En la presentació d'aquesta experiència pastoral es prescindeix d'entrar en la descripció detallada de les activitats desenvolupades al llarg de tots aquests anys, i es dóna preferència a assenyalar l'esperit que ha animat aquest camí pastoral de la parròquia de Sant Medir.

És el que pretenen els punts que tractarem a continuació. Ambdós volen ser com una breu reflexió, situada en uns moments importants de la vida de la parròquia i feta per membres de la comunitat. Un dels moments correspon a l'any 1964, és a dir set anys després de la mort de Mn. Amadeu Oller i amb motiu del trasllat de les seves despulles a la nova església parroquial. L'altre, molt recent, recull una reflexió després de cinc anys (1975-1980) d'experiència del Consell pastoral de la parròquia.

1964: un esperit d'encarnació i de servei

No sembla que es pugui afirmar que la parròquia de Sant Medir hagi tingut el seu origen en una teoria pastoral concreta. El que certament es pot afirmar és que ha existit un esperit—com un corrent interior— que ha penetrat totes les realitzacions d'aquesta experiència.

Aquest esperit es pot concretar en un comportament: «La

parròquia ha vingut a servir, no a ser servida». I ha fet l'esforç per mantenir-se fidel a aquest comportament de servei, que s'ha impregnat de realisme, de sentit d'encarnació, d'esperit comunitari, d'actitud missionera.

Preparar els camins de la fe demana una condició prèvia: no evadir-se de les necessitats concretes. Si es predica l'amor, cal prendre i viure el compromís d'estimar. Durant molts anys i possiblement encara ara, la realitat concreta del barri, a més de les atencions pastorals, demana també atencions culturals, preocupacions i gestions socials i compromisos cívics.

El treball pastoral demana l'apropament al medi ambient, encarnar-s'hi. Sembla que les activitats de la parròquia de Sant Medir manifesten que aquest ha estat l'objectiu al qual s'ha apuntat. S'ha acceptat el risc de viure en el temps i de ser mal interpretats, de viure en uns moments concrets de canvi, i de viure entre cristians sovint no suficientment preparats per als signes de cada moment. Tot això queda reflectit en la diferència i la distància que hi ha entre el Sant Medir dels anys 1950 i el dels anys posteriors.

La comunitat, però, no és un simple fenomen d'aproximació de persones. És molt més que això. Es tracta fonamentalment d'un encontre, d'un trobament de persones, en el qual s'ha de donar el joc lliure de les voluntats i les intel·ligències i cal mantenir un equilibri entre el respecte profund que es mereix la llibertat de cada membre i al mateix temps una exigència d'organització.

Per això hem de dir, també, que la parròquia de Sant Medir no s'ha pogut escapar de la presència de tensions; no hi han mancat les crisis; s'hi han fet presents les fatigues, els cansaments, els abandonaments, al mateix temps que s'hi han estimulat esperances i entusiasmes. Tot progrés —el progrés cristià també— passa per aquest mateix camí.

Finalment destaquem com una constant d'aquesta pastoral la dimensió missionera. Aquesta urgència de la missió ha animat una voluntat de transformació. I poc a poc s'han canviat formes, maneres i mètodes. Aquestes noves maneres i dedicacions han anat apareixent difícilment i amb no poques provocacions d'estranyesa.

El Consell pastoral

És important destacar, en aquests anys de vida parroquial, la realitat del Consell pastoral. I ho és per la dificultat de la

seva creació, pel treball que ha realitzat, i perquè l'experiència sembla haver reeixit i permet confiar en una continuïtat.

El primer intent de creació d'un consell pastoral tingué lloc l'any 1964. Era la primera prova d'incorporar seriosament els seglars en la responsabilitat de la parròquia d'una manera estructurada. L'any 1971 es va fer el llançament d'unes assemblees parroquials, sempre amb la mateixa finalitat. Cap de les dues experiències no arribà a tenir una durada massa llarga. Per causes diverses en els dos casos, les coses quedaren encallades i, en definitiva, suspeses.

És a partir de l'any 1975, que es reprèn l'experiència del Consell pastoral, i que, després de cinc anys de funcionament constant, sembla ara una experiència vàlida, consolidada i que podrà afrontar el futur amb garanties d'estabilitat.

1980: unes línies de fons

El Consell ha acceptat unes línies de fons respecte a la pastoral de la parròquia.

1. A Sant Medir existeixen un nombre considerable de grups, d'entitats i de serveis, no estrictament pastorals (vivendes, esports, esplai, cultura, colònies, etc.), vinculats a la parròquia amb diversos graus de dependència. Aquesta realitat revela que la parròquia és:

— una institució que, de fet, ha realitzat o realitza algunes tasques de suplència per tal de cobrir alguns camps desatesos;

— una institució que, en determinades circumstàncies, ha optat per promoure activitats populars, culturals i socials, al servei de la barriada, o al servei de la cultura (sobretot catalana), o al servei d'una sensibilitat social;

— una institució que ha mirat, si més no en determinats moments, alguns d'aquests serveis com a mitjans per a aproximar més la parròquia a la barriada, i per a fer més fàcil o més acceptable la tasca pròpiament pastoral;

— una institució que, durant la dictadura franquista (especialment els quinze darrers anys), va prestar els seus avantatges i els seus espais de llibertat a grups molt diferents de l'oposició perquè poguessin reunir-se i expressar-se;

— una institució, en definitiva, popular i compromesa, amb les ambigüitats que tot plegat comporta.

2. Els grups d'acció i de reflexió: grups de Drets humans,

grup cristià de reflexió, grup juvenil de reflexió, sessions informatives, acció assistencial, Càritas:

— presenten un ventall que va des de tasques assistencials a activitats de signe netament solidari;

— demostren un predomini de la reflexió sobre l'acció. Sembla que hi ha més capacitat de conscienciar que d'actuar;

— posen de manifest que hi ha més estudi de l'evangeli que no pas treball d'evangelització.

3. Pel que fa a la pràctica catequètica:

— actua la idea que l'educació de la fe cal fer-la a totes les edats, i que no es pot ajornar o deixar per a l'edat juvenil o madura;

— hi ha la confluència de dos criteris bastant diferenciats: a) fer catequesi als infants de les famílies que es comprometen a fer també de catequistes dels seus fills; b) fer catequesi a tots els infants que s'hi apuntin;

— la presència d'aquests dos criteris simultanis, amb els seus resultats, genera una tendència a exigir una major participació dels pares;

— la intenció i l'esforç de l'equip responsable és d'educar la fe dels infants al llarg de quatre o cinc anys, amb l'inconvenient que aquest criteri topa amb la idea de molts pares de demanar la catequesi dels seus fills amb l'única finalitat que facin la primera comunió. Darrerament augmenta la participació d'infants en una catequesi més perllongada.

4. En els actes de culte, oberts als cristians de pràctica més o menys assídua:

— hi ha la recerca d'unes celebracions dignes;

— hom busca que l'homilia, preparada conjuntament per l'equip sacerdotal, lligui de debò amb la Paraula de Déu i incideixi en la vida, de forma que les eucaristies i les celebracions no esdevinguin mai atemporals.

5. Determinades celebracions sacramentals i determinades exèquies plantegen una de les preocupacions més importants a l'equip de sacerdots. D'una banda, moltes vegades, les celebracions del baptisme, del matrimoni, de les primeres comunions, de les exèquies, pel que sembla, no reuneixen, per part dels qui les demanen, les condicions indispensables perquè siguin allò que han de ser i no es converteixin en actes absolutament buits. D'altra banda, no hi ha proporció ni relació entre el nombre de gent que fa aquestes celebracions i el nombre de persones

mínimament interessades per l'experiència cristiana. Tot plegat explica que, en alguns llocs, s'apliquin criteris que tendeixen a restringir la celebració d'aquests sacraments o similars. Pel que fa a la nostra parròquia, per ara, en aquest camp:

- el criteri predominant és el de l'acolliment indiscriminat;
- es mira de paliar la pobresa de fe (o de formació) amb reunions preparatòries per al baptisme, per al matrimoni, i amb la catequesi per a les primeres comunions.

6. Finalment cal remarcar que en el despatx i en el servei a les famílies, el criteri bàsic que es vol aplicar és l'acolliment i l'atenció a les persones.

Quatre característiques de la parròquia

Acabem aquesta ressenya indicant unes característiques que, a criteri nostre, determinen la imatge de la parròquia de Sant Medir. Aquestes característiques, però, no signifiquen cap posició intransigent que no permeti de reformar les línies de la parròquia si calia. Podem concretar-les en els punts següents:

1. San Medir vol ser una parròquia compromesa a fons en i per la causa de l'Evangeli i en i per la causa de l'home, considerant que ambdues són inseparables.

2. Sant Medir vol ser una parròquia conscient que l'Evangeli, a part de la seva proclamació en el si de la comunitat creient, demana passar per les mediacions que vertebrèn la vida de l'home i de la societat (barri, treball, política, cultura, etc.).

3. Sant Medir vol ser una parròquia conseqüent amb la certesa que les fronteres de l'Església no són ben definides per la tipologia que formen els catòlics practicants.

4. Sant Medir vol ser una parròquia que, en el cas de trobar-se enmig del dubte i la vacil·lació, opta per no apagar el ble que fumeja i per no trencar la canya esquerdada.

Aquests semblen per ara els trets característics de la nostra comunitat parroquial.

CONSTRUÏM L'ESGLÉSIA

A CAN SERRA

ANDREU TRILLA

A Can Serra, barriada de l'Hospitalet de Llobregat, d'uns 13.000 habitants, en la seva immensa majoria immigrants, l'any 1974 no hi havia església.

Naturalment, volem dir que no hi havia *uns locals* on es fes present l'Església. Però, per a nosaltres, això té un ressò molt particular perquè, dit així, en una sola frase, sintetitza gran part de la nostra experiència, que ha estat cabalment aquesta: en un barri nou-nat, sorgit del no-res, que s'estava construint de bell nou, calia també construir-hi l'Església.

Construir

Abans que res, vàrem tenir un dubte inicial. *Construir* significa fer ús d'un poder. Un poder econòmic, un poder de convocatòria. *Nosaltres podíem* construir, convocar, aplegar...

No sabíem si era just de fer-ho o no. Teníem por d'una Església poderosa un cop més, ni que fos amb apariències molt diferents d'altres èpoques o indrets. No sabíem si la imatge d'una Església que volia servir el poble era una forma nova i rebuscada de poder, o si la imatge d'una Església absolutament pobra era una forma també rebuscada d'inhibició.

Finalment ens decidírem a girar-nos cap al barri i cap a les seves necessitats, i a creure que, si ningú en aquell moment no podia convocar-lo, aplegar-lo ni construir una obra per a bé de tots, l'Església *havia* de fer-ho, en nom del servei que Jesús ens ha manat de fer.

Així doncs, començarem a construir...

La construcció va ser obra de tots: homes i dones, creients i no creients, joves i vells, gent nascuda aquí a Catalunya i immigrants de tot Espanya, fèiem créixer gratuïtament i amb les pròpies mans una obra comuna.

Tot treballant, deixàrem de banda ideologies i diferències i ens vàrem reconèixer com un mateix Poble. La reflexió en comú sobre l'experiència diària de la construcció ens va fer descobrir com

creixia a poc a poc la Reconciliació d'aquells que abans estàvem separats. Així doncs, res més natural que posar a la nova Casa el nom que acabàvem de descobrir i que ara duu damunt l'entrada: «Casa de Reconciliació». I ens agrada d'explicar a qui ens en demana raó: «És que, tot alçant aquesta Casa, ens vàrem descobrir reconciliats...»

El Manifest de la Reconciliació

Amb motiu del final de les obres de construcció de la Casa, el 24 de juny de 1975, en una festa solemne, tots dempeus i emocionats proclamàrem aquest *Manifest de la Reconciliació*:

«Alimentats per l'esperança d'una terra millor —que una minoria ens ha negat—, solidaris amb els que sofreixen i lluiten per la pau i la justícia, des d'aquesta Casa, construïda amb mans i esperit d'obriers, volem manifestar obertament que la reconciliació consisteix en el ple reconeixement dels nostres drets i, per això, proclamem que:

Primer: Mentre hi hagi diferències i privilegis entre els homes i les classes socials, mentre continuï l'explotació de l'home per l'home, no pot haver-hi reconciliació. No pot haver-hi, doncs, reconciliació

— mentre no hi hagi autèntica representativitat obrera en uns sindicats construïts en llibertat, democràtics i autònoms. Sindicats de classe;

— mentre se'ns privi, dia a dia, del mitjà més elemental de defensa que amb dolor i glòria va aconseguir la classe treballadora: el dret de vaga;

— mentre sigui possible l'acomiadament lliure, legalitzat per l'article 103. Per culpa d'aquest article, molts obrers han perdut el seu lloc de treball i resten abocats a la incertesa;

— mentre l'estructuració de l'economia continuï provocant la situació d'atur i considerant els treballadors com a rendibles en els moments d'empenta i com els primers que han de patir en els moments de crisi;

— mentre els barris dels treballadors siguin un conglomerat de blocs, la seva construcció es regeixi per l'especulació del sòl per a enriquitment d'uns quants, i estiguin mancats dels serveis necessaris;

— mentre la cultura sigui patrimoni de pocs;

— mentre calgui emigrar de la pròpia terra per a poder subsistir, o no siguin respectats els drets de totes les regions i cultures.

Creiem que la Reconciliació passa per l'alliberament col·lectiu de les classes populars, per l'esforç que el fa possible i per la supressió de les classes socials amb la vista a fer una societat més justa en la igualtat, la fraternitat i el respecte.

Segon: Tot i les promeses d'obertura, la situació de fons resta intacta. La reconciliació consisteix a aconseguir el que ens correspon per dret.

No pot haver-hi reconciliació:

— mentre una minoria decideixi per tothom, no puguem elegir els nostres governants, i no sigui possible la participació col·lectiva i democràtica en la tasca comuna;

— mentre es continuïn negant els drets d'associació, reunió i lliure expressió;

— mentre no hi hagi amnistia per a tots els delictes polítics, existeixi la pena de mort, i restin encara palesos els senyals d'una guerra que fa quaranta anys va dividir pobles, homes i germans, que lluitaven en bàndols oposats;

— mentre calguin mesures repressives i situacions especials per poder mantenir l'ordre;

— mentre no pugui expressar-se la veritable voluntat popular de cadascuna de les zones o regions d'Espanya.

Hi haurà reconciliació quan ens posem a caminar junts vers una societat democràtica en la qual tots puguem participar, sense vencedors ni vençuts.

Tercer: Solidaris amb tots els homes de bona voluntat que han lluitat pels humils de la terra, acollim el missatge de Crist: «Benaurats els pobres, els que tenen fam i set de justícia, els que treballen per la pau».

Per a molts de la mateixa classe obrera, la persona de Crist dona un nou sentit a la seva lluita i a la seva vida.

No pot haver-hi reconciliació:

— mentre l'Església estigui allunyada del poble;

— mentre els que formem l'Església no reconeguem la nostra part de culpa en les divisions i explotacions que ha sofert el poble;

— mentre hi hagi qui es cregui el propietari únic de la veritat, tant entre els creients com entre els que no poden creure;

— mentre no existeixi veritable llibertat, respecte mutu i ganes d'enriquir-se mútuament els uns als altres.

Amb Crist i amb tots aquells que, sense creure-hi, lluiten per la realització plena dels homes, anem construint «un cel nou i una

terra nova», conscients que la nostra illusió per transformar persones i estructures és ja un pas més vers un món futur.

Quart: La construcció d'aquesta Casa ens ennobleix, ens dignifica, és motiu d'orgull per a nosaltres, fruit i signe de reconciliació. Per això:

1. Ens comprometem a fer d'aquesta Casa una zona de llibertat, de diàleg i de respecte.

2. Exigim a tots els que hi entrin aquestes mateixes actituds.

3. A tots els qui cerqueu sincerament la reconciliació amb vosaltres mateixos i amb els altres, us fem una crida a fi que entre tot puguem construir-la. Teniu la porta oberta, perquè aquí hi ha hagut:

— Reconciliació entre l'Església i el poble;

— Reconciliació entre creients i no creients;

— Reconciliació entre joves i grans;

— Reconciliació entre els vinguts d'altres regions i els nascuts en aquesta terra;

— Reconciliació entre la fe i els senyals que en donem;

— Reconciliació de l'home amb ell mateix;

— Reconciliació de l'home amb Déu».

Lloc obert i d'acolliment

A partir d'aquests fets, la Casa de Reconciliació ha estat per a nosaltres, al barri, un signe constant d'allò que entenem per Església: un lloc obert a tothom. Ens hem encarrassat per a dissoldre tota mena de fronteres que ens separin. I en això ens queda encara, sens dubte, un llarg camí a recórrer.

Lloc obert a tothom vol dir, és clar, primer de tot, que a ningú no se li pot barrar el pas, si busca la Reconciliació de veritat. La Casa, doncs, en anys de dictadura i de negació dels drets més elementals del poble, restà naturalment oberta sempre al poble i a les seves organitzacions de base, sindicals i polítiques.

En tot moment també —i dir-ho ens omple d'alegria— la Casa ha estat oberta a la gent més bandejada, a aquella que no és rendible políticament.

Lloc obert a tothom també vol dir un esforç real i concret per a descobrir allò que tenim en comú, per a bandejar allò que és pura escorça i aparença, per a coincidir en allò que és essencial superant allò que és accessori: la ideologia, la llei, el sentiment de grup, la simbologia pròpia...

Lloc obert a tothom vol dir també finalment, i sobretot, que al

bell mig de la Casa hi hem parat taula per a tots, tal com ens manà de fer aquell qui ens acull a tots.

Eucaristia, Regne, Festa

Aquesta taula és per a nosaltres tot un altre signe ben eloqüent. És la taula de l'Eucaristia per a aquells que poden veure més enllà d'un pa i un vi immediats. És la taula de l'amistat per a molts altres veïns que s'han trobat amb nosaltres (i que *ells* anomenen «els cristians») per a afirmar que és bo d'asseure's a taula junts, de compartir el que som i tenim. Ningú no sap quan, en aquesta taula, se n'hi farà present una de més gran: la taula on serem tots aplegats superant tota divisió, aquella que nosaltres anomenem la taula del Regne. Però el nostre deure és d'anar-la prefigurant en assaigs reiterats, fins que arribi. Compartim doncs, de moment, la Festa de trobar-nos junts, de sentir-nos a prop els uns dels altres, de saber que no hi ha murs reals de separació, de veure'ns reconciliats.

Aquesta festa, d'una manera més solemne i significativa, la celebrem un cop l'any i l'anomenem «la Fiesta del cordero». És un signe de comunió que expressem menjant junts i repartint-nos (com a signe) uns xais, tot dient-nos que prenem un mateix menjar *perquè* som un mateix poble.

L'Església, una presència

A la Casa de Reconciliació (que és la parròquia del nostre barri) no hi ha pas gaire culte. Només un cop la setmana celebrem l'Eucaristia al voltant de la taula. Així, l'Eucaristia esdevé a poc a poc la veritable assemblea setmanal per posar en comú tot allò que ens uneix: el Senyor, l'alegria, els problemes, i la vida i la mort. Al voltant de la mateixa taula es fan els més aviat poc nombrosos actes de sacramentalització. Al voltant de la mateixa taula es fan festes del barri, assemblees de tota mena, escola per a adults...

Molts veïns del barri no acaben de saber *exactament* com qualificar aquesta Església. És relativament corrent de sentir dir amb to d'estranyesa: «¿Pero esto es una Iglesia?» Val a dir que aquesta exclamació és més aviat de sorpresa, de desconcert davant l'inesperat. En cap moment no indica un refús. Al contrari, superada la primera sorpresa, sembla que tothom trobi tan natural aquesta imatge d'Església. Fins i tot ens atreviríem a dir que la troben avantatjosa respecte de la imatge que en tenien, més sacral i més cùltica.

La Casa, doncs, *és present* al barri ara fa ja més de cinc anys. I aquesta és l'Església que molts somiàvem: una nua presència. Les seves soles parets ens parlen sense parar de solidaritat, de reconciliació, de portes obertes, de fragilitat i, sobretot, sobretot, de taula parada... Quina altra cosa hauria de ser l'Església?

Interrogants

Tot plegat, naturalment, ho hem viscut des d'una gran fragilitat; que vol dir no solament les limitacions pròpies de la feblesa sinó, sobretot, molts interrogants. No tots ho veiem tot igual. No tot és tan senzill com escriure-ho. I, a més, els anys passen: el context canvia molt. I nosaltres segurament també...

Amb tota certesa, així és com havia de ser si la nostra voluntat era de construir una Església pobra, que ha perdut antigues seguretats i procura no substituir-les per altres de noves, per poder així compartir més de prop el destí d'aquest poble que Déu estima.

Quins són els camins de la Reconciliació? Com reconciliar aquells que són diferents, sense uniformar-los ni tergiversar la pròpia identitat de cadascú? Com fer que l'Església no sigui solament una Església *per al Poble*, sinó que sigui *el Poble*, sense caure en un reduccionisme fàcil i empobridor? Com...?

No creiem pas haver trobat solucions màgiques a tantes qüestions. Ni pretenem haver trobat *el camí*. Però amb bona voluntat comuniquem allò que per a nosaltres ha estat *un camí*, el nostre, el que hem anat fent «cum timore et tremore», entre molts dubtes i angoixes, amb la il·lusió de fer present enmig del nostre barri aquella Reconciliació que Jesús ha testificat.

LA NOSTRA PARRÒQUIA

JOSEP M. ANGLADA, JOSEFA PONT, ROBERT VENDRELL

El testimoni que segueix ha estat aportat per tres membres d'un equip de cristians adults de Manlleu que es reuneix periòdicament. Aquest equip nasqué en un temps de fort moviment polític-social i amb una clara decisió de compromís en aquests mateixos camps. Sense abandonar la dimensió cristiana de les seves revisions (els membres, individualment, són de procedència creient) més aviat prescindiren de l'Església «organitzada» per a tornar-s'hi a apropar, críticament, més tard. Aquest breu històric de l'equip, el lloc on es troba ubicat, junt amb el que ells expressen pot ajudar el lector a descobrir què és el que aquests cristians esperen de la comunitat cristiana. També el lector podrà deduir, encara que no hi consti expressament, allò que no n'esperen, de la comunitat.

La fe en la vida

La vida ens ha fet conèixer, des de molt petits, un lloc on poder manifestar la nostra fe, tant individualment com amb les persones que ens envolten, que van des dels nostres avis fins a la primera autoritat del poble.

Parlar avui de la parròquia no és una cosa fàcil, perquè o es cau en un extrem o en un altre. Però, ara que som grans i capaços de mirar-nos les coses més tranquil·lament, veiem la parròquia com un medi importantíssim de comunicació de la fe, com una comunitat on poder realitzar allò tan vivencial que trobem en la vida dels primers cristians, una verdadera comunitat on la pràctica de la fe és la mateixa vida. Vida, per altra banda, carregada d'angoixes, des de la situació d'injustícia que pot viure un sindicalista fins a les preocupacions d'una mare de família.

Per nosaltres, la parròquia ha d'enfrontar-se a diverses dificultats, que a l'hora de fer una crítica testimonial s'han de tenir molt presents. En primer lloc, congrega gent molt diversa, amb formes d'entendre la fe molt diferents. En segon lloc, ha d'enfrontar-se a un sistema d'organització jeràrquica que moltes vegades frena la seva evolució progressiva i les diferents formes d'actuar i d'entendre la comunitat cristiana.

Coses positives: grups, catequesi, obertura

En la nostra parròquia hi ha coses molt positives. Fomenta i potencia les comunitats de base o grups de fe a diferents nivells i també una petita coordinació entre aquests grups (encara que el sistema de fer-ho és, segons el nostre parer, molt primari i bastant millorable). El que no es veu gaire clar és com encabir aquests grups dins la gran comunitat cristiana, perquè es corre el perill de crear una Església paral·lela.

La nostra parròquia és oberta i accepta tot tipus de col·laboració en els seus actes, vingui de qui vingui l'ofertament. Intenta que molts actes religiosos tinguin un aspecte obert i de participació, com poden ser les celebracions penitencials (que et fan sentir més comunitat), la celebració nadalenca i la celebració pasqual. Ara bé, s'hauria de buscar un camí de continuïtat en aquesta participació.

Funcionen també diferents grups de catequesi a tots nivells a més dels específics de primera comunió i de confirmació, la qual cosa assegura una formació i sensibilització en les qüestions de fe als nostres infants, adolescents i joves, alhora que fa créixer i que enriqueix la nostra comunitat.

Un dèficit i una aspiració: el compromís social

Quant al seu compromís social, sí que hi trobem a faltar moltes coses. La parròquia, durant molts anys, ha donat privilegis, tot beneficiant-les i honorant-les, a unes classes socials oposades a la classe treballadora. No ha fet la feina que li tocava de denúncia de la injustícia i de treball al costat del pobre. L'home que no té res, aquell que fa jornal i mig o està en atur no se l'ha sentida mai seva, la parròquia. El missatge de Crist no ens pot arribar si és ensenyat per part de qui ocupa llocs de privilegi.

Troblem a faltar-hi, per tant, la llibertat de sentir-s'hi com a casa, perquè la parròquia encara no és la comunitat que nosaltres voldríem. Un sentit profund d'arrelament en la vida del poble, de solidaritat amb els qui ja han fet una opció cap al missatge de Crist des d'un compromís en la vida. Una definició davant fets com les eleccions sindicals, els joves en atur, aquells que encara no han pogut començar a treballar, els treballadors que es troben parats després de treballar trenta anys o més en una mateixa empresa, etc.

Esperem, però, poder anar trobant la vertadera comunitat parroquial com a nucli central i d'unitat en la nostra vida.

ACOLLIMENT I CULTE A

SANT FELIP NERI DE BARCELONA

ANTONI M. SERRAMONA

¿Què hi fan una Església i un convent com l'oratori de St. Felip Neri de Barcelona, al bell mig del barri de la Seu, a dues passes de la catedral, en un arxiprestat de deu parròquies, amb set capellans diocesans de vida en comú sense vots, un cop desdibuixada aquella missió específica del ministeri de la confessió? ¿Què hi podrien fer? ¿Què hi haurien de fer? Heus ací les qüestions que mirarem d'anar responent.

Cal no enganyar-nos i dir d'entrada que fem el que podem —més o menys com tothom— i que podríem fer moltes coses si ens posàvem a plantejar seriosament l'acció pastoral del centre de la ciutat amb una mica més de realisme a l'hora d'analitzar i una mica més de creativitat a l'hora d'assajar respostes. Voldria mirar-me aquest plantejament —el plantejament que ens hem fet— sense triomfalismes, certament; però també sense aquell punt d'iconoclàstia que de vegades ens ha abocat a abdicacions fàcils.

El marc i els interrogants

Tothom coneix, o pot intuir, què representa sòcio-culturalment el centre històric d'una gran ciutat com ara Barcelona. S'ha anat convertint en despatxos i botigues. Té l'aspecte d'aquesta massa de gent anònima —turistes, badocs, consumidors, jovent i gent de pas—, que es veu afavorida per l'illa de vianants. És lloc adient per a activitats culturals i turístiques i també per a la delinqüència fàcil i anònima i la prostitució més clàssica. Els habitants «de tota la vida» se n'han anat, i els immigrants, així que arriben, fan cap a les pensions que hi proliferen. Breument, és el punt més qualificat del que anomenem la civilització urbana.

D'aquesta primera consideració se'n deriven un seguit de preguntes inquietants: ¿com ser-hi presents d'una manera renovada

significativa i eficaç?; ¿no caldria pensar en una acció pastoral, del —diguem-ne— vianant, d'aquell que, seguint un ritme diari o setmanal, ha de passar unes hores al centre?; ¿no s'hauria de comptar amb l'atractiu mateix de la zona, que es presta a posar de relleu certes ofertes que en altres indrets potser no hi escaurien tant?

Però hi ha més. L'organització eclesiàstica actual, hereva de temps antics, hi té una presència molt notable: un arxiprestat amb deu parròquies (inclosa la Barceloneta), amb la catedral i la cúria; una bona dotzena de comunitats religioses masculines i femenines; esglésies de valor artístic singular; un clergat major d'una gran honestat i dedicació, però no propens a certs engrescaments pastorals. I diria encara que una certa sensació que no hi ha gran cosa a fer i que tots plegats ho anem deixant morir.

D'aquestes consideracions es desprenen un seguit d'interrogants que decididament caldria posar damunt la taula: ¿N'hi ha prou de dir simplement que ens hem d'anar fent a la idea que cal començar a tancar parròquies?; ¿no caldria intentar una especialització dels centres de culte, de catequesi i de diaconia, com algú ja ha insinuat?; ¿per què el clergat jove —el poc que hi ha— defuig aquestes zones?

Estic escrivint aquesta aportació des de l'Oratori de Sant Felip Neri: una Congregació de clergues —actualment set— de vida en comú sense vots, amb un ric patrimoni històric-espiritual, amb una ubicació —diuen— privilegiada —església, convent i plaça—, i que experimenta, alhora la urgència i la dificultat d'adaptar-se als nous temps.

També dins de casa sorgeixen un cúmulo d'interrogants que no sempre encertem a respondre. Canònicament som diocesans, incardinats de sempre a la diòcesi. Un cop desaparegut el ministeri específic que la tradició més que les constitucions ens ha atribuït, ¿hem de resignar-nos a ser una residència per a diocesans o tenim una aportació a fer com a comunitat? Més concretament, ¿hem d'abocar-nos a les demandes que ens vénen dels organismes diocesans o bé hem de servir l'Església aprofundint en el nostre carisma?; ¿hem d'escoltar les veus que ens farien anar pels camins d'una quasi-parròquia de tipus personal (entrant necessàriament en competència amb les de la zona), o hem de cercar sortida per un altre camí?

Es tracta de tot un seguit de constatacions i qüestionaments

que interroguen profundament el que fem i el que podríem fer. No és, doncs, fàcil encertar el diagnòstic ni les receptes de l'actitud pastoral que caldrà prendre des d'un lloc com el nostre, no gaire distant de tants altres centres d'Església, parroquials i conventuals. Si ho he posat de relleu és per guardar-nos de triomfalismes i d'abdicacions fàcils: ja ho he escrit abans.

Les línies del treball actual

Diria que fem ben poca cosa. Subsistir amb una mica de dignitat, més o menys com tothom. Amb tot voldria sintetitzar en uns quants punts breus el que podria ser la nostra aportació aquests darrers anys sota el signe de la represa. Tot procés de renovació és més aviat lent. Per això ens hem fixat un període de cinc anys per a poder realitzar alguna cosa amb garanties. Enmig hi ha l'Assemblea diocesana que pot donar joc a realitats com la nostra i cal esperar una mica més de claror en el punt sempre delicat de la col·laboració dels centres de culte dels religiosos i les parròquies. Per tot això el balanç és necessàriament molt provisional.

1. Un primer punt de la represa mira de cara endins. Si en parlo és perquè una monografia té sempre un cert caràcter de confessió. A dins de casa, doncs, ens hem proposat de «romandre», de subsistir, si pot ser amb una certa dignitat. Voldríem no abdicar, convençuts com estem de la validesa, avui més que mai, de l'estil de vida oratorià —i no oblidem que des dels inicis va ser un contrapunt a l'eufòria de la contrareforma—, amarat tot ell de la més genuïna llibertat, de pietat sincera i de servei a la comunitat diocesana. Estem condemnats a entendre'ns i a assajar, d'acord amb les noves demandes i necessitats, un estil de vida comunitària que compagini una pluralitat de dedicacions pastorals amb una presència específica de tots els que participen d'aquesta vida oratoriana. Aquest plantejament té pocs resultats visibles. Però ens és fonamental i és a la base del que després poden ser actuacions.

2. Fer de l'oratori un lloc de pregària personal i comunitària. Per coherència amb els propis orígens i amb la pròpia identitat, i perquè reconeixem que ens hi ajuda —amb el silenci sobretot— el mateix emplaçament. L'«oratori vespertí», que arrenca del mateix St. Felip, ha estat una pràctica constant dels oratoris: una pregària en comú que ha anat revestint diverses

formes del d'aquelles reunions informals de pregària dels seguidors de Felip a la seva mateixa cambra, i que sempre ha estat caracteritzada per ser feta en comú entre els preveres de la Congregació i els fidels.

Intentem, doncs, restaurar l'oratori vespertí. És la pregària de les Vespres tot seguit de la missa vespertina. Un oratori més preparat i solemne configura els caps de setmana, des del divendres, com a dia penitencial, fins a les vespres cantades del diumenge. Creiem que hem d'aprofundir molt més aquest aspecte de la «litúrgia de la pregària» amb totes les seves possibilitats, que un cert afany de renovació litúrgica de vegades ha pogut menystenir per allò que «tot és pregària».

3. Un altre punt de renovació és donar lloc al naixement de realitats de tipus catequètic o apostòlic adaptades als diversos ambients i edats. Per l'estil del que creiem que ha de ser una comunitat cristiana. Primer fer néixer realitzacions; més endavant que neixin les estructures que calguin: i aquí no voldríem córrer.

4. Tenim consciència de viure en un lloc privilegiat: una casa àmplia feta per a la vida solitària —en comú. És allò de «cartoixans-seculars», que deien dels felipons. Som conscients, però, que ens cal emprar amb sentit funcional i obert el mateix concepte d'espai. Això vol dir obrir-se a nous plantejaments. Es fa difícil la tria d'activitats a què donar acolliment. De moment hem donat cabuda en la nostra església a tot un seguit de «concerts» que empalmen perfectament amb els nostres orígens i amb la tradició de la casa. La construcció del nou orgue té aquest sentit: obertura a la cultura musical com a una dimensió de la vida de l'esperit.

També compta l'obertura de la mateixa casa a activitats pastorals o culturals: per exemple, les jornades d'un grup o moviment, o les exposicions, sempre que es mantingui una tònica de respecte a l'ambient de silenci i pau, i que hi hagi garanties d'una certa qualitat. Per això hem deixat lliure la planta i hem traslladat tots els serveis comunitaris als pisos superiors.

Aquest punt no és gens fàcil, per dues raons: primer de tot, perquè comença a imperar una idea una mica demagògica sobre els locals de l'Església, i segon, perquè no sempre és fàcil mantenir el criteri de qualitat i dignitat. En aquest sentit ja hem experimentat més d'un disgust. No és suficient la bona fe. Ens cal acumular una experiència i un sentit de la mesura que ja ens van donar les reunions del període de la clandestinitat.

5. Acolliment i consulta han estat una altra de les constants de casa, sobretot orientades a la confessió individual i al consell o direcció espiritual. Voldríem continuar per aquest camí, però reconeixem que ens és difícil. Caldria muntar un servei d'acolliment i orientació amb perspectives noves. Pel que veiem, hauria de contemplar l'aspecte més assistencial i el d'orientació, tant pel que fa a activitats per a la joventut, com a l'enfocament de problemes personals. Però no pot ser obra d'aficionats i cal un bon equip de gent que, per ara, no tenim. Potser es podria pensar a concentrar en un mateix lloc diverses entitats i iniciatives que ja fan aquest servei, cadascuna en el seu àmbit.

Tota una altra cosa és replantejar el sentit del sagrament de la reconciliació. L'Església, en conjunt, ha avançat pel que fa a la dimensió comunitària de la penitència; però a costa, potser, de la dimensió més personal. Sí, ja sé que hi ha moltes coses a dir; però un té la sensació de fons que el més humà dels sagraments, aquell en què la pròpia limitació i el propi pecat es tornen gràcia, se'ns n'ha anat de les mans, bàsicament per un pèssim exercici, per una pèssima administració.

Oberts a la recerca d'un nou model

Ja hem insinuat algunes de les pistes per on volem caminar. No tenim cap garantia d'encert, però no tenim tampoc cap pressa. Hem de fer recurs moltes vegades no a la improvisació o a la modernitat a tot preu, sinó a aquelles actituds que han de ser vàlides per a tothom. Per exemple, l'acceptació dels risc i del mateix fracàs. Tal com deia un bon felipó, les nostres cases —per la feblesa del sistema democràtic i per l'autonomia de la institució— poden desaparèixer amb facilitat; però amb més facilitat encara poden néixer. Cal tenir-ho present. Com també ens cal fer recurs a una combinació del seny eclesial amb les exigències dels temps i amb el sentit de la petita i la gran tradició de la casa, caracteritzada per la diocesania, la secularitat i la catalanitat, juntament amb un sentit ponderat de la pietat senzilla i popular (J. de C. Laplana: «L'Oratori de St. Felip Neri»).

La recerca de models, doncs, ha de combinar, al nostre parer, unes actituds de fons amb una atenció real a les demandes i als buits que els temps suggereixen, molt situats en l'àmbit ciutadà i en la zona d'Església que ens correspon. Diria que no ho podem fer sols. Se'ns fa evident aquell ideal de la «pastoral de conjunt» que combiní extrems que en altres èpoques —justificadament o injustificada— s'han presentat com a contra-

posats: culte i compromís, sacraments i apostolat, diocesans i religiosos, moviments i comunitats, acolliment i continuïtat, tasques diocesanes i vida en comú; i tants altres aspectes que considerem urgents. Un sempre està temptat d'esperar que ho donin tot fet les assemblees o les estructures renovades. Sí, calen aquestes, però sense oblidar que només les fan possibles i viables els assaigs i els tempteigs de cada comunitat i cada institució en el seu àmbit.

Per acabar, direm que volem estar atents a aquells models que de fet existeixen, tant en la nostra Església local com en altres esglésies; no es tracta d'importar models sobrevinguts, sinó de passar-los pel sedàs de la nostra peculiar sensibilitat i les nostres necessitats. Així ens fem sensibles, per exemple, al que puguin representar l'oratori de Londres o el de Brescia, o al plantejament que va fer la diòcesi de París per a la pastoral del centre de la ciutat, amb punts de referència especialitzats com St. Gervais per a la vida monàstica o St. Eustache al costat de Les Halles, o la mateixa Notre Dâme.

Hí ha molt camí per córrer, com es pot veure.

UNA EXPERIÈNCIA DE

CENTRE SOCIAL A MATARÓ

JOSEP M. BOSCH

El barri i la parròquia

Edificats en terrenys d'antigues pagesies que anaren reculant a mesura que avançaven unes construccions descontrolades i desproveïdes de pla general (que no arribà fins al 1975, quan ja s'havien pràcticament configurat), els barris de «El Palau» i l'«Escorxador» tenen en l'actualitat uns dos mil habitatges per a una població d'unes deu mil persones. S'iniciaren l'any 1955 amb uns blocs destinats a abolir el barraquisme de Mataró. Posteriorment, diverses iniciatives d'estalvi, ciutadanes i particulars, els anaren configurant. En gran part estan habitats per treballadors; també hi viuen funcionaris i mestres estatals.

Urbanísticament, tenen coberta l'estructura viària, encara que amb moltes deficiències. Una zona verda de nou mil metres quadrats en constitueix el pulmó.

Com tots els altres barris de la ciutat, pateixen de manca de planificació prèvia dels equipaments públics, però aquí el fet es veu agreujat pel veïnatge d'un altre barri, Rocafonda, de proporcions gegantines, que hi ve a sumar els seus dèficits. Els únics equipaments propis són un mercat petit, cobert, i un altre de setmanal, al carrer. Escoles, guarderies, assistència sanitària i altres serveis són comuns amb Rocafonda, on es troben situats. Un edifici acull la parròquia i el Centre social, veritable Centre cívic del barri, promocionat per aquestes dues entitats i realitzat amb el suport popular de tot el barri.

L'any 1965 es creà la Parròquia de St. Simó, amb tres sectors clarament diferenciats: el de baix a mar, el de la pagesia i el de dalt. Aquest, que comprèn els barris del Palau i l'Escorxador, té un creixement demogràfic ascendent i unes característiques sociològiques clarament diferenciades dels altres dos. Ben aviat s'habilità, al seu bell mig, un local per als serveis de culte i els altres relacionats amb la vida parroquial: era pels volts de l'any 1968. La preocupació social que caracteritzà, en aquell moment, una bona part dels parroquians més actius, els portà a preocupar-se dels pro-

blemes derivats del creixement desorbitat, fruit, sobretot, de l'arribada de famílies d'altres terres.

Per a fer front al greu problema de l'alfabetització, es posà en marxa l'escola nocturna «Abat Escarré» amb aquesta divisa: «La cultura és, per al món obrer, el primer pas de la seva promoció». L'escola treballa en l'alfabetització i la culturalització de treballadors adults i joves, compta amb un centenar d'alumnes i amb nombrosos professors, i elabora tot un programa d'actuació que és revisat periòdicament.

El Centre social

Però diverses circumstàncies internes i externes (canvi del rector, classes nocturnes als centres d'ensenyament de la ciutat, obtenció del certificat de graduat escolar, etc.) fan inviable la seva continuïtat. Aleshores és quan gent que portava l'escola i gent que treballava a la parròquia es plantejà de constituir un Centre social. El projecte va prosperar per la il·lusió dels seus promotors i el suport de la Càritas interparroquial de Mataró. Som a l'any 1972. Quatre anys més tard obté el reconeixement d'entitat jurídica autònoma dependent de Càritas diocesana. El Centre funcionà en un local de lloguer fins a l'any 1978, en què foren inaugurades les noves dependències, prou espaioses, en l'edifici construït juntament amb la parròquia.

El Centre social va ser promogut per unes persones que veien la necessitat de proporcionar un millorament social, cultural i humà a tots els residents als barris del Palau i l'Escorxador. Des del principi, s'hi realitzen tota mena d'activitats connectades directament amb la problemàtica dels barris: hi ha grups de jovent i de matrimonis, un grup d'esplai infantil, una biblioteca, un grup de sanitat i un d'urbanisme, cinema per a la quinxalla els diumenges.

El Centre social ha estat una entitat oberta. Hi ha treballat gent del món obrer i gent de diferents partits polítics, gent d'Església i gent de fora. Tots units per l'afany de realitzar una tasca social i respectuosa de la independència ideològica i l'autonomia del Centre. La seva «política» ha estat de treballar pel progrés humà del barri i lluitar per la democratització i la catalanització de la societat. Independència i obertura n'han estat sempre els trets essencials.

El Centre ha acollit totes les iniciatives del barri (culturals, esportives, etc.) i ha ajudat, donat suport i fins promoció, si calia, tots els moviments reivindicatius i socials. Ha acollit entitats que treballen en camps com l'esport (hi ha un club de futbol, un de bàs-

quet i un de petanca) o les sardanes (hi ha una colla sardanista). Ha treballat en el camp de l'urbanisme, de manera que van ser fites importants la coberta del canal i la consecució d'un parc per a l'esplai de tota la barriada en un terreny destinat a habitatges, com a fruit d'una mobilització responsable de tots els veïns, els quals van confeccionar el projecte d'ordenament i van assessorar i controlar les obres.

Una realització on la col·laboració realment assoleix fites ben interessants és la Festa Major del barri que, des de fa quatre anys, celebrem per les festes de St. Joan i St. Pere. També hem aconseguit de fer un camp d'esports en terrenys propers. I actualment funcionen una escola d'adults, classes de català, un cicle de cinefòrum i s'ha iniciat una biblioteca que porten uns grups de joves.

El Centre ha estat també el canalitzador de la problemàtica del barri en el nivell de la ciutat: ha estat present en totes les accions globals com a membre de l'antiga Coordinadora d'entitats cíviques de Mataró, i ha col·laborat i col·labora amb altres centres i associacions de veïns. D'altra banda, el Centre ha actuat com l'interlocutor del barri amb l'Ajuntament i ha realitzat una informació puntual en afers de tanta transcendència com la confecció del Pla general d'ordenació urbana o les primeres eleccions municipals: el Centre va presentar totes les candidatures i al mateix temps els donà un informe complet de la situació i les necessitats del barri.

Seria incompleta aquesta visió del Centre social «El Palau» si no parléssim de la problemàtica dels joves. Aquests, immersos en una societat on la droga, el consumisme i la delinqüència són pa de cada dia, requereixen una atenció molt especial. El problema de l'atur acaba d'espesseir un panorama ja prou dramàtic. Però la nostra tasca en aquest camp és molt limitada, sobretot per manca de gent amb vocació per a portar-la a terme. Aquest és en l'actualitat un dels objectius prioritaris.

Les decisions han estat preses sempre per acord comú de tota la gent que hi treballa, tant ara com en èpoques anteriors. Les reunions de Junta, motor de les activitats, han estat sempre veritables assemblees, on els socis, i en general tots els veïns del barri, han dirigit les accions a analitzar.

Diguem per acabar que el Centre ha patit de falta d'organització interna: la seva infraestructura és feble i ara es troba amb una manca creixent de gent que vulgui agafar-hi responsabilitats. La seva tasca ha estat difícil i no fàcilment entesa; per això hi ha pocs militants. Tots els qui el porten procedeixen d'antics moviments d'Església, que han estat com una mena de pedrera d'on han sortit gran nombre de persones que avui ocupen càrrecs de tota mena, en partits, organitzacions i organismes públics. Però no s'hi han incorporat elements nous, joves i renovadors.

INTEGRACIÓ ESCOLAR

A LA VILA DE CASTELLTERÇOL

JOAN MERCADÉ

En Joan Mercadé és mestre «nacional»: mestre, per vocació; «nacional» per opció conscient i voluntària i ben sovint renovada. Aquí ens explica el procés d'integració que han viscut les diverses escoles de Castellterçol, en el desenrotllament del qual ell sempre ha estat ficat i del qual —i en dir-ho no voldriem pas ferir la seva modèstia— ha estat el pal de paller. La seva opció, en el fons, l'arreglera —i ja fa temps que hi és— en l'alternativa de «cristians a l'escola».

Les fites del camí seguit

Comencem per unes efemèrides reveladores, viscudes des de l'agrupació escolar mixta R. Albó, entitat docent composta d'una unitat de pàrvuls, una de nenes i una de nens, absorbida per l'actual col·legi comarcal d'EGB Ramona Calvet Picas, que té 360 alumnes, procedents de les localitats de Castellterçol, Granera, Castellcir i Sant Quirze de Safaja, i una dotació de 16 professors.

L'abril de 1964 es renova la Junta municipal d'ensenyament primari: passa de sis membres a deu i hi és representat el col·legi de la Immaculada, regentat per germanes carmelites.

El febrer de 1965 dues escoles «clandestines» (segons denominació de la jerarquia docent), són amonestades severament a fi que legalitzin la seva situació. Alhora es crea un ambient propici a tirar endavant una concentració escolar, amb menjadors i transport gratuïts, que havia d'afavorir els nens dels llogarrets veïns. Granera, Castellcir i Sant Quirze. Abans d'acabar el curs, ja tanca una de les escoles.

L'abril de 1966 el Ministeri aprova la concentració escolar de Castellterçol.

El juny de 1967, el mestre de l'escola «nacional» proposa un pla d'integració de totes les escoles de la localitat —públiques i privades— a fi de poder atendre bé les exigències d'un ensenyament primari que cada vegada es faria més exigent. L'octubre es clausura l'altra escola particular: el mestre que la regentava s'integra a l'es-

cola nacional i l'Ajuntament lloga, per a finalitats docents, el local de l'acadèmia.

El 1968 s'aprova el projecte de creació d'un col·legi comarcal d'EGB en els terrenys cedits per la senyora Ramona Calvet Picas.

El juny de 1970 sembla imminent la construcció del nou edifici destinat a col·legi nacional... I és en aquest moment que el col·legi de la Immaculada topa amb la dificultat d'integrar una població escolar dividida per a formar cinc cursos d'ensenyament general bàsic, la qual cosa no és factible ni rendible. Per aquest motiu arribem a acords formals i establim un primer assaig d'integració escolar, per al curs 1971-72, de les dues escoles que restaven obertes: la nacional i la de les germanes carmelites. Així establim els cinc cursos obligatoris d'EGB, que es faran als locals de l'escola nacional, de les germanes carmelites, de l'acadèmia i en una sala de conferències de la parròquia, i que seguiran un règim de coeducació. Els nens d'11 a 14 anys van a l'escola nacional; les nenes, a les carmelites. A la plantilla de mestres nacionals hi ha dues carmelites, el professor de l'acadèmia suava clausurada definitivament i els mestres nacionals.

El menjador escolar és administrat per les germanes carmelites. Aquest fet fou decisiu: les germanes tenien residents durant l'estiu i els alumnes de les escoles durant l'hivern; així tenien treball per a tot l'any i podien acollir-se a la Seguretat social.

El 4 de setembre de 1971 s'inaugura el col·legi comarcal d'EGB «Ramona Calvet Picas», el qual acull tots els nens de Castellarçol i Granera i els de segona etapa de Castellcir i Sant Quirze.

Aquest col·legi compta avui amb una població escolar de més de 350 alumnes; i amb un professorat suficient i molt qualificat: 16 professors d'EGB, dels quals onze són propietaris definitius, tots ells professors de català, tres són propietaris provisionals en espera de ser integrats al centre, i dos interins. D'aquests setze professors només dos són de parla castellana: el que fa llengua castellana i la que fa ciències socials.

El sentit del nostre treball

¿Com ha estat possible establir aquesta saludable simbiosi entre les escoles nacionals i les particulars?

Crec que els recursos més valuosos ens han pervingut per la constància, el desinterès, la bona voluntat de tots —autoritats, mestres, pares...— i per tenir clara la idea que l'escola ha de ser el menys institucionalitzada i el més alliberada dels privilegis d'escolafó possible.

Creiem en una escola nacional vigorosa, viva i incardinada en el poble, en la qual comptin, en primer lloc, els interessos dels nens, on s'escoltin i siguin ateses les opinions dels pares i que respecti la integritat dels mestres.

Que aquesta escola és possible, ens ho diu el testimoni viu de Castellterçol, on a hores d'ara no hi ha més que una sola escola: l'escola nacional, oberta a tots els nens de la vila i dels llogarets veïns.

Des d'aquest any som escola plenament catalana: fem totes les àrees en català, la llengua catalana és objecte d'un aprenentatge preferent, i també pretenem assolir objectius importants en el camp de la història, la geografia i l'art dels Països Catalans. Alhora som conscients que la nostra escola ha de ser fidel a Castellterçol. Per això,

— respecta els seus costums, festes i tradicions, creences, institucions, instal·lacions: parcs, carrers, edificis públics, locals d'embargament...;

— valora els seus recursos naturals: geogràfics, històrics, folklòrics (actualment, gràcies al mecenatge del senyor Joan Almirall Barril, posseïm a l'escola un bon conjunt de fòssils i minerals de la comarca i de tot Catalunya, així com restes importants dels dòlmens per ell explorats);

— potencia les diferents manifestacions culturals de la vila: exposicions, concerts, publicacions, recollecció de documents...;

— publica una revista infantil, «L'estel de paper», de la qual sortiran aquest any els números 18, 19 i 20;

— celebra cada any, per la diada de Sant Jordi, els Jocs Florals infantils i juvenils, els primers dels quals daten de l'any 1949 i foren presidits per en Josep Maria Folch i Torres;

— té correspondència i contactes amb altres centres docents;

— durant aquests dos darrers anys, els nostres alumnes han assistit a representacions teatrals importants fetes per «la Sínia»: de teatre clàssic, medieval, del renaixement i el barroc, els temps moderns, romàntic i del realisme;

— els més petits també han tingut titelles, l'espectacle meravellós de «La Bombeta» i altres sessions de mim.

Després de trenta-set anys de brega al front de la nostra escola desitgem que tingui una autèntica personalitat, que no desdigni de la manera de ser de la vila de Castellterçol —pagesa i senyora; muntanyenca i hospitalària; essencialment catalana i cristiana. Per aquest motiu esperem que sigui governada per la gent de la vila i la dels llogarets veïns: Castellterçol ha de donar a la seva escola la fesomia que li escau.

UNA ESCOLA A TERRASSA

CARLES MASCARÓ

Em demaneu que us expliqui què hem fet i què fem a Terrassa en el col·legi que té encara com a titular l'Escola Pia, i que, per tant, és un col·legi de l'Església, però que, «diuen», s'ha desvinculat de la pastoral anomenada tradicional.

Com bé sabeu les impressions i els halos amaguen més que no pas duen a la llum la veritable realitat de les coses, i, sovint, les etiquetes —color, lletres, grandària...— enganyen sobre els productes. Per això aquesta exposició té el perill de les paraules que sonen bé. Si a algú li resulta interessant, li demanaria que ho constatés amb els seus propis ulls.

El punt d'arrancada

No és pas que cap història neixi del no-res; tampoc aquesta. Tanmateix cal fixar un moment de referència: Era un col·legi de classe mitja, amb 1.200 alumnes i 60 professors, parvularis, ensenyament primari i batxillerat, i als primers cursos d'EGB (acabava de sortir la Llei d'Educació) es respirava un petit aire renovador al voltant de l'educació personalitzada... Començava el curs escolar 1973-74.

Trobàvem un col·legi de l'Església de caire tradicional, situat al rovell de l'ou de Terrassa, a cinc minuts de la Basílica del Sant Esperit; per aquest col·legi havien passat molts membres de les classes dirigents de la ciutat (encara avui en el Consistori de la Vila hi ha antics alumnes del col·legi de totes les forces polítiques).

Trobàvem un col·legi, en el qual la comunitat de religiosos ocupava un espai important. No sols en l'aspecte físic —la comunitat habitava una ala íntegra de l'edifici, amb terrassa assolellada, de cara als patis—, sinó sobretot en els aspectes d'organització i de poder en l'estructura escolar: director, administrador, procurador, directors tècnics, secretari, coordinadors pastorals... tots ells eren religiosos. Un laic s'encarregava de la coordinació pedagògica de la primera etapa de l'EGB: res més.

Trobàvem un col·legi on l'educació cristiana dels nois consistia, com a moments forts, en la preparació i la celebració de la primera

comunió, la missa setmanal —més o menys obligatòria—, alguna que altra campanya vocacional («sensu stricto»: de vocacions sacerdotals o religioses), les classes de religió impartides per religiosos i els exercicis espirituals als darrers cursos de batxillerat.

Trobàvem un col·legi amb bona salut humana. Amb persones que tenien ganes de treballar i que gaudia d'una llarga tradició de donar econòmicament un tracte de privilegi als seus mestres.

Uns criteris

Al començament, férem prou de posar en marxa d'una manera exigent els mecanismes del Centre. Tanmateix és segur que sense criteris ideològics només l'hauríem fet funcionar —millorant-lo en la mesura possible, és clar— però sense iniciar un canvi. Aquests criteris són els tres següents:

No assumíem el muntatge paternalista de les relacions laborals i humanes. Estàvem convençuts que el col·legi, abans que comunitat educativa, era empresa. I com a empresa, s'havia de moure no tant per les bones relacions afectives com per l'efectivitat d'una producció. Aquesta era educativa i per consegüent controlable diferentment, però avaluable.

No assumíem les implicacions constants entre comunitat religiosa i escola. Pensàvem que aquesta situació privilegiava amplament els religiosos sobre els laics, convertits, potser sense voler-ho conscientment, en simples corretges de transmissió.

No assumíem un endoctrinament cristià de l'alumnat ni unes pràctiques religioses obligatòries. Suposàvem —i els estudis posteriors ens donaren la raó— que no era pas el vessant catòlic que portava els pares a matricular els seus fills a l'escola, sinó raons de molt altra espècie (no volem negar, però, que el component «educació religiosa» no indiqués, en alguns, llur elecció). I estàvem convençuts, per la nostra pràctica anterior en escoles estatals i en escoles religioses, que la influència de la institució sobre els infants i joves, en aquest punt, era molt reduïda.

En aquesta situació, el curs 73-74, expressàrem per escrit una alternativa ideològica que emmarcàrem amb el nom d'«ideari». Entre altres afirmacions, formulava els «objectius» següents: «a) fer aparèixer per la pràctica educativa *les arrels socials* de l'home i la seva dimensió de constructor de societats; b) promoure mitjançant aquesta mateixa pràctica educativa *la llibertat*, entesa alhora com una pràctica social i com esperit interior; c) anunciar que aquesta llibertat ha estat viscuda en plenitud per un home

entre els homes, *Jesús de Natzaret*, el qual els cristians confessem com el Fill estimat de Déu; d) impulsar el naixement de *comunitats* aplegades per al seguiment d'aquesta llibertat de Jesús per tal d'ésser-ne agents en l'avui i en el lloc on vivim».

No podem pas explicar tots i cadascun dels passos fets. Els resumirem en dos grans apartats:

Canvis introduïts

Creiem que, a nivell dels pares de l'escola, la supressió de la catequesi «escolar» de primera comunió i de la «festa» a la capella de l'escola fou un pas important per a donar una nova imatge. És clar que aquesta decisió no la vàrem prendre sols: l'arxiprestat de Terrassa, en aquell moment, desitjava aclarir les funcions de la parròquia i dels col·legis catòlics en l'educació de la fe de la comunitat cristiana. I es prengué el determini de passar tota la pastoral de les primeres comunions a les parròquies. Immediatament ho comunicàrem a les famílies i durant dos anys mantinguérem unes xerrades per aclarir que aquell era el camí millor per moltes raons. Després ja cap més família, fora dels despistats de sempre, no ens ha demanat res respecte a les primeres comunions.

A nivell de la pròpia congregació religiosa, treballàrem perquè fos entesa la necessitat de separar comunitat i institució educativa. També la separació fou un pas important. Permeté als mestres de recuperar el protagonisme que han de tenir en tota escola. La separació no es féu sense tensions ni traumes. Els pares, sobretot els «ficats» dins la marxa de l'escola, entengueren molt bé el criteri «pastoral» de la separació i fins i tot la sortida de la comunitat com a tal de l'edifici escolar, malgrat que hi hagué malentesos i oposicions per part d'unes poques persones, algunes d'elles ben allunyades, des de feia anys, de la marxa de l'escola.

També fou important, a d'altres nivells, la defensa que férem al començament del concepte d'«escola pública» i el fet de desvincular-nos d'aquelles associacions eclesiàstiques que tenien imatge de «patronal». Al nostre parer aquell concepte perdé possibilitats per la seva imprecisió inicial i per la posició reticent que adoptaren molts educadors cristians, quan no s'hi oposaren; tanmateix, haurien pogut donar-hi un contingut ben social i àdhuc en plena línia amb el carisme dels fundadors de les congregacions ensenyants.

Un exemple. En el concepte d'escola pública hi entrava l'arrelament a la situació ciutadana. Per això, els darrers anys de la dicta-

dura mantinguérem el col·legi obert a moltes iniciatives que venien precisament dels barris d'immigrats. El col·legi acollí sindicalistes i activitats de diversos grups polítics. No fórem naturalment els únics, ni treballàrem en solitari. ¿Com és doncs, que molts d'aquests ensenyants s'oposaren després al concepte d'escola pública?

Finalment, afegiríem que en les relacions internes de l'empresa mantinguérem des del primer moment una política de claredat econòmica i de supressió de privilegis, tant per als religiosos com per als mestres. La valoració del treball realitzat passà per la dedicació personal i l'eficàcia acadèmica; mai per altres conceptes extraescolars. D'altra banda els laics substituïren els religiosos en els llocs claus de l'organització de l'escola. Fins i tot, amb els anys, la direcció es convertí en equip directiu, del qual formen part dos laics, un d'ells elegit pel claustre de professors.

Una pastoral d'anunci

En primer lloc, a l'interior de l'horari escolar, l'aspecte explícitament cristià va quedar reduït a les classes de cultura religiosa, que iniciàrem des del primer any que aparegueren els materials del Centre Escolapi de Pastoral, alguns d'ells elaborats per membres de l'equip pastoral del nostre col·legi, i a l'anunci explícit de certs valors evangèlics quan hi havia una ocasió prou escaient, sigui a través de cartes dirigides als nois, sigui en reunions globals dels alumnes en les grans ocasions: sempre hi ha hagut moments en què s'ha fet una lectura cristiana d'algun fet social.

Tota la resta s'ha situat sempre a nivells organitzatius parascolars o extrascolars. **Enumerem-ne algunes activitats:**

La pregària. Des de 6è d'EGB fins a COU hem trobat mitja hora setmanal (abans o després de l'horari estrictament escolar) que permet als alumnes que ho desitgen de fer una estona de pregària. Hem procurat defugir la pràctica estrictament sacramental per tal de fer-los conscients d'altres formes de relació amb Déu. Per cada nivell (dues classes) sempre hi han hagut uns 10 o 15 alumnes. No sempre els mateixos. No sempre tot el curs. Tanmateix, hi ha una regularitat molt acceptable.

Des de l'any passat fem cada setmana a les vuit del vespre una pregària familiar a la qual tothom hi és invitat —pares, joves, avis, menuts— i que, fins a l'hora present, ens ha resultat força reeixida: l'assistència de trenta a cinquanta persones així ens ho fa veure. També ací hem defugit la celebració sacramental que

valora el diumenge i en la qual s'ha de participar —normalment— més enllà del petit grup.

Les sortides-discussió. N'hem muntat de dues modalitats. La dedicada especialment als cursos més joves de batxillerat. Se surt el divendres al vespre i es va a una torre dels voltants de la ciutat o a una parròquia d'un poblet veí. Sopar i gran reunió-discussió sobre un tema. Dels 240 alumnes a qui s'adreça la crida, acostumen a participar-n'hi uns 80.

La dedicada especialment als cursos majors de batxillerat. Es munten uns equips (la tria la fan els mateixos nois o bé els tutors) que van a sopar una vegada al mes a casa d'un matrimoni que té fills al col·legi (generalment tenen nens petits) i que prèviament s'ha ofert. I tracten un tema que ells han escollit a partir d'un esdeveniment, d'una pel·lícula, d'un article del diari, etc.

En aquests moments —és el 5è any de l'experiència— funcionen 16 grups. Això vol dir 130 alumnes sobre els 340 que podrien participar-hi. Aquests grups, naturalment, són mixtes.

Les escoles verticals. Una o dues vegades l'any es debat una qüestió important a nivell de segona etapa de Bàsica o bé de Batxillerat. S'hi barregen nois de tots els cursos perquè la qüestió ha quedat organitzada en aspectes parcials, segons els interessos de cadascun, i va a càrrec d'especialistes. Es treballa per conferències, petits grups i grans grups. Algunes d'aquestes sessions han tocat el món religiós. Recordem especialment la que tractà sobre «l'experiència de Déu».

Els grups de servei. Hi ha nois i noies que volen dedicar un temps a diferents serveis de cara als més petits. En general són serveis de tipus esportiu o d'esplai. El compromís és d'un any.

Els seminaris de pares. Als vespres, i durant tot un trimestre —dues hores cada setmana— s'ofereixen als pares sis seminaris amb un professor especialista que els ajudi a aprofundir una temàtica concreta relativa a la seva pròpia formació o a l'educació dels fills. Sempre hi ha un seminari que tracta un tema específicament religiós (cal dir que no és pas el més concorregut). Per aquests seminaris hi han passat més de 500 famílies en aquests anys; en el de contingut religiós, potser només unes 50. Com a element especial de cara a la formació dels pares, hem organitzat també els tres darrers anys una formació específica de mares catequistes: unes 40 mares han passat per aquest curset que dura de novembre a maig; després algunes d'elles han pogut treballar en les parròquies i altres (vint) han estat monitores de les classes de cultura religiosa per al nens i nenes de primer a cinquè d'EGB.

Les convivències. Totes elles, especialment amb els més grans, han perdut el caire d'exercicis espirituals. Estan obertes a tothom

i solem ésser grups molt nombrosos. A EGB és el tutor qui les organitza, en general amb un equip de pares; a BUP és un equip de professors juntament amb el tutor. En totes elles hi ha alguna activitat religiosa; en el cas, però, que fem alguna celebració —especialment amb els nois i noies grans— sempre s'escull un moment en el qual sigui possible fer altres coses si hom no té interès a manifestar la pròpia religiositat.

Les grans festes. Acostumen a celebrar-se en diumenge i hi participa bona part de la comunitat educativa. En aquestes ocasions una celebració solemne de l'eucaristia en un estil jove permet d'expressar a molts (unes mil persones) la seva pertinença cristiana.

Cal esmentar, també, l'oferta als alumnes de COU d'*una marxa a peu, estil pelegrinatge*, amb final en un monestir. Així hem fet uns 200 kms. a peu cada any; hem anat a Santiago, Taizé i Cuixà. El camí i l'experiència de les comunitats que visitàvem han donat a aquests joves una altra vivència de l'Església. Sempre hem vorejat la dotzena de caminants. D'aquests, després n'han sortit grups de reflexió, de pregària i també un equip que es proposà de **conèixer el Tercer món i treballà quatre anys per a descobrir el Senegal i les comunitats cristianes de la Casamance.**

Finalment, i amb un caire estrictament catequètic i celebratiu, s'ofereix als alumnes grans de poder participar en *la preparació i el muntatge de la litúrgia pasqual en un poblet d'alta muntanya*. Ja fa quatre anys que ens hi trobem amb els cristians del poble i un notable grup de barcelonins que hi són de vacances.

Cal dir que en el Centre ha funcionat durant tot aquest temps un *equip pastoral*, que es reuneix cada quinze dies i que pensa les activitats possibles, les valora i ajuda instrumentalment tots els qui volen intervenir-hi. Aquest equip l'integren religiosos i laics, cinc persones en total. També és bo d'assenyalar que molts professors col·laboren a diversos nivells en aquestes activitats parascolars o extrascolars.

Com a cloenda d'aquest apartat direm que la línia pastoral que voldríem seguir ve definida per la paraula *anunci*: L'anunci és una crida, i, en primer lloc, s'ha de fer mitjançant el testimoni creient. No s'han de donar respostes abans que la persona no s'hagi fet la pregunta com una qüestió personal. Perquè fem anunci, excloem la catequesi i els sagraments, que tenen altres llocs en l'Església i que, en tot cas, cal situar en el marc parascolar i extrascolar. L'anunci s'ha de fer globalment. S'ha de saber que aquesta escola és una institució que malda per fer referència explícita a Jesucrist en la seva manera de plantejar les pròpies relacions de treball. Però això no vol pas dir que cada instància concreta hagi de fer aquesta refe-

rència explícita, ni tampoc que n'hagin de sortir grups ja constituïts en la seva orientació cristiana.

Interrogants

Fa ja uns quants anys que ens movem en aquesta línia. Mai no ens hauríem atrevit a presentar aquest camí com un fet modèlic de res. Si avui gosem dir-ne alguna cosa és per amistat amb els qui ens ho han demanat i com a testimoni d'un afany d'evangelització que presenti la Bona Nova sense cap plataforma de poder i com una crida a la llibertat que pugui ser entesa des d'un sentiment de no-obligació de respondre. Sens dubte, ni hem perdut encara tot el poder —mentre existeixi la propietat— ni es parteix de situacions de pura llibertat d'elecció. En el cas dels pares, per raons econòmiques, de prestigi, acadèmiques, socials...; pel que fa als nois i a les noies, precisament perquè encara han d'accedir a la llibertat adulta. Per tot això, i per més raons, aquesta experiència es mou entre contradiccions. I ens preguntem: ¿com presentar la imatge real de l'Església de Jesús quan es parteix d'uns mitjans rics, tant en persones com en material (la propietat de l'escola i dels seus instruments) que s'han de conservar i millorar constantment?; ¿com ser veraçs amb els pares i els mestres que hi volen participar si no se'ls ofereix la possibilitat real de decidir en les coses i en els aspectes essencials?

Directivitat - no directivitat. És indubtable que una transformació d'estructures com la descrita no es fa sense una dosi de directivitat molt forta. ¿Com es pot parlar, doncs, de no-directivitat quant a la participació en les «noves pràctiques»? Tota estructura és condicionant i no n'hi ha cap —al nostre modest entendre— que no forci ni orienti. Amb tot, ens sembla (és molt dir?) que s'ha guanyat en resposta personal.

Institució d'Església - institució social on els creients són presents. Sovint la pastoral «oficial» és unilateral o, almenys, així és entesa tot i que parla de pluralisme. Alguns pares —segons les nostres darreres enquestes no arriben al 15%— esperen del Centre un tipus de presentació cristiana que no és la que aquest ofereix. Els pares que participen en la vida escolar (unes dues-centes famílies hi estan a totes) ho fan no tant perquè és una institució d'Església, sinó impel·lits pel desig de col·laborar —alguns des de la seva pròpia exigència cristiana, certament— a fer una escola millor. Ho farien igualment si estiguessin en una altra escola, i s'escandalitzen

quan entenen que són orientats (manipulats) a salvar «reductes». ¿Com hem de fer entendre a aquests que són tant Església com els altres? ¿Com podem crear amb ells comunitat cristiana, sense allunyar-se greument de la institució i sense caure en el «grup que passa» o en «la secta» que s'autojustifica?

Massa - élite. Tot i que pugui semblar que una pastoral com aquesta sigui pensada per al gran conjunt i encara que aquest hi participi joiosament les grans festes, també és cert que són els menys els que es decideixen a engatjar-se en les diferents crides que se'ls fan. Ho expressava molt bé un ex-alumne que està acabant la carrera a la Universitat: «els qui no volen ser molestats, ningú no els empipa; els qui ho desitgen, troben mil ocasions de formar-se cristianament; queden «els tebis»: ningú no els empeny i no es llançaran mai per ells mateixos a allò que se'ls ofereix».

Sacerdot - laic. Tot i que hem procurat afavorir la participació de pares i professors, de manera que ells conduïssin les activitats i plantegessin moltes de les solucions als problemes pastorals, encara el paper «directiu» del sacerdot o religiós és fortament demanat. El sentiment d'incapacitat dels nostres creients, fins i tot dels qui viuen profundament la seva fe, és enorme i deu ser fruit dels anys i anys de silenci a què havien estat reduïts. No és estrany trobar-se amb situacions «adolescents» que posen nerviós; segons se solucionin, condueixen de nou el sacerdot a tenir tots els atots a la mà.

A manera de conclusió

Manifestar una experiència no pot pas portar a conclusions, ja que l'experiència continua i només és una entre les mil que existeixen. Però, per acabar la comunicació, deixeu-me expressar les conviccions que es refermen en mi a mesura que l'experiència avança:

1. Urgència que l'Església, com a tal, no tingui cap poder econòmic ni de control definitiu a nivell de l'escola per tal que canviï la seva imatge pública, especialment de cara als joves. Aquesta imatge de poder, que avui té, és font de confusió i sovint és un clar antitestimoni de l'Evangeli predicat.

2. Urgència que els creients que treballem en les institucions educatives manifestem el que som: sense agressivitat ni proselitisme, però també amb claredat. I que ho manifestem sobretot pel desig de col·laborar amb tot el que ajudi a créixer els nois i les noies i no tan sols amb paraules sàvies.

3. Urgència de fer de l'escola un lloc primerament acadèmic. Però, també, d'obrir-la a tot tipus d'activitats dels joves i dels pares. Fer, doncs, de l'escola un banc de proves de les possibles relacions que es viuen i de la creativitat de les persones.

4. Urgència que l'evangelització passi pel testimoniatge de servei que oferim els cristians —servei gratuït i desinteressat al màxim. I quan sorgeixin comunitats cristianes —que en sorgiran, almenys és la meva experiència— no utilitzar-les com «acies ordinata» (exèrcit per a lluitar) contra ningú, sinó deixar que conservin la seva pròpia iniciativa i independència. I quan sorgeixin vocacions sacerdotals, que en sorgiran (almenys és la meva experiència), que no se sentin forçades a viure el ministeri segons el mateix patró que nosaltres hem viscut.

5. Urgència que l'evangelització del món burgès, al qual fa referència aquesta escola, s'emmiralli bé en la paràbola del jove ric: que li ofereixi la llibertat que ell tant estima —poder seguir o no seguir— per tal de fer-li avinent la possibilitat real de desprendre's del que té. ¿Però, això, pot fer-ho una Església que encara no s'ha desprès del que posseeix?

LES CLASSES DE RELIGIÓ

JOSEP M. FISA

Les classes de religió continuen essent una qüestió polèmica, malgrat el bon sentit amb què s'han volgut enfocar aquests últims anys des de les Delegacions diocesanes d'ensenyament, almenys a Catalunya. I són tema polèmic perquè freguen amb qüestions que encara avui cremen: la confessionalitat, els acords Santa Seu-Estat espanyol, la situació de privilegi per part de l'Església Catòlica...

Amb tot, em sembla que és possible d'aportar una reflexió-testimoni entorn del treball d'afrontar amb nois i noies de BUP el fet religiós i les seves implicacions.

Professor de religió a l'Institut de Molins de Rei

Fa sis anys que faig classes de religió, és a dir, de cultura religiosa, a l'Institut de Molins de Rei. Vaig trigar dos anys a decidir-m'hi, justament perquè no veia clar el fet d'anar-hi en virtut del Concordat. Els joves que coneixia m'hi van animar adduint que significaria un avenç i una millora en les classes i un nou camp de relació amb el món dels joves. D'altra banda tenia assegurat el suport d'un bon sector d'alumnes.

Durant aquests anys hi he viscut el canvi polític amb tot el que ha significat de revisió dels continguts i del mètode i d'esforç per re situar-te constantment com a professor d'una assignatura mal definida o poc definida.

Es tracta d'un institut no gaire gran —uns cinc-cents alumnes— i que aplega joves de diversos pobles. Això en fa un lloc on la gent es coneix i pot establir unes relacions d'amistat, relacions que molts ja tenen per altres camins: cinema, teatre, discoteca, colla... És a dir, l'institut referma uns vincles, diguem-ne comarcals, que es produeixen d'una manera natural. Remarco aquest aspecte perquè un dels motius pels quals vaig entrar a l'institut fou el desig d'establir una relació directa amb tot un sector de joves, coneguts o no, en el marc vital de l'escola. Per a molts d'ells l'institut significa, a més de les set hores de classe, unes dues hores de trasllat i, en bastants casos, dinar fora de casa.

L'aclariment de la matèria: la cultura religiosa

Des d'un primer moment vaig entendre que el meu paper no era ni el de catequista —molts programes i llibres de text concebien la classe de religió com a catequesi— ni tampoc el d'un professor que havia de fer la rèplica al FEN («Formación del Espíritu Nacional»), tot i que en aquella situació (curs 1973-74), qualssevol gest o paraula crítica eren titllats de polítics.

El contingut de les classes anava des del sentit de la vida fins a la Bíblia i l'origen de l'home, passant pels drets humans i qüestions ètiques, com la violència o la pena de mort. Temes que calia reinventar cada any i adaptar a cada grup i a cada curs, d'acord amb el clima d'acceptació o rebuig de la «classe de religió» i amb les circumstàncies socials i polítiques del moment.

A poc a poc, l'estudi del perquè de la religió, dels seus orígens històrics —com sorgeix la religiositat en l'albada de l'home—, del seu desenvolupament, la seva cristallització en les grans religions, la problemàtica religiosa actual davant les crítiques de la psicologia i de les ciències... anaven agafant més gruix cada any que passava. Aquesta recerca d'un cert espai propi coincidí amb l'esforç de la Delegació d'ensenyament de la Diòcesi per a proporcionar uns textos de «cultura religiosa» que havien captat i recollit, en bona part, el que ja de fet en molts instituts portàvem a terme amb penes i treballs; mentrestant, es mantenen postures menys tolerants a nivells eclesials estatals (de 1977 en endavant), que fins i tot feien preveure, en aquest punt, el trencament de les negociacions amb el govern. És a dir, jo he tingut la impressió que mentre s'aclaria la meua feina com a professor d'una assignatura que presentava el fet religiós i la seva incidència en la cultura humana, el marc polític-eclesial (Comissió episcopal - UCD), no solament no s'aclaria sinó que continuava amb uns criteris i unes actituds que feien inviable l'assignatura de cultura religiosa en un futur més o menys llunyà. Així doncs, habituat ja a una feina provisional i fortament condicionada per la història recent i pel futur incert, vaig treballant a classe una matèria no encaixada en la «normalitat».

El curs passat ja es posà en pràctica el caràcter optatiu de l'assignatura per tal de salvar la llibertat religiosa reconeguda en l'ordenament constitucional. Segons la llei, els alumnes que no trien l'assignatura «religión y moral católicas» han d'inscriure's als cursos d'ètica i moral, que segueix un programa previst en els acords. El títol oficial que es dona a l'assignatura

natura no pot dissimular la intenció catequètica i doctrinal que li confereix la «Comisión episcopal de enseñanza».

De fet, la possibilitat de tria entre religió i ètica ha suposat un avenç, encara que en bastants llocs s'han encarregat de l'assignatura professors laics vinculats a un institut secular prou conegut. Els alumnes, a l'hora de matricular-se, han de triar entre l'una o l'altra i això et dóna una certa autoritat per fer i exigir un treball més seriós.

Aquest element nou ha significat un replantejament de l'assignatura en la línia d'un contingut amb menys concessions i d'un major rigor en el mètode de treball i les exigències. Tot plegat porta també problemes d'adaptació i d'un cert rebuig per part d'aquells alumnes que s'havien acostumat a una matèria còmoda i a unes classes «simpàtiques» i sense esculls acadèmics.

Ha costat de donar un enfocament intel·lectual a la classe. Encara voldrien que «no hi haguessin notes», o «treure'n els exàmens» (en l'ensenyament encara no s'han substituït aquests instruments). Es resisteixen que tingui el rigor de les assignatures considerades normals. Em sembla que és una batalla que estem guanyant i que si per un cantó fa menys «simpàtica» l'assignatura, per l'altre li dóna una serietat que li mancava.

Amb els professors i amb els alumnes

Sobretot els instituts de la perifèria han sofert canvis constants de professors. Això m'ha comportat establir relacions diverses i plurals amb molts d'ells. Haig de dir que, al llarg dels set anys que hi porto, mai no m'he sentit marginat o menysprejat pel fet de ser capellà o de fer classes de religió, encara que no hi estiguessin d'acord. Al contrari, hi he pogut establir fàcilment relacions cordials; i les ironies entorn de la meua definició religiosa mai no han tingut un sentit acusatori o feridor. He mantingut converses sobre la fe, especialment amb aquells que se n'han manifestat més allunyats. De vegades m'he trobat que algunes explicacions «científiques» que es donaven de l'home eren contradictòries amb el que jo intentava d'aclarir a les classes, tot atermenant els camps de la fe i la ciència. Quan això ha succeït, m'he adonat, en parlar-ne, que aquells professors ignoraven la reflexió teològica i bíblica actual des de la perspectiva catòlica. En altres ocasions han estat els professors mateixos que m'han suggerit que jo plantejés determinades qüestions, segurs que la meua aportació seria objectiva i respectuosa de les perspectives, creients o no, dels alumnes. En aquest

sentit, vull afegir que els alumnes que són testimonis de Jehovà no s'han sentit agredits ni menysvalorats en cap moment.

Hi ha professors que estableixen lligams forts amb els alumnes. Aquests professors acostumen a demostrar qualitats personals per a ser educadors dels nois i noies. Aquest fet m'hi aproxima. També jo em sento educador i alguns d'aquests nois són en el moviment de joves. Aleshores es dona, imperceptiblement, una col·laboració mútua. Per això, quan fan sortides de treball o bé activitats extrascolars em conviden a participar-hi o a jugar-hi un cert paper.

El fet de venir a les classes de religió no porta els alumnes, evidentment, a fer opció per la fe. Sempre he volgut deixar ben clar que no vaig a fer catequesi i que les qüestions personals que es puguin suscitar cal tractar-les fora del marc acadèmic. Ara bé, el treball fet a classe sí que els porta a aclarir conceptes, a reconèixer i acceptar les opcions dels altres, a descobrir-ne el sentit i la justificació i també els perills. Diria que es van adonant de com el fet religiós s'encarna en la vida de l'home i de com aquest pot traïr el seu contingut original, el pot utilitzar o manipular, el pot orientar des de les pròpies arrels... En general, els adolescents, tant si estan a favor com en contra, tenen unes concepcions molt simplistes de la religió. Per això, aquest és, per a mi, un dels objectius de la «classe de religió»: fer-los conscients de la importància i complexitat del fet religiós i de les seves implicacions culturals.

Professor i consiliari

Conèixer més joves, i joves de diversos pobles, era un dels objectius que em van portar a l'Institut. Ara puc dir que, efectivament, això ha estat important per al meu treball pastoral. Em faig càrrec de la problemàtica dels adolescents perquè la palpo en l'ambient escolar: d'alguna manera perceps la seva il·lusió o el seu desencís; és una mena de termòmetre. També veig com actuen els nois i les noies que són al moviment i m'adono del seu progrés militant o de la seva passivitat. És una bona talaia i un bon mitjà per a viure a prop dels joves, i per a connectar amb la seva experiència i per a entendre-la, tant diversa com és d'un any a l'altre.

Suposo que ells també m'observen a mi. El fet de ser capellà de l'equip de Molins no em permet l'anonimat. D'alguna manera la meua presència és significativa, encara que no estigui totalment lliure d'ambigüitats. Quan s'han donat conflictes pro-

fessor-alumnes, he anat molt en compte que el treball pastoral del moviment no hi quedés implicat a partir de la meua persona, ja que sóc alhora professor i consiliari. En aquests moments costa de trobar el teu lloc, però quan el conflicte se supera t'adones que val la pena fer aquest doble treball.

Un balanç?

És difícil trobar el teu lloc com a professor de religió en una escola estatal com és l'institut. Els qui fa anys que hi som maldem encara per trobar-lo. Però considero que no ha estat una feina inútil. Penso que he fet un servei i que no he manipulat la consciència de ningú. També sóc conscient dels condicionaments que pesen sobre aquest «dret» de l'Església d'ensenyar religió a les escoles. El marc d'aquests acords Església-Estat et situa d'una manera estranya com a professor. El futur és encara menys clar. Així i tot, amb els alumnes i amb els companys professors anem trobant camins seriosos de treball, de debat, d'aprofundiment intel·lectual d'un fet —el fet religiós— que ha marcat la història dels homes fins avui. Més encara, en la pastoral dels joves, aquesta tasca m'ha ajudat a sentir-me a prop de la seva problemàtica, i els ha ajudats, n'estic segur, a aclarir una mica més el perquè de les seves opcions.

TREBALLAR A L'ESCOLA PÚBLICA

GLÒRIA OLIVÉ

Em pregunteu pels motius que em van portar a treballar en una escola pública. No em resulta massa fàcil de dir, avui que encara és viva tota la polèmica sobre la qüestió escolar, polèmica en la qual d'una manera molt petita he pres part a través dels tres documents signats per un grup de creients, i encapçalats amb el títol genèric d'«Una altra veu d'Església». Aquests documents intenten d'aclarir que, des de l'opció cristiana, les coses es poden veure i viure de manera bastant diferent de com les planteja i les defensa la que, per entendre's, en diem Església oficial.

Dintre d'aquest grup i d'altres grups de fe he anat prenent les opcions que m'han portat a treballar en un Institut d'ensenyament mitjà estatal, que és, ara com ara, l'única forma d'escola pública que tenim.

De l'ensenyament privat a l'ensenyament públic

Personalment em vaig començar a plantejar la qüestió arran d'una conversa amb un militant de l'ACO, el qual, com qui no diu res, un dia va fer més o menys aquest plantejament: «¿No caldria que, aquí i avui, els ensenyants cristians us preguntéssiu quins haurien de ser els llocs prioritaris per a exercir el vostre treball docent i educador?»

Era cap als anys setanta. Jo treballava en l'ensenyament privat i em preocupaven, com a tants companys meus, qüestions com és ara la qualitat de l'ensenyament, l'equip docent, la coherència entre l'escola i la família, etc. Però també em preocupava, cada vegada més, el classisme de l'escola privada: ¿al servei de qui posàvem la nostra preocupació de millorament?

La pregunta de l'amic de l'ACO em sembla que coincidí també amb un moment en què la vivència de la fe començava a anar lligada a una certa opció pels marginats. Ens preguntàvem: ¿a nivell escolar, on són els «pobres»?; quan optem per la qualitat de l'equip educador, ¿on deixem la immensa majoria de nois i noies del nostre país, que no són precisament a «les nostres escoles»?; ¿on es jugaran la sort i el futur de les grans quantitats d'immigrants que

hi ha a les zones perifèriques de Barcelona?; ¿com es farà la seva integració al nostre país i a la nostra cultura?

Més endavant van anar venint les polèmiques, ja més vives, sobre la confessionalitat. Això ens feia plantejar la funció de la mateixa escola i les diferents funcions que històricament havia anat absorbint.

També s'hi afegia la gran defensa de la llibertat d'ensenyament, que va sortir triomfant a l'hora d'aprovar la Constitució, gràcies al suport d'unes determinades opcions polítiques i també —i molt clarament— de la Jerarquia de l'Església catòlica, la qual havia practicat tota una altra «llibertat» durant els llargs bons anys del franquisme.

Les meves raons

Tot plegat, reflexionat en grups de creients i no creients, i també tota una altra sèrie de factors més ocasionals, m'ha fet arribar a la conclusió pràctica que, per a mi, és més coherent treballar a l'escola pública, perquè:

a) *hi pot anar tothom*. Vull dir que l'extracció dels alumnes no depèn ni dels diners, ni del barri on viuen, ni d'una suposada llibertat dels pares per a escollir. Hi ha pares que, de llibertat per a escollir, n'han tingut sempre i probablement sempre en tindran. En la pràctica, doncs, no és l'exercici d'un dret de tots, sinó l'aplicació del privilegi d'uns quants. La llei de la gratuïtat no crec pas que solucioni aquest punt;

b) *és, teòricament i en principi, un lloc lliure de pressions ideològiques, perquè és un lloc plural*. Crec que pot arribar a ser-ho en la pràctica, tot i que es fa difícil. Però cal jugar-hi a fons. ¿I qui millor per a vetllar per aquesta llibertat que els professionals creients?;

c) la crec, en aquest sentit, *més apta* per a preparar per a un món plural en el qual els nois viuen i hauran de viure;

d) considero que la *presència evangelitzadora dels creients* en aquest lloc pot ser ben clara. I ben difícil. Perquè són ambients més apartats dels nuclis tradicionals de la fe, on ja hi ha més ocasions de trobar-se amb altres creients. Però la fe, com deia en Comín, «cal testimoniar-la allí on sembla més difícil i hostil de fer-ho. Allí on sembla que la cultura contemporània no sent ni el més mínim interès per la Paraula. Allí on les portes semblen tancades».

Sé que tot el que he exposat és molt discutible. Tinc companys, i fins i tot amics, que pensen i practiquen el contrari; i em sembla molt bé sempre que ho pensin de debò.

La comunitat cristiana

Com que també em pregunteu què esperem de la comunitat cristiana pel que fa a l'animació de la nostra fe, m'agradaria expressar el que jo hi trobo a faltar.

Malgrat el que he dit abans, de vegades et trobes molt sol, àdhuc faltat d'estímuls. Per exemple, cada vegada que es fa una defensa de l'escola cristiana, m'agradaria rebre també algun impuls que m'ajudés a «restar com a creient» en una escola pública.

I m'hauria agradat molt poder observar una actitud més crítica de tota l'Església davant la seva pròpia situació en el món escolar: menys posicions de defensa; més sentit de risc; més esperit missioner; més confiança en l'obra de l'Esperit a través de les persones; menys por a perdre les institucions...

És clar que tot això seria propi d'una Església, com a tal, pobra i lliure; i que encara som lluny del que havíem somniat.

CERCAR L'ENLLAÇ

ENTRE LA VIDA I LA FE

CARME TICÓ

A l'ensenyament mitjà estatal

Com et plantejes la teva vida cristiana en el teu camp de l'ensenyament? M'és bastant difícil de respondre amb fets concrets aquesta pregunta: primer, perquè el que crec que hi haig de fer, sense cap mena de dubte, és dedicar-me a la tasca professional per a la qual sóc en el Centre i per a la qual no em sento, en tots els casos, ben preparada. Dedicar un temps a la preparació directa o indirecta del meu treball professional, esforçar-me per coordinar aquest treball i per millorar-ne el rendiment, no crec pas que sigui exclusiu d'un plantejament cristià del treball, sinó que és una condició que s'ha d'exigir tot home que intenti ser conscient i responsable del que té entre mans. En segon lloc, perquè procurar de viure a fons els problemes que pateix l'ensenyament mitjà estatal, i buscar-hi solucions a curt o llarg termini, junt amb els companys de professió i amb els alumnes, tampoc no és exclusiu dels cristians: i la pràctica de cada dia, així m'ho demostra.

Per tot això, crec que treballar en equip, amb dedicació i amb honradesa, bo i intentant de millorar les condicions i els resultats del nostre treball —amb tot, sense acabar d'aconseguir-ho mai!— no es pot dir que sigui fruit d'un plantejament diferent pels cristians o pels no creients. Segur que molts en coneixeu moltíssims exemples.

Com a cristiana

Què hi procuro aportar com a cristiana? Doncs, mostrar a través dels fets les tres virtuts cristianes per excel·lència: la fe, l'esperança i la caritat... i tot el que se'n deriva: no ser partidista, no fer capelletes, no ser dictador, no tancar mai les portes, no imposar mai els meus dogmes; estimular els alumnes a la lliure expressió dels seus raonaments, buscar elements d'unió entre tots, fomentar la fraternitat i la responsabilitat social i mirar d'oblidar les males passades... i tenir la confiança posada en Aquell que ha fet tot

això per nosaltres, i més! No cal dir que una cosa és allò que un vol fer i una altra, de ben diferent, allò que un fa. I, en honor a la veritat, cal dir també que hi ha persones que *viuen* això mateix i no se sap pas que siguin cristianes. Aquest és per a mi un dels grans misteris de l'acció de Déu enmig dels homes.

I la comunitat cristiana?

Què esperes de la comunitat cristiana de cara al teu testimoniatge? A nivell personal, que m'ajudi a no caure en la temptació d'abandonar-ho tot en moments de desànim, que em faciliti la revisió cristiana de les actituds de fons en tots els compromisos, que m'ensenyi a ser senzilla i transparent, que m'estimuli a saber perdre en benefici dels més petits, que m'encomani joia i esperança i em vagi fent veure clar que el cristià, com Jesucrist, no ha vingut a ser servit sinó a servir. A nivell estructural, que sigui portadora de la justícia, que fomenti la llibertat d'esperit, que defensi els drets trepitjats dels més febles, en una paraula, que prediqui, amb obres i no amb paraules, el missatge de Jesucrist.

FIDELITAT A DÉU

I A LA CLASSE OBRERA

JOAN ESTRADA

El meu camí

Jo diria que és a través de la meva participació en la lluita obrera de cada dia per a millorar les condicions de treball i de vida de tots els treballadors i per a avançar cap a la construcció d'una societat més justa, basada en la solidaritat, en la col·laboració, on vaig descobrir el Déu vertader, el Déu de Jesucrist, que en ell ha vingut a alliberar tots els homes, esclaus del pecat. Aquest pecat, que un dia entrà en el món per obra dels mateixos homes i que un dia pot ésser eliminat, s'ha instaurat en les estructures humanes i crea desigualtats intolerables en la vida econòmica, social, política, religiosa, cultural; engendra la competitivitat, l'egoisme, el crim, la corrupció, l'atur; troba avui la més alta exaltació en el capitalisme, basat en l'opressió, en l'expoliació d'una majoria per uns pocs.

És l'Esperit de Déu, que en definitiva és justícia interhumana, el qui mou aquesta lluita i Jesucrist ressuscitat és el cap d'aquesta humanitat nova que camina cap a l'alliberament total. Tots els qui participem d'alguna manera en la construcció del Regne, vivim ja la resurrecció en la mesura en què creem una convivència més fraterna al nostre voltant —en la família, el treball, el barri— i procurem que la gent es conegui, que s'estimi, que participi en les decisions i en la gestió dels propis assumptes: així es van construint aquest cel i aquesta terra nova que comencen ara i aquí i ja no acaben mai més.

És a través de l'Acció Catòlica Obrera (ACO) i de la Revisió de vida obrera on la Paraula de Déu illumina tota la nostra vida i ens mou a la conversió personal, col·lectiva, estructural, que vaig descobrir el món obrer amb els seus valors i els seus pecats, el seu sofriment, la seva marginació i opressió: l'obrer no compta per res en aquesta societat, és un instrument per a obtenir benefici. A partir d'aquesta constatació vaig fer una opció de classe que em portà a participar en les organitzacions obreres que treballen per la construcció d'una societat més justa. Aquesta meva opció de classe parteix de la realitat que ens envolta; però té unes profundes arrels evangèliques que són, a més, les que m'empenyen a con-

tinuar en el combat per la justícia, la igualtat, la llibertat i la fraternitat entre tots els homes.

L'Església

Des d'aquí, hi ha coses en l'Església que em fan patir i que crec, i el món obrer també ho creu, que haurien de canviar perquè l'Església sigui cada dia més evangèlica. L'Església i els cristians sempre hem pensat a convertir, a evangelitzar els altres; però penso que hauríem de pensar en la nostra pròpia conversió personal i institucional. Jo vaig entrar a l'ACO per a evangelitzar el món obrer, i ha resultat que el món obrer m'ha evangelitzat a mi: al seu interior he trobat el Déu vertader; d'una fe que m'esclavitzava, que no em deixava ser home, on tot eren prohibicions, he passat a una fe alliberadora, que omple de sentit i contingut la meua vida, i fa que em realitzi plenament com a persona.

Per exemple s'haurien de potenciar els moviments cristians obrers, les comunitats i altres realitats de la base, amb la seva pròpia metodologia i unes celebracions lligades a la lluita per l'alliberament i que recullin la vida dels qui hi participen. A partir d'aquesta base pot estructurar-se una Església comunitària i collegial, pobra i lliure, capaç de denunciar profèticament les injustícies i optar pels marginats, pels pobres, de desprendre's dels béns materials i econòmics, dels privilegis i de la dependència econòmica de l'Estat, de les vinculacions diplomàtiques i polítiques que adulteren la seva imatge en el món obrer. Els obrers veuen una Església rica i burgesa, i voldrien una Església encarnada, compromesa amb els pobres, profètica, que prengui postures davant la injustícia, que, quan fa declaracions, no siguin només de principis, sinó que responguin a les situacions concretes i angoixoses de la classe obrera: crisis, atur, legislació antiobrera, etc., i que denunciïn les causes d'aquestes situacions en què es troba el món obrer; una Església que consulti primer i tingui en compte l'opinió dels moviments apostòlics obrers, de les comunitats i els militants cristians obrers que coneixen i viuen els problemes del món del treball.

La pastoral a tots els nivells —diocesà, de zona, de parròquia— hauria de partir d'una anàlisi de la realitat de la classe obrera i elaborar-se amb participació de militants obrers cristians. Els bisbes i sacerdots haurien de viure i conèixer el moviment obrer, haurien de viure en barris obrers i guanyar-se la vida amb un treball professional o assalariat que els situés en el mateix nivell de vida que els obrers i que els identifiqués amb la realitat i els projectes del moviment obrer. I per començar caldria aixecar les condemnes que

pesen sobre les ideologies obreres, més coherents amb l'Evangeli que no pas les ideologies burgeses, i aprofundir en l'anomenada teologia de l'alliberament, ja que Crist ha vingut a alliberar tot l'home i tots els homes de tota mena d'esclavatges econòmics, socials i religiosos.

NO N'HI HA PROU DE LLUITAR

CONTRA LES ESTRUCTURES

JOSEP CASTAÑO

La meva JOC dels anys 1950-1965

En la meva joventut vaig militar durant molts anys a la JOC. Eren uns temps en què la Joventut Obrera Cristiana no era gaire acceptada pel conjunt de l'Església, car la jerarquia impulsava l'Acció Catòlica amb uns esquemes nacional-catòlics que responien a les normes imposades pels qui manaven, i en canvi els jocistes pensàvem que els creients podíem tenir criteri propi sense esperar que els pastors ens diguessin què havíem de fer en els nostres ambients (treball, família, esbarjo, etc.). En els últims temps de la meva pertinença a la JOC, les coses havien canviat (eren ja els anys 1958 a 1962): el nacional-catolicisme havia iniciat el declivi i els laics podien ja opinar en matèria de pastoral, la qual cosa no vol pas dir que sempre fossin escoltats.

El treball intraeclesial no fou pas fàcil: calgué treballar junts jocistes amb hoacistes, moviments especialitzats de l'Acció Catòlica, moviment de Pax Christi, de Pax Romana, el grup de «El Ciervo», congregants inquietos, després l'ACO i gent de molt nombrosos grups. Molts es desanimaven, altres deien que no tenien per què connectar amb gent «d'altres classes socials» (burgesos i intel·lectuals, per exemple), i altres deien que la solució estava en l'acció política (pensem en les dificultats dels anys 50 i àdhuc 60!); en conjunt seguíem de prop tot el moviment catòlic francès de protesta («Témoignage Chrétien», Cristians per la Pau, sacerdots, obrers, etc., etc.).

Quan miro enrera veig que per aquest sector d'Església hi va passar molta gent, en especial de 1950 a 1965. De 1960 a 1965 la JOC estigué de moda dintre l'Església i no pocs hi trobaren un camí per desfogar les seves preocupacions en l'aspecte social (el mateix que a la HOAC) i en alguns casos actuaren amb un cert «vedettisme» i la seva actitud posterior no ha guardat una coherència amb allò que cridaven i denunciaven. Tanmateix, tingué la seva importància dins l'eufòria del moment. N'hi ha molts que mai no descobriren que la missió de la JOC consistia a fer-nos veure el

món obrer en què vivíem, a fer-nos jutjar a nosaltres mateixos els condicionaments que teníem i trobar la veritat davant cada un dels fets, i finalment a fer-nos actuar davant la vida; la JOC era essencialment un moviment educatiu (en l'aspecte cristià, en l'aspecte obrer, en l'aspecte humà, etc.). La incoherència arribà bastants anys després fins a l'extrem que alguns dirigents de moviments cristians es declaraven no cristians personalment, però continuaven essent dirigents d'aquests moviments i usant per descomptat els locals de l'Església. Ja no es tractava de sentir el cristianisme d'una manera distinta d'altres fidels, sinó clarament ja no eren cristians... A la JOC això també ha passat en alguns sectors, però ja entrats els anys 70.

Aquells joves d'aleshores...

Molts dels meus companys de joventut s'han apartat de l'Església i també de tota activitat col·lectiva. No es tracta pas d'un ateisme sinó d'una indiferència, en alguns casos d'agnosticisme... Però també s'han apartat de tot servei al pròxim (participació en grups socials, partits polítics, sindicats, associacions de veïns, associacions de pares d'alumnes...). El materialisme, el consumisme els ha fet malbé. Entre els que han mantingut una dedicació a la col·lectivitat, n'hi ha bastants que diuen haver quedat al marge de l'Església, però és cert també que n'hi ha bastants que mantenen viva la seva fe... Militen en un o altre sindicat, en un o altre partit polític (i no sempre en els anomenats d'esquerra-esquerra, com li agrada d'afirmar a un determinat company periodista), o també en associacions de veïns, en cooperatives...

Si bé jo també vaig fer la meua opció per un partit polític ja des d'uns anys abans de produir-se el canvi polític al nostre país, la veritat és que ho vaig fer perquè pensava que havia d'aportar també el meu esforç i contribuir seriosament a la construcció d'un règim democràtic, i és així que durant un temps (sobretot en el moment just de produir-se el canvi) vaig estar a la primera línia, assumint greus riscos i esmerçant-hi nombrosos esforços.

El compromís polític: de l'idealisme al desencís

Després ha arribat el que hom podia esperar: l'idealisme de les primeres hores s'ha esfondrat davant el pragmatisme de l'acció política pels partits amb possibilitats de govern. No dic pas que l'idealisme hagi desaparegut del tot, ni molt menys; simplement,

que, a més dels idealistes, hi han entrat aprofitats i baladrers i que aquests darrers han ocupat, en bastants casos, primer càrrecs dins del partit i després en les institucions públiques, a mesura que el seu partit ha guanyat eleccions. Puc ben assegurar que tant dins del PSUC, com del PSC, com CIU, com d'ERC hi ha hagut gent d'aquesta, i no parlem ja dins d'UCD perquè això es dona per sabut. Això explica aquestes dimissions tan sonades, amb declaracions a la premsa, etc. La mateixa acció política dins dels partits, i això passa en tots, està sovint centrada en el proselitisme i en les campanyes de desprestigi dels partits rivals, tot i que és veritat que també es fan serioses tasques d'estudi i de solució dels problemes, siguin locals, siguin generals.

Crec que aquesta situació ha produït un gran desencís dins de tots els partits polítics, perquè al costat de militants abnegats hi ha tota una colla d'arribistes que, quan assoleixen un càrrec públic, molt sovint donen una pobra imatge de servei al poble, com pretén demostrar el partit al qual pertanyen.

Tot i el desencís que sofrim molts per les lluites que cal menar dins les comissions, els grups i els òrgans del partit, estic convençut que cal continuar-hi i no parar en la defensa dels valors humans i socials, i, malgrat certes contradiccions, considero que els partits són l'instrument a través del qual s'han de canalitzar les propostes de solucions i de normes de govern per a la convivència dins d'un Estat democràtic amb totes les institucions que aquest suposi.

Al nostre país hi ha tanta dissort que la democràcia política no-més arriba en les èpoques de gran crisi econòmica (el 1931, el 1976...), la qual cosa fa que la convivència dins la democràcia es faci difícil per la crispació dels que sofreixen els greus problemes... o dels que es pensen ésser-ne les pitjors víctimes. Penso que cal fer un esforç de sensatesa i que els cristians conscients i responsables no ens hem d'afegir a aquells enemics de la democràcia que volen tirar el carro pel pedregar.

Algunes coordenades personals

En un altre ordre de coses, un fenomen del nostre temps, als països llatins en particular, és la relació que alguns cristians compromesos estableixen entre fe i marxisme. N'hi ha àdhuc un cert nombre que participen en el moviment anomenat «Cristians pel socialisme». Respecto profundament tots aquells que hi són, però jo no he fet pas aquesta opció, i això no treu que en subscrigui plenament alguns plantejaments i bastantes conclusions. Haig de dir, sense voler pecar d'immodèstia, que també jo —com molts al-

tres creients— tracto d'ocupar-me dels més desvalguts, dels menys afavorits, de lluitar per la justícia i per la implantació d'unes estructures més justes i més humanes... També jo crec i lluito per una forma de societat democràtica i amb rostre humà, on cadascú sigui respectat i a més estimat...

Una actuació a la qual m'he dedicat a fons els darrers anys ha estat el cooperativisme. Potser no té l'atractiu del radicalisme (a voltes demagògic, perdoneu), dels sindicats obrers, dels partits polítics... Però penso que el cooperativisme és sobretot educació per a un treball comunitari, malauradament molt desprestigiad a causa dels darrers quaranta anys, però que tanmateix ens ha de dur a la solució efectiva dels problemes més vius de la nostra societat pel que suposa de valoració del propi esforç (el self-help, com diuen els anglesos). O ens esforcem a treballar en comú, a exercir el màxim grau de responsabilitat en les nostres decisions, a sacrificar-nos per aconseguir uns rendiments professionals i laborals més alts i a acceptar amb tota la humilitat que calgui (per exemple) feines que avui vénen a fer a casa nostra els africans, malgrat la gran quantitat d'aturats que hi ha entre nosaltres... o el nostre país se'n va en orris. Honestament, no podem escridassar els qui governen i alhora refusar a voltes feines temporals, feines en les quals no tindrem potser els avantatges socials d'altres èpoques, feines en què se'ns demanarà de treballar diumenges i festes...

I en dir això no ignoro les situacions d'abús que s'han donat en moltes ocasions, acomiadant capritxosament treballadors, o imposant condicions d'explotació, o tancant empreses perquè ja no rendeixen com abans, encara que segueixen rendint. El que dic és que un esforç de lucidesa ens ha de fer veure que ni tots els empresaris són botxins, ni en tots els moments s'explota, ni sempre se'ns pot retribuir tan generosament com voldríem.

L'esforç d'honestedat i de lucidesa no és sempre fàcil, perquè l'entorn ens porta a ésser ambiciosos i envejosos, i a abonar els qui escridassen perquè així no es giraran mai contra nosaltres. És una covardia acompanyada d'hipocresia. Tampoc no és gens fàcil una actuació transparent, en el sentit que totes les teves decisions estiguin inspirades per unes motivacions de justícia i d'equitat, i que a més es pugui demostrar que són així. És allò de la dona del Cèsar, que no solament cal que sigui honrada sinó també que ho demostrí.

Puc ben assegurar que sempre he procurat fer l'esforç esmentat. Per altra banda, a casa els problemes no manquen, però amb la meva esposa i també amb els quatre fills hem cercat unes solucions humanes, rectes. Hem intentat aplegar-nos sempre amb un esperit obert, posant els problemes damunt la taula i decidint sempre en comú i mai per egoisme (encara que sigui amagat,

o revestit de falsa autoritat). Hem procurat inculcar als nostres fills prioritàriament un amor al pròxim, un esperit de servei, una fermesa en les pròpies creences, una voluntat de treball. Els nostres fills no han anat a «escoles actives»: han fet tots l'educació bàsica a l'escola estatal, que segons alguns és tan nefasta. És veritat que té molts defectes, però potser hem reeixit amb aquesta escola perquè els pares hem intentat no abdicar mai la nostra responsabilitat de pares. Avui uns dels nostres fills fan el batxillerat, però d'altres fan la formació professional (avui tan denigrada) i tant uns com altres estudien il·lusionats i treballen quan poden també molt il·lusionats. Podem assegurar que no són pas uns amargats.

Fe i compromís

Estic convençut que cal lluitar pel canvi d'estructures, a fi de cercar més justícia, més equitat. Però també crec que no n'hi ha prou de *lluitar contra les estructures*. Moltes vegades darrera aquest slogan només hi ha vaguetats, simple esperit «contestatari». A voltes es parla de la implantació d'un model de societat on no existeixi la propietat privada i l'anomenada «economia planificada» sigui el motor social del país. La veritat és que, malgrat que a nivell de propòsits això em sembla correcte, veig que els països que ho han intentat ho han fet amb una dictadura tan rígida que han suprimit la llibertat de la persona humana i han engendrat tota una colla de corrupcions burocràtiques i administratives de tal manera que ha estat pitjor el remei que la malaltia. Un viatge recent als països de l'Est per motius professionals m'ha confirmat tot un munt d'intuïcions que ja tenia en aquest sentit.

En conseqüència, crec en el canvi d'estructures (és a dir en uns programes d'actuació governamental guiats pel servei al poble, i no pas pel profit econòmic egoïsta), però acompanyat d'una actuació honesta i eficient de tots els governants, dels funcionaris, dels ciutadans. Si, a més d'una actuació política que cerca l'eficàcia, no hi ha un moviment espiritual (en el nostre cas el Cristianisme) que avantposi l'ètica al suborn i la corrupció, l'actitud de servei a tot abús d'autoritat, i així tants valors humans i espirituals, ens trobarem com aquells edificis que serveixen per a empresonar i no pas perquè la gent hi visqui en llibertat en la intimitat. Entenc, doncs, que la fe ens ha de portar a una purificació constant, a una transparència permanent dels nostres actes, a una abnegació pels altres, a una solidaritat amb els més petits... més que a optar per un

model determinat de societat. I entenc que la fe ens ha d'interpel·lar a tots aquells que pensem en les diferents maneres de societat.

La comunitat cristiana

¿Qué esperem i què demanem a la comunitat cristiana pel que fa a l'animació de la nostra fe? Certament que necessitem molt de la comunitat cristiana. Jo en particular demanaria acolliment, germanor, comprensió... Quan estàs profundament compromès en una realitat temporal on has deixat la pell, on has tingut moltes baralles i disgustos, a voltes arribes a la comunitat cristiana, vols parlar d'allò per què estàs sofrint i et trobes amb una indiferència i una fredor que et desanimen de debò. És per això que resulta tan important la trobada freqüent entre cristians per aprofundir en els valors espirituals, i per confrontar-los amb la teva actuació i amb els teus anhels temporals, i perquè se t'interpel·li fraternalment.

Jo demanaria, a més, a la comunitat cristiana sentit de responsabilitat i coherència. L'Església ha estat sovint tan allunyada de la classe obrera, que avui tenim, a l'altra banda del pèndul, cristians que, per sistema, fan de «profetes de calamitats» i es deixen endur per la desesperació. Certament que no hem de tornar a l'Església hipòcrita o simplement inconscient d'altres temps, que ignorava l'explotació obrera i les injustícies socials. Però d'això a infondre odi i a impulsar a la rebel·lió armada, hi va un abim. I tampoc no em refereixo a trobar el punt mig, perquè no és pas un problema de matemàtiques sinó una qüestió de sentit de responsabilitat i d'actitud profundament humana i solidària.

També demanaria a la comunitat cristiana que abandonés, allà on encara hi és, tot esperit de filtració i d'intervenció en les institucions temporals. Ja sé que, gràcies a Déu, això avui ha desaparegut, en general. Però en alguns llocs encara els bisbes ens volen imposar unes receptes en el terreny civil que estan totalment desfasades. I en això em vull referir a fets com el del divorci, o l'avortament, o encara altres. Un cristià autèntic i en situació normal de matrimoni no desitjarà mai el divorci, però també hem de pensar en totes aquelles situacions de separació matrimonial que existeixen realment (entre no cristians o a voltes també entre cristians) i que un Estat de dret ha de resoldre legalment.

ON ÉS EL MEU DÉU ?

JORDI LÓPEZ

Viure i expressar la fe en una societat en crisi

Tots plegats, conscientment o no, vivim la nostra experiència de fe immersos en una societat que, a més de la difícil i complexa herència pròpia del franquisme i de la forma excessivament pragmàtica en què s'ha fet la transició a la democràcia, participa plenament de totes les múltiples crisis que fan trontollar el que secularment s'havia tingut com a base cultural dels països occidentals. Més enllà de la progressiva recessió econòmica, impulsada per un sistema social abocat a la idolatria del consum com a valor suprem i que només pot subsistir pel continuat empobriment de les ja dèbils economies de les classes populars, la nostra societat contempla, plena de perplexitat, com el seu model d'organització social, construït des de la falsa seguretat de la immutabilitat, no és el més idoni per a superar les seves pròpies limitacions. El temps de crisi ens està demostrant que la civilització del consumisme es troba incapacitada per a oferir una sortida que sigui una resposta esperançada a la indiferència latent en qualsevol de les activitats dels homes i dones de la nostra societat.

L'única sortida que els gestors de la crisi semblen veure, dins d'aquest fosc panorama de la realitat, consisteix a revestir de conservadurisme les legítimes i justes aspiracions de renovació dels sectors més afectats per la crisi político-sòcio-cultural, intentant reconstruir els vells senyals d'identitat que ja es consideraven superats per la marxa de la història dels pobles. És precisament dins d'aquest context, i no en cap altre, on vivim la nostra fe i és en ell on, inexcusablement, hem de trobar *com expressar* la nostra específica identitat cristiana. Sempre diluïda en el saber estar present enmig del món i en harmonia amb altres aportacions que també intenten, des d'altres perspectives, aportar alguna llum dins d'aquesta nit de la història. És en aquests paràmetres on ha de resituar l'Església la seva pràctica com a comunitat alliberadora.

Trobar Déu des de la seva aparent absència

Però, si mirem al voltant nostre, res d'això no sembla haver penetrat a l'interior de l'Església. És una dolorosa confessió: cada cop sembla més difícil de creure que la institució Església sàpiga i pugui donar avui un bri d'esperança a un món que l'està cercant dins les tenebres. Tornant a repetir errors gravats en la memòria de la història, els cristians hem deixat d'aportar, una altra vegada, com a collectivitat de fe, una llum que desentenebrés aquest temps de recerca al costat d'altres esforços de la humanitat i sense entrar-hi en competència. Per això el clam del salmista «On és el seu Déu?» podria ésser fàcilment pronunciat per qualsevol dels milers de dones i homes que, davant la seva sofrència anònima —en el treball, en la família, en l'activitat social, etc.— s'interroguen sobre el sentit de la seva existència, tant en l'ordre personal com en el collectiu.

La meva experiència de fe, totalment inseparable d'aquesta sofrència personal i colectiva de l'opressió, viscuda des de l'opció alliberadora del Magnificat, situa en el seu nucli la pregunta «On és el meu Déu?». No es tracta d'abordar la qüestió fent un esforç d'abstracció de la realitat; tot al contrari. *Cal trobar Déu en aquestes condicions d'opressió allà on tot sembla negar-lo.* Des de l'aparent absència de Déu cal descobrir la magnitud de la seva existència. L'originalitat de la pregunta implica que l'Església —i formulo aquesta qüestió des del seu interior— abandoni la possessió de la imatge de Déu que ella s'ha fet durant segles i iniciï el camí del seu encontre allà on Ell es fa visible: en l'amor al germà que és al meu costat sofrint qualsevol tipus d'opressió. Segundo Galilea, fet teòleg en la lluita alliberadora de l'America Llatina, ha qualificat magistralment aquesta situació com una nova *experiència d'exili.*

Abandonar la seguretat del Temple i identificar-se amb els pobres

És aquesta perspectiva d'exiliat la que em permet d'assenyalar la necessitat urgent que l'Església recuperi les ànsies de Déu i es llanci, sense por de trencar amb algunes de les pròpies tradicions que ha forjat durant segles, a cercar Déu a partir d'un canvi copernicà en la seva identitat com a institució. L'Església hauria de tenir present que la Resurrecció del Crist també va significar la destrucció del Temple, on la cultura política messiànica havia empresonat Déu lluny del poble sofrent. Fent eco a la

pregunta on és el meu Déu? podem continuar: ¿el trobarem dins dels magnífics edificis, obra del progrés humà, o en el complex engranatge que contribueix a sostenir el funcionament de la institució eclesial, o bé el nostre Déu és en un altre lloc: *fora del Temple*? El Déu que escolta sempre el desvalgut i no abandona els captius, avui ja no es troba en el Temple. L'israelita que, des de la senzillesa de la seva fe escriví «l'oració del penediment» (el salm 50) en un context similar al nostre, potser hauria substituït les paraules «víctimes i holocausts» per expressions més properes a les nostres realitats litúrgiques, o a altres manifestacions institucionals de la fe. Però, ben segur que sí, hauria continuat afirmant que l'essencial era «oferir un cor penedit i un esperit que es penedeix». Tants anys després, des d'aquesta nova experiència d'exiliat, veig que Déu torna a fer-nos la mateixa crida a la conversió.

Què demano a la meua Església? Només li urgiria una sola cosa, que és fonamental: *fidelitat al Crist*. Si no ho feia així, ¿com podria transmetre als homes i dones que sofreixen opressió que el Crist va anunciar un missatge alliberador? ¿Com es pot anunciar la Bona Nova si constantment hi han motius per a demanar perdó pels pecats de l'Església? ¿Com i amb qui compartir, dins la pròpia Església, l'originalitat de la fe, si aquesta segueix preferint la seguretat del Temple? La resposta a aquests interrogants exigeix que l'Església se'n vagi al *desert* i, des d'allí, iniciï el camí del retorn de l'exili, plenament identificada amb l'opció fonamental del Crist: *els pobres*. No podem amagar-nos ni hem de defugir la radicalitat que el Crist ens demana ara i aquí, en una societat que es troba travessada pel conflicte i la lluita per vèncer qualsevol de les múltiples formes d'opressió. Si l'opció pel pobre hi ha de ser present, amb tota la seva plenitud i dimensió, si es vol viure la fe al costat dels homes i dones que, des de la seva realitat, lluiten i avancen cap a un nou model de societat més igualitària, fraternal, solidària, basada en la llibertat i compromesa amb l'edificació de l'home nou, l'Església ha d'estar identificada amb aquestes aspiracions i situar-se, sense ambigüitats ni vacil·lacions, al costat d'aquests homes i dones, parlar el seu llenguatge i recollir les seves esperances. Però si tot continua com ara, poc podrà oferir de nou l'Església més enllà d'ésser un signe de contradicció.

El meu lloc en una Església plural

No obstant, malgrat que l'Església històricament hagi difuminat i revestit de confusionisme l'originalitat de la pràctica del Crist, em sento —paradoxalment—, membre de la comunitat eclesial. Però vull que, des del seu interior, es respecti la meua identitat com a creient. Sense que la meua identificació i comprensió del Crist sigui compartida pel conjunt de la institució. Ens ha tocat viure l'hora d'una Església on ja no hi ha unanimitats sobre moltes i molt diverses qüestions, i on la pròpia experiència i vivència de la fe, per alguns, es confronta diàriament amb el món i s'expressa també, però no exclusivament, en la lluita política, sindical i popular. Però, per damunt de les possibles divergències que sorgeixen d'aquesta diversitat en l'experiència personal i comunitària del Crist, i malgrat que en determinades ocasions apareguin com a contradictòries, el conjunt de creients i la institució Església han de respectar i estimular l'exercici d'aquest *pluralisme eclesial*, convençuts que, més enllà de la discrepància, hi ha una recerca sincera d'una nova experiència de Déu feta des d'una situació d'exiliats i al costat dels homes i dones que, per ésser els oprimits d'aquesta societat, són els estimats preferencials del Crist.

Si l'Església realment vol continuar fidelment el seguiment del Crist ha d'obrir-se a aquesta crida de conversió i anar al desert —com ho féu el propi Crist— per trobar l'absolut de Déu allà on sempre ha estat: enmig dels pobres, dels perseguits, dels marginats, dels humiliats, dels captius, d'aquells que, en definitiva, tenen motius d'esperar un món millor.

TEXTOS

PASTORAL

I NOVA SITUACIÓ POLÍTICA

SECRETARIAT DEL CONSELL PRESBITERAL DE BARCELONA

I. CAMP ASSISTENCIAL

La nova situació política comporta una major presència de les instàncies municipals i estatals en el camp de l'assistència social. Les aportacions fetes en la passada sessió del Consell presbiteral no manifesten motius greus de tensió, però sí, a vegades, una aparent concurrència i algun recel.

1. El Consell valora positivament la progressiva responsabilització de l'administració pública en aquest terreny.

2. Volem mantenir un diàleg franc i una lleial col·laboració amb totes les entitats sobre tot allò que pugui millorar la situació de les persones i de les famílies, especialment en aquests moments de crisi. En qualsevol hipòtesi i amb mitjans diversos, l'Església té el deure de «diaconia» de la caritat, que li és essencial.

3. En el camp assistencial conflueixen situacions complexes i conflictives: ideologies, incomprendions personals, oposició de caràcters... Això demana una acció encaminada a encoratjar cristians ben preparats per treballar-hi. Seria un error deixar el camp assistencial a rutines de pura beneficència. A part de la denúncia estructural que poden fer organismes com «Justícia i Pau», l'assistència directa a persones concretes és també una denúncia profètica que interpella la consciència de la societat.

4. Ens adonem de tota la dimensió que té per a un cristià l'ajut fratern. Fins i tot en una societat que hagués resolt els problemes econòmics, restarien grans problemes personals i humans a resoldre. La nostra acció ha de ser: educadora de la llibertat i de la fidelitat; oberta als valors de la reflexió i la contemplació; potenciadora d'una tasca seriosa d'aprofundiment, davant la superficialitat imperant;

5. Creiem que l'Església ha de vincular la seva acció social al conjunt de la pastoral. Cal que Càritas i les parròquies cooperin, potenciïn i, si fa al cas, promoguin equips parroquials i interparroquials d'acció social que es facin presents en les necessitats dels barris, i dialoguin amb totes les entitats civils. Això demana una més gran coordinació de les institucions socials de l'Església, i que aquestes se centrin cada vegada més en els problemes humans més greus.

6. El Consell presbiteral comprova l'existència d'actituds diferents davant la qüestió de si l'Església ha de tenir més institucions o menys. Creiem que en aquests moments ha de predominar, per sobre de la polèmica, el respecte mutu i la dedicació de totes les nostres energies al servei dels homes d'avui.

II. EDUCACIÓ EN EL TEMPS LLIURE

1. En el camp de la promoció i educació d'infants i joves, tenim presents el progressiu pluralisme de la societat catalana, el context socio-polític català (administració, actituds joves, postures polítiques, etc.), i el context eclesial de la nostra diòcesi.

2. Es pot constatar que hi ha un bon nombre de joves creients que desenvolupen la funció d'educadors en el temps lliure (en clubs d'esplai, escoltisme, centres).

Que aquesta acció es realitza en alguna d'aquestes situacions:

a) marc institucional promogut per una comunitat cristiana, amb infants i monitors de la mateixa comunitat;

b) marc institucional promogut per una comunitat cristiana com a servei obert a tothom que se'n vulgui beneficiar;

c) marc institucional avalat per una entitat d'Església, però sense cap planteig eclesial (es deixen els locals, la personalitat jurídica, etc.);

d) marcs institucionals que, per raó de l'entitat que els promou i per opció, no són confessionals.

Que no sempre és possible escollir el marc que hom desitja. Hi ha realitats que impossibiliten una pluralitat institucional. Per exemple, el món rural en alguns casos.

3. D'aquestes constatacions a casa nostra i de realitats semblants d'educació en el temps lliure en d'altres països europeus, podem deduir:

a) que en una societat pluralista com la nostra l'Església pot oferir uns serveis als infants i adolescents portats per joves, on es treballi en l'educació en el temps lliure, dins un marc educatiu global, des d'una perspectiva creient i amb un arrelament a la realitat catalana;

b) que els serveis infraestructurals i de formació d'educadors han d'ésser oberts a tots aquells que els vulguin utilitzar, sempre que respectin els diferents reglaments (cases, matrícules, etc.), perquè encara en aquest terreny la suplència és necessària, ara per ara;

c) cal recuperar la presència dels adults en aquest camp, de la qual poguessin gaudir tots els monitors creients, tant si treballen en marcs confessionals com no.

4. Per a desenvolupar de forma reeixida aquestes tasques, i molt especialment per a donar una resposta pastoral a les necessitats dels monitors, creiem que:

a) caldria fer un *planteig global de pastoral infantil i juvenil* de l'arquebisbat de Barcelona. En l'àmbit de pastoral juvenil —que ja funciona— fóra convenient crear una plataforma específicament dedicada a infants;

b) els moviments especialitzats de joves haurien de presentar el món dels infants com un *camp d'acció per als seus militants*, ni que sigui des d'instàncies públiques.

c) en el moment present és difícil que cada marc institucional tingui un consiliari-sacerdot que s'hi dediqui. Caldria pensar, doncs, en una animació arxiprestal, zonal, etc., i en la possibilitat que altres animadors pastorals, degudament preparats, exerceixin aquesta funció en els centres d'esplai, grups, etc.;

d) l'acció dels consiliaris de zona no hauria de quedar limi-

tada als marcs institucionals confessionals. Seria preferentment, el seu, un treball d'*animador en la fe dels monitors*, tant si actuen com no en un marc institucional eclesial;

e) s'haurien de potenciar les realitats eclesials de coordinació existents, tant a nivell pedagògic com pastoral, dedicant-hi l'esforç personal i material necessari;

f) els vicaris episcopals, arxiprestos i rectors haurien de *contribuir a clarificar la identitat* dels marcs institucionals tenint present el punt 2;

g) caldria *potenciar les relacions entre moviments* infantils a partir de la realitat ja existent: les trobades periòdiques entre dirigents de MIJAC, Escola d'Esplai i Servei de Colònies de Vacances, per a arribar a assentar bé les bases d'una plataforma de coordinació de la pastoral infantil, tenint present la seva repercussió en el futur dels moviments de joves;

h) s'ha de potenciar la participació en les instàncies de coordinació a tots nivells (nacionals, municipals, de districte, etc.) amb una presència activa i testimonial;

i) cal recuperar la presència dels adults en aquest camp: laics que assegurin la continuïtat, la qualitat, la identitat; sacerdots que assegurin l'animació de la fe;

j) es fa necessari disposar d'ajudes econòmiques provinents de l'administració pública; hi dóna dret el fet d'exercir una tasca de servei oberta a tothom.

5. Tota aquesta tasca hauria de caracteritzar-se per la qualitat i la identitat. Qualitat que ofereixi un veritable marc d'educació en el temps lliure. Identitat clarament eclesial en els centres que així ho vulguin i que es presentin com un servei que l'Església ofereix, amb el nivell de vivència i celebració que la situació aconselli i permeti.

TERRENYS I LOCALS

Situació

1. Hi ha alguns terrenys o locals de l'Església que han estat reclamats com si es tractés d'una reivindicació del poble, sector o barri en què es troben, no pas seguint un criteri de tipus administratiu, sinó el d'un grup de pressió que pretén contraposar el poble amb l'Església (p.e., els terrenys de la parròquia de Sant Esteve, de Barcelona, els de la del Stm. Sagrament, també de Barcelona, els locals de la parròquia de la Mare de Déu de Montserrat, de Badalona, el terreny de l'antic cementiri

de Sentmenat, part del terreny de la parròquia de Sant Josep Obrer, de Barcelona...).

2. Les exigències estridents d'un grup de pressió acostumen a ser circumstancials i no perduren. Actualment són gairebé inexistents, com es pogué constatar en la darrera sessió del mateix Consell presbiteral.

3. Es donen altres casos, en els quals l'administració pública ha demostrat tenir interès per adquirir uns terrenys, ja sigui mitjançant preu, efectuant una permuta, o també gratuïtament o quasi, segons el destí a donar-los. En aquest sentit s'han incoat diversos expedients (p.e., l'hort de la rectoria d'Alella, un terreny al costat de l'església de la Llagosta, la rectoria de la Llacuna i el terreny de Santa Fe del Penedès).

4. Algunes vegades la iniciativa no correspon a l'ajuntament en exclusiva, sinó que l'interès és compartit per la mateixa Església davant la impossibilitat o la dificultat de dur-hi a terme o de continuar-hi la tasca projectada, o bé davant la necessitat urgent de la població. S'imposà, en tals casos, una col·laboració mútua i un conveni, que redundà en benefici d'una i altra part (p.e., el col·legi Joan XXIII, la «Torre de mossèn Oms», ambdós de Terrassa, i diversos convenis de cessió d'ús, temporalment, de locals parroquials com a aules durant la construcció de les escoles del municipi: Santa Maria del Taulat, Sant Andreu de Palomar, Santa Maria Magdalena (Pla de Fornells), Sant Esteve de Granollers, la Batllòria...).

5. Pel que fa als cementiris parroquials, en la majoria de casos, els rectors mateixos, davant les dificultats de portar-ne l'administració, sobretot si es té en compte la manca de força coercitiva de l'Església, que no disposa de subvencions adequades a llur manteniment, i que el canvi sòcio-religiós operat últimament fa que se surtin de la missió peculiar de les parròquies, proposen fer-ne el traspàs als ajuntaments respectius o municipalitzar-los.

6. Finalment, cal remarcar l'actitud del cardenal-arquebisbe. El màxim representant de l'Església diocesana, no va impugnar la revisió del Pla Comarcal de l'Àrea metropolitana de Barcelona de 1974 i 1976 en allò que fa referència a esglésies, béns de la mitra i parroquials, que foren qualificats gairebé tots com a zona d'equipaments, «sempre que s'assegurés que no es tractava d'una expropiació i que llur destí religiós restés també assegurat» (Comunicació del Cardenal sobre el Pla Comarcal).

7. I també cal tenir present que, encara que la llei diu que els equipaments poden ser destinats a serveis públics o privats, a l'Àrea metropolitana, en aquest moment, ho entenen només com

a públics i no accepten que una cosa privada pugui ser destinada al bé públic, de manera que resta obert un interrogant interpretatiu que podria arribar a tenir efectes expropiatius.

criteris

1. L'Església té una missió específica i exercint-la és com millor serveix els fidels i la societat en conjunt; no ho realitzaria si, oblidant la seva labor pròpia, es dediqués a altres activitats que no fossin les que li són peculiars. Encara més si tingués lloc d'una forma habitual i permanent i no pas simplement esporàdica. Per tal de poder dur a terme aquestes activitats és evident que l'Església necessita servir-se de terrenys o dependències.

2. A més d'aquesta missió específica, l'Església sempre ha exercit un servei de subsidiaritat o de suplència, segons les circumstàncies peculiars de cada moment. L'Església ha de representar «un àmbit de llibertat», com deia mossèn Carrera en la sessió del Consell del dia 19 de febrer d'enguany. Històricament té la seva importància la força jurídica i social del dret d'asil als llocs sagrats.

3. L'experiència ens demostra que les propietats de l'Església han suposat un servei social de cara a les poblacions, en el sentit que, a més a més de la utilitat que els ha donat, haver-los mantingut en el seu poder i possessió —moltes vegades en el transcurs de segles— possibilita que avui puguin dedicar-se a unes finalitats que, segurament, no serien factibles si haguessin estat en mans de particulars (p.e., l'hort de les Caputxines, de Mataró, l'hort de la rectoria, d'Alella, els centres parroquials, locals catequístics, etc.).

4. Creiem que l'Església no pot tenir cap local sense utilitzar, buit i tancat, o sense una dedicació pastoral, si a la mateixa població hi ha una necessitat preemptòria que es podria solucionar amb una cessió d'ús condicionada, palesant així, una vegada més, el servei que l'Església pot fer al poble, sense que en la major part dels casos s'hagi de desprendre de la propietat.

5. L'experiència que resulta dels tractes mantinguts amb els diversos ajuntaments actuals és, tanmateix, profitosa en general, i diu que és factible arribar a una bona avenença sense perjudici de ningú i amb avantatges per a una part i l'altra.

Línies d'actuació

1. Saber —i fer conèixer— quina és la persona moral eclesiàstica propietària o titular de l'immoble, terreny o local a vendre o bé objecte de cessió o transacció. Perquè els béns de l'Església no tenen una qualificació unívoca, sinó que es diferencien entre els que pertanyen al bisbat, a una parròquia, al benefici d'una rectoria, a una causa pia, o a una fundació. Tot això manifesta que tots aquests béns es troben vinculats a un lloc i unes persones determinades per raó del lloc, i indiquen també el sentit de servei de l'Església. I per tant que aquesta és tot el contrari d'una superpotència o d'una societat anònima.

2. Consultar amb la Delegació d'Economia la viabilitat del projecte.

3. Si, ateses les circumstàncies, calgués arribar a una transacció, que en algun cas podria interessar la mateixa Església:

a) no pot ser una acció personal exclusiva del rector, sinó que ha de ser compartida pel Consell pastoral i la junta d'economia i s'han de fer arribar els acords a tota la feligresia. També cal comptar amb el parer de l'arxiprest;

b) el vicari episcopal, suposada l'aprovació, ha d'estar ben informat i al corrent de la situació des d'un principi;

c) una vegada acomplert l'expedient, passarà a la consideració dels organismes curials (Consell d'Administració i Capítol), per tal que l'Ordinari pugui donar l'autorització pertinent, si fa al cas;

4. Convé establir la norma, per consell o per manament, de destinar una quota o part dels producte que s'obtingui de qualsevol alienació a la comunicació de béns: Fons Comú Diocesà. A més de la seva força com a derivada de l'esperit evangèlic de caritat fraterna, pot tenir també en molts casos la força moral i jurídica provinent de motius de compensació.

5. En informar la feligresia de l'acció projectada, cal exposar clarament el destí que es donarà al producte que s'obtingui, per tal de no donar lloc a males interpretacions i suspicàcies, en sentit que el bisbat se n'ha aprofitat, i, sobretot perquè creiem que hi té un dret moral, tractant-se de béns vinculats a la feligresia mateixa.

6. Els cementiris parroquials mereixen un capítol a part, puix en la majoria dels casos són els rectors els qui en demanen el traspàs als ajuntaments o llur municipalització, seguint el tràmit que s'ha dit anteriorment, condicionats a la continuïtat

del mateix destí o a la transformació en espai verd públic, amb clàusula reversòria de la propietat, en cas contrari.

7. Finalment, pot donar-se —i es dona— una situació delicada amb referència a l'actitud a prendre per part del rector i dels cristians membres d'un patronat d'hospital, asil o altres persones morals no eclesiàstiques existents en moltes poblacions de casa nostra. Creiem que s'ha de seguir el sistema democràtic, tenint sempre en compte els principis morals i el millor servei de les persones. ¿Es pot pensar, fins i tot, en la renúncia del càrrec?

IV. ESSLÉSIA I LLENGUA CATALANA

1. Creiem necessari remarcar, d'antuvi, que el presbiterat de Barcelona ha tingut sempre una actitud

a) de fidelitat activa a la llengua i a la identitat catalanes, incorporant la llengua a la litúrgia;

b) de presència pastoral en els barris i comarques d'immigració massiva, en els quals les noves parròquies creades en els últims vint-i-cinc anys han estat, segurament, una de les respostes més positives que han sorgit de la societat catalana de cara als problemes de la immigració.

2. En la nova situació que configura l'Estatut de Catalunya, volem vetllar perquè l'oficialitat del català, la llengua pròpia de Catalunya, i del castellà, tingui plena vigència a l'interior de l'Església. Així, proposem:

a) que tot prevere, religiós, religiosa o laic que tingui una activitat pastoral ha de ser capaç d'utilitzar totes dues llengües;

b) que es promogui, amb les pertinents consultes, l'actualització dels horaris de celebracions en cada una de les dues llengües i la coordinació arxiprestal, de manera que no hi hagi zones sense possibilitat de celebrar la litúrgia en català, o almenys d'una forma bilingüe;

c) que els cartells de tota mena i les publicacions siguin presentats també en llengua catalana;

d) que els topònims siguin escrits sempre en català;

e) que s'assoleixi la correcció deguda en la redacció d'escrits en llengua catalana i en la transcripció de les partides i altres documents. Potser els centres de preparació pastoral podrien incloure en llurs programes algun curs sobre formularis de certificació, correspondència oficial, etc.

3. Els preveres han de contribuir al manteniment d'una sola comunitat a Catalunya fomentant la comprensió mútua, aportant elements d'informació que ajudin a entendre la realitat catalana, fent crides a l'obertura, creant en els cristians una actitud de generositat i d'estimació mútua.

4. Cal evitar que en cap reunió una persona sigui obligada a parlar en una determinada llengua. A nivell local caldrà adaptar-se a situacions molts peculiars, però cal anar fent entendre que els laics que ocupen un càrrec que els obliga a moure's a un nivell més ample (p.e., els membres de consells pastorals, els responsables d'una associació, etc.) han de ser capaços d'entendre totes dues llengües.

4VENTS

EL MUEC durant l'any 1980

L'any 1980 ha estat el del desè aniversari. En efecte, l'any 1970 es va constituir a Barcelona el «Secretariat d'Universitaris Cristians», que poc a poc va evolucionar vers el que més tard vam anomenar «Moviment d'Universitaris i Estudiants Cristians de Catalunya i les Illes (MUEC Català)». Set punts deixaran constància del que ha estat la vida del Moviment al llarg d'aquest any que acaba.

1. *IV Jornades de militants* entorn del tema «Per una consciència eclesial crítica i solidària» (Sentmenat, de l'1 al 4 de maig).

Va ajudar-nos D. Fernando Urbina, director de la revista «Pastoral misionera». Després de deu anys de treball, es veia la necessitat d'afrontar el tema de l'Església. Les Jornades venien a coronar un cert esforç de reflexió a nivell teològic.

2. *Celebració del Xè aniversari* a St. Felip Neri de Barcelona (31 de maig). Després de la celebració eucarística (presidida per Mossèn Joan Batlles, vicari episcopal de Barcelona i director del Centre d'Estudis Pastoral, que havia estat anys enrera consiliari dels

joves), es llegí un «Manifest en el Xè aniversari», que recollia l'esperit de les Jornades recents i feia un comentari actualitzat a les tasques que el document d'identitat assigna al MUEC com a moviment d'Església: missió, comunió i celebració. Ha estat publicat íntegrament a «Documents d'Església», n. 310.

3. *Juventut, fe i vida. Unes opcions i una pedagogia en moviment.* L'edició catalana d'aquest llibre de Bonaventura Pelegrí «vol ésser també un cert testimoni de reconeixement per aquest català universal» que és el seu autor (com llegim a la presentació). Ha estat preparada per l'estudiant Miquel Porta, responsable internacional de MUEC, i Antoni M. Serramona, antic consiliari europeu de la JECI-MIEC. Ell mateix i Salvador Pié, que signen la presentació, hi han afegit un apèndix sobre els deu anys del Moviment. Nombrosos consiliaris de Catalunya i les Illes de diversos moviments de joves han contribuït a la seva finançació.

4. *Comitè europeu* (Altenberg, Alemanya federal, del 16 al 26 d'agost). Aquesta reunió, que es fa cada dos anys, aplega els representants de tots els moviments afiliats a la JECI-MIEC i serveix per a revisar i planificar el treball conjunt. Enguany el tema central fou la pedagogia del moviment. Al final s'elegí el nou secretariat europeu: Jan Deraymaker, flamenc, secretari; Alfreda Fonseca, portuguesa, vice-secretària; Josep Baró, català de Seròs, que treballa

amb estudiants a Lausana (Suïssa), consiliari.

5. *Publicació del n. 4 de la revista «Eina»,* dedicat a «Ciència i societat». Recull una sèrie d'estudis d'una sessió europea de JECI-MIEC feta a Estrasburg, amb aportacions suggerents sobre el «paradigma sistemàtic», complementari/alternatiu al «paradigma racionalista», que és el que domina en la ciència. També inclou una col·laboració d'Antoni Matasch sobre la conferència «Ciència i tècnica» de Massachusetts, articles de Josep M. Ballarín, R. Prat i Pons, F. Valls i S. Carasco i una crònica de l'Església a la Catalunya autònoma. Un número complet (un dels millors, segons J. M. Piñol a «El Correo Catalán» del 13 de novembre). Amb tot, a partir d'ara «Eina» restarà congelada, tot esperant responsables més fixos.

6. *VIII Jornades de Consiliaris* (de l'1 al 3 de setembre al Casal Borja de St. Cugat). Hi assistiren consiliaris de les diverses diòcesis on és present el moviment i alguns dirigents. El tema de reflexió fou «l'educació de l'afectivitat» des d'una perspectiva evangelitzadora i atenent la globalitat de la formació del militant. Actuà com a expert en Gaspar Mora, professor de la Facultat de Teologia (Secció St. Pacià).

7. *VI Assemblea general* (els dies 10-12 d'octubre a Sentmenat). Hi han assistit militants de Barcelona, Tarragona, Lleida, Girona, Vic (d'Igualada i Manresa) i Ma-

llorca i grups en iniciació de Menorca. En una primera part es treballà seguint l'informe presentat pel Consell català sobre la militància evangelitzadora. En una segona, sobre la gestió del Moviment el curs passat en els seus diversos sectors. En la tercera part, sobre les orientacions per al curs 1980-1981, que recullen el treball que es fa a cada diòcesi i l'anhel general de renovació i reflexió amb motiu del Xè aniversari: el canvi de la situació del medi estudiant, la nova orientació educativa (Llei d'Autonomia universitària, Llei de Centres docents), la situació del món juvenil, el moment de l'Església, el canvi de generacions en el MUEC, etcètera, reclamen tot un esforç de reflexió i de renovació.

L'Assemblea elegí un nou equip permanent català: Presidenta, Cori Casanova i Barberà, estudiant de Medicina; Responsables

de Secundària, Griselda Gasulla, id. i Gemma Rosell, de COU; Responsables d'universitaris: Carles Llop i Francesc Peremiquel, estudiants d'arquitectura; Consiliari, Salvador Pié. Aquests, juntament amb els coordinadors diocesans elegits per cada Assemblea diocesana, formen el Consell català per al curs 1980-1981; són Blanca Bachiller (Lleida); Cinta Ramon (Tarragona); Montserrat Masó (Girona), Miquel Serra (Mallorca), Xavier de las Heras (Vic) i Francesc Valls (Barcelona).

Diversos moviments es feren presents a l'Assemblea: Trobades de joves, MIJAC, JEC espanyola i portuguesa, i el Consell Nacional de la Joventut. El Dr. Jubany, cardenal-arquebisbe de Barcelona, que presidí l'eucaristia final, confirmà el MUEC com a «presència de l'Església en el món estudiant i presència d'aquest en l'Església».

Salvador Pié

El Centre cristià dels universitaris

El 8 de novembre d'enguany ha complert dos anys el Centre Cristià dels Universitaris, situat a l'esquerra de l'eixample barceloní. En uns moments de crisi

d'associacionisme juvenil, en què molts van per les seves sense lligar-se amb res, sona com una cosa estranya sentir parlar d'un centre que té dos anys de vida,

i més tractant-se d'un centre «cristià». Amb tot, reconeixem que la seva vida és modesta, i segurament una de les seves sorts és no tenir cap llista de socis. Aquest Centre d'universitaris ha volgut ser des del seu origen un centre de serveis.

El Centre

Durant el curs 1976-77 un grup de joves i consiliaris del MUEC, en una dependència de la paròquia de la Bonanova, començaren a fer un fitxer i a organitzar un acolliment i altres serveis. Pel novembre del 1977, arran de la creació de la Delegació Diocesana de Pastoral Universitària, es recull l'experiència del cuc i s'obté el suport moral i econòmic del doctor Jubany. A poc a poc els locals del carrer de Villarroel 81 van prenent color i caliu de joves estudiants d'arreu del Principat que vénen a les celebracions, conferències, reunions de grup, etc.

L'objectiu inicial és oferir un lloc d'acolliment als grups d'estudiants cristians, un centre de serveis de formació i reflexió cristiana i un nucli permanent de celebració jove de la fe centrada principalment en l'eucaristia dominical. El Centre pretén desenrotllar una pastoral d'animació i acompanyament dels cristians universitaris no enquadrats en moviments de militants o en comunitats cristianes. També vol

oferir elements complementaris de formació i vivència eclesial als estudiants que pertanyen a un moviment militant cristià (MUEC).

Una gestora, presidida pel Delegat diocesà, un consiliari i uns quants estudiants, dirigeix els serveis del Centre. La secretaria i els responsables d'activitats en canalitzen la vida ordinària.

Dos anys de vida

Durant el curs 1978-79, responnent al projecte de la Delegació d'oferir uns cursos de teologia per a universitaris, es feren unes conferències sobre temes teològics. També es tractaren altres temes monogràfics i qüestions d'actualitat, mitjançant conferències i taules rodones. S'assajaren alguns seminaris (teològic, bíblic i filosòfic), si bé no van donar el resultat que se n'esperava. També es va fer un cicle sobre la qüestió «¿Té sentit avui un projecte ètic?».

El curs 1979-80 es va fer un esforç per a apropar-se als responsables de la pastoral universitària dels altres bisbats catalans. Va ser un motiu per a fer conèixer el Centre i per a fer prendre consciència que es tracta d'un servei a tota l'Església de Catalunya, i concretament als estudiants d'arreu que fan cursos a Barcelona. (Actualment acudeixen al Centre joves estudiants de la Seu d'Urgell, Tor-

tosa i les Illes. Amb tot, creiem que no és prou utilitzat pels grups de joves d'altres bisbats ni per llurs responsables.)

També es va fer un esforç d'obertura cap als responsables de COU de Barcelona: volíem fer conèixer el Centre a aquells estudiants que l'any següent ja no anirien a un col·legi religiós o a un institut, on potser algun professor els havia ajudat en l'encaminament cristià. Sobre això hem constatat una vegada més que cada col·legi fa la seva tasca, més o menys brillant, però que són pocs els qui senten la necessitat d'un projecte més global i coordinat per tal de salvar el buit entre el col·legi i la Facultat.

La Delegació va organitzar unes sessions de reflexió i estudi sobre «Ser cristià a la Universitat?», dirigides per un equip del MUEC i amb la col·laboració del Centre, destinades als universitaris que cerquen un espai cristià imprecís i que desconeixen els serveis que ofereix l'Església de Barcelona. Enguany s'ha repetit aquesta experiència, que possiblement estendrem a col·legis majors i residències. No hi participa gaire gent, però creiem que la intuïció és vàlida i que cal perfeccionar-ho.

Durant aquest curs es van fer moltes més conferències i també un «cicle» sobre un tema monogràfic: «Ciència, tecnologia i futur de la humanitat a finals del segle XX». Aquest cicle ha re-

presentat un esforç notable per presentar temes interdisciplinars a càrrec d'especialistes, tot i que no ha estat gaire correspost pels estudiants.

El curs actual

Aquest curs, 1980-81, ha començat amb una sèrie d'objectius, fruit de la revisió del curs passat. Estem fent un esforç d'incidència en els COU de Barcelona i hem començat un grup de catecumenat (l'any passat ja va funcionar un grup catecumenal d'universitaris basat en una reflexió sobre Jesucrist). Més endavant hi haurà una preparació del Nadal i de Pasqua. De moment hem iniciat alguna activitat més festiva (va tenir una bona acceptació la festa del segon aniversari del CCU), hem donat més importància al lloc de pregària i hem establert una pregària col·lectiva cada dijous.

S'ha posat en marxa, amb una bona acceptació, el Taller de Teologia, organitzat pels Serveis d'Assistència i Formació Religiosa de les tres Universitats. Es tracta d'una iniciació a la Teologia, al llarg de dos anys, per possibilitar una visió global i unes pistes de treball, d'acord amb el nivell científic dels estudis superiors de la Universitat. Se n'encarrega de la direcció la Facultat de Teologia de Barcelona.

En el Centre també es promo-

ciona la celebració del Nadal que organitza la Delegació de la Capella de la Universitat Central, i s'acullen membres de diferents grups, com és ara, de Trobades de Joves a Montserrat, d'Hora-6, etcètera. El nostre desig és que tots els moviments i grups d'es-

tudiants cristians s'hi trobin com a casa seva. Finalment comuniquem amb goig que ha nascut un altre Centre semblant al voltant de la Universitat Autònoma (al monestir de Sant Cugat), el qual té moltes ganes de viure i de ser útil.

Antoni Matabosch

Barcelona: crònica missionera

Com que l'octubre és el mes del DOMUND, he pensat que seria una bona ocasió per fer la crònica missionera de la nostra Església diocesana, perquè em fa tot l'efecte que la majoria dels cristians no tenen ni la més lleu idea d'aquesta realitat de l'Església barcelonina.

Tenim mig miler de missioners escampats arreu del món, des d'Algèria a Zimbabwe (per ordre alfabètic) i des del País del Sol Ixent fins a la Papua Nova Guinea (per ordre geogràfic). Allò que deia Felip II, que als seus dominis mai no s'hi ponía el sol, també ho podria dir el Bisbe Narcís de les ovelles que té escampades pel món, treballant per difondre-hi la bona nova de l'Evangeli. La majoria són religiosos i religioses, però també hi ha representants de la clerecia i el laïcat. I cada dia en descobrim

de nous, perquè sempre hi ha gent que marxa «per lliure»...

Aquest any 1980, per exemple, han marxat al Txad el Dr. Salvador Cortadellas i la seva esposa Carme Angel. El «curriculum» missioner del matrimoni Cortadellas, però, no arrenca pas d'aquest any. Ja fa molt de temps que passaven les vacances al Camerun o al Txad, a donar un cop de mà als seus fills que treballaven al Tercer Món. Ara el Doctor Cortadellas ha fet setanta anys i s'ha jubilat, i en lloc de reposar, com s'ho tenia ben meregut, ha anat a ajudar el seu fill Francesc, jesuïta, a l'hospital de Beboro.

També aquest any, han mort assassinats dos missioners estretament lligats amb Barcelona: el pare Lluís Espinal, a Bolívia, i el P. Josep M. Gran a Guatemala, i molts d'altres han estat per-

seguits i empresonats per defensar els drets dels pobres i oprimits.

No acabaríem mai d'explicar coses. Només voldria fer constatar que, si bé de vegades, segons la conjuntura socio-política, sembla que no estigui tant de moda, l'esperit missioner a casa nostra és de la més pura tradició cristiano-catalana. Els condicionaments de la nostra diòcesi, sobretot de Barcelona ciutat, es presenten a l'intercanvi cultural de pobles i races, i sempre hem tingut les dues versions de la missió: o sortir del país a portar la bona nova, o acollir la gent del Tercer Món que arriba a casa nostra, perquè **Barcelona és un lloc on**, pels motius que sigui, vénen a parar gent de tota raça i color: africans del nord i del sud, llatino-americans, àrabs, i, ara, filipines (filipines, sobretot). A més, la nostra diòcesi és la seu d'una colla d'entitats —també de tots colors— que tenen com a objectiu treballar pel Tercer Món.

Bé, de tot això ja en parlarem un altre dia, si convé. Avui, simplement, voldria donar la paraula a uns quants d'aquests missioners, que no han perdut ni volen perdre el contacte amb la diòcesi d'origen, i escriuen als amics o a les seves antigues comunitats, per fer-los participar de les seves vivències i descobriments. Pobres de nosaltres, si no sabíem mantenir-nos oberts al diàleg i a la confrontació amb altres pobles, i la seva manera de concebre la vida i el món!

Els tuaregs del Níger

La germaneta Núria de Jesús, filla de Vilafranca del Penedès, viu amb els tuaregs, al Níger. Ens ha enviat unes reflexions sobre el seu treball, i acaba dient: «Nosaltres, des de lluny, preguem per l'Església de Barcelona. No ens oblideu tampoc!»

Per l'home del desert, tot el que és del domini de la tradició i del «sagrat» és importantíssim. Sentiment de respecte, de por, i també d'*amor*, en el sentit «d'allò que s'ha d'estimar».

Els nostres veïns (50 i 60 anys), així com els seus fills (entre 10 i 30 anys) són sensibles a tot el que han après dels «marabús» (homes encarregats de l'ensenyament religiós en el món de l'Ístam). Són sensibles a tot allò que és bo, tant si ho compleixen com si no. Hi ha un gran nombre de normes socials que tots observen, joves i vells. Per exemple les relacions entre gendre i sogres, joves i vells, etc.

Al campament, un dia passa un home d'uns seixanta anys. Fa el dejuni musulmà, que consisteix a no menjar ni beure res, durant tota una lluna, des de la sortida del sol fins a la posta, a abstenir-se de fumar i de tota relació sexual. Els nostres veïns no dejunen. Quan l'hoste se'n va, la veïna comenta: «Aquest home ha dit que durant aquest mes tornarà a ploure». Un home que fa el dejuni i que es lleva a l'alba per fer la pregària té molt de

pes davant dels altres: tot el que diu és veritat.

El ric pot ser estimat, menyspreat o temut, segons la seva manera de comportar-se. Si es guarda la riquesa per a ell, és menyspreat, si la comparteix amb els altres, és un home de bé.

Un dia, mentre ens traslladem de lloc, travessem una regió molt seca. Reflexió del nostre veí: «És evident que aquest país no rebrà pluja, ja que porta en ell la maledicció. Fulano de Tal hi ha fet un pou, i en comptes de donar-ne l'aigua, se la ven...!»

Parlant d'un gran propietari, antic guarda nòmada que tenia molts camells i vaques, diu: «Aquest home era bo. No podia veure cap persona sense compartir-hi el que tenia».

Un altre veí d'uns trenta-cinc anys, parlant-nos de riquesa i pobresa, ens deia: «A mi m'agradaria ser ric, perquè així podria fer moltes almoines i al cel trobaria la recompensa». Li expliquem l'evangeli de la pobra viuda.

Heus aquí una de les històries que s'expliquen a les vetllades: «Una dona molt rica es va morir. A penes la posen a la tomba, s'aixeca viva altra vegada. I és que havia vist darrera seu tota la seva vida: mai no havia donat menjar al qui tenia gana, mai no havia donat aigua al qui tenia set, mai no havia ajudat el qui ho necessitava. Llavors es va adonar que no es podia pas presen-

tar així davant Déu i per això tornà a la vida i se'n va anar a la seva tenda. Aleshores, a casa seva, tothom hi troba menjar: el que té gana i el que no en té; tothom troba aigua, el que té set i el que no en té. Aquesta dona comença a ajudar tothom... Així es podrà adormir per sempre en pau».

Amb la sequedat i la pèrdua dels ramats, molts joves deixen la vida nòmada perquè el treball a les pedreres, mines, carreteres, etcètera, amb un sou fix, els atreu molt. Vet aquí un veí d'uns quaranta anys.

Els seus companys de campament han trobat feina fixa. Ell, al pou, se sent obligat a abeurar no sols els seus ramats, sinó els dels altres. Li diem: «El que podries fer, és demanar-los una part del seu sou, perquè tu treballes cada dia per ells. Ell respon: «És veritat... Em convindria fer-ho». Però l'endemà el trobem al pou i ens diu: «El que us deia ahir era de broma. No és pas el diner el que m'interessa, sinó el rostre del meu amic!» (és a dir, l'amistat).

Tothom té les seves pors, fonamentals en tota civilització i en tot temps. Ens adonem de les pors de la gent que ens envolta, que ens recorden les del nostre món d'origen i de les quals només Crist ens ha pogut alliberar.

Reflexió d'un amic de trenta-cinc anys: «No s'ha de tenir por

de res; només de l'home que no tem Déu, que no estima Déu».

Un altre d'uns cinquanta anys: «Si vas caminant i tens por, pensa que hi ha un àngel a la teva dreta».

És veritat que la paraula por surt molt fàcilment a la conversa: por de reaccions que no siguin conformes a les normes socials, por de gestos que porten mala sort, i sobretot, por dels esperits malèfics. Por també d'homes i tribus que tenen el poder de fer «elhumma», és a dir, de portar malastrugança als altres...

El que més ens frapa, és que l'home del desert viu el present, realment, intensament: «Aquest any ha estat dur. Tothom ha perdut moltes bèsties: sequedat, malaltia, etc.; però vet aquí que l'estació de pluges ha estat particularment precoç i això ha salvat tot el que quedava».

Retornem a Kerbubu (40 kilòmetres al nord) que havíem deixat el mes d'octubre passat i hi retrobem els amics de sempre i compartim amb ells les notícies. Bilal diu a Tanko: «L'any ha passat amb tot el que ens ha dut de bo i de dolent, tot el que ha arreglat i tot el que ha espatllat. Vet aquí l'any nou! Donem-ne gràcies a Déu».

Una altra reflexió d'home madur: «No tens pas l'alegria per sempre, ni la tristesa per sempre, el benestar per sempre i el malestar per sempre.» «Déu que posa el seu servent en l'estretor,

sap el dia que els posarà en l'amplària».

La *soledat* és una desgràcia. Reflexió molt corrent: «La soledat em mata». O bé, «Gràcies a tu, que m'has tret la soledat amb la teva presència».

Reflexió d'una veïna quan passava la tarda sota la nostra tenda un dia que no hi havia ningú a casa seva: «La soledat de la tomba em serà suficient, hi hauré d'estar sola amb tot allò que hauré fet».

Aquest sentiment profund que estem de pas a la terra ha forjat en els tuaregs dos elements pregonos de benaurança: la «tazeydent» (= paciència i abnegació) i l'«azegzan» (=abandó i submissió a Déu). L'home que té aquestes dues qualitats és realment un home.

Un exemple de paciència: Estem a dues hores de camí del pou. És un pou amb molt poca aigua, i en canvi hi ha molta gent que va a buscar-n'hi. Amb els veïns anem a abeurar el ramat. Hi ha molts animals: camells, vaques, burros, cabres, ovelles... Tothom té set. Mohamed (28 anys) hi és des de les nou del vespre per omplir les bassetes fetes de ciment que hi ha al costat del pou. Passa tota la nit per fer aquesta feina i nosaltres hi arribem a l'alba amb el bestiar. Les vaques i els camells buiden les reserves i cal esperar fins a les tres de la tarda perquè tornin a

estar plenes i puguem abeurar les cabres, ovelles, burros i omplir els nostres bots. Des d'ahir al vespre, Mohamed no ha menjat res, només ha pres un vaset de tè aquest matí, però no demostra el seu cansament, fins i tot està de bon humor... A les sis de la tarda, quan finalment arriba al campament, li diuen: «Avui sí que deus estar ben cansat!», però ell respon amb un gran somriure: «Que Déu sigui beneït! Una vegada més, hem pogut abeurar els ramats».

Per acabar la història, Déu té pietat dels seus pobres, i ens envia una bona pluja a la nit, que omple tots els tolls.

Un dia de trasllat, amb la calor que feia, teníem molta set mentre caminàvem, i com els hebreus, començo a queixar-me... Tot d'una, arribem a una vall on trobem un magnífic toll d'aigua, format el dia abans d'una plujeta. El veí em diu: «Dona de poca fe. Mira el que Déu ens dona! Si haguessis tingut més confiança, no hauries remugat».

Encara un exemple de Bilal (seixanta anys): «El Profeta ha dit: Has de tenir paciència amb tot, perquè tot és un do gratuït de Déu. Amb els homes, has de tenir paciència: fent-ho així, obtindràs la recompensa. Amb el teu ramat has de tenir paciència i portar-lo amb dolcesa, perquè, ¿no és ell el que et fa viure? Igualment amb les plantes i els arbres i tota la natura. Inclús el

plat i la tassa que tens a la tenda els has de tractar amb suavitat. ¿No són també ells un do?

Reflexionant juntes sobre aquests valors essencials per als nostres amics, ens hem adonat que el nostre testimoni de cristians enmig d'ells només podrà ser autèntic si comencem per viure també nosaltres profundament aquests valors.

Des del Camerun

En Jordi Mas, sacerdot barceloní, fill de La Garriga, aviat farà vint anys que és a l'Àfrica, al Nord-Camerun. Manté, però, encara, una constant relació amb la comunitat de la parròquia de la Miraculosa, on va fer de vicari abans de marxar. Transcrivim una de les seves darreres cartes, que fa referència a la guerra del Txad.

Amics:

Fa dos dies que tenim entre nosaltres —a Kousseri— el cardenal Bernard Gantin, enviat papal per visitar els refugiats txadians acollits al Camerun.

Des de Kousseri continuem sentint les canonades, i als vespres veiem els focs artificials produïts per les descàrregues. Hom diria que es tracta d'un joc d'infants. Joc incomprensible, si pensem que és la guerra entre dos grups tribals del nord del país. La gent del sud s'ha reple-

gat al seu territori i fa gairebé vida normal.

Kousseri ha passat de ser una ciutat tranquil·la a convertir-se en un gran suburbi d'emigrants agrupats, una part, als interiors dels patis de les cases d'amics i coneguts i, l'altra part, en uns immensos camps de refugiats, veritable ciutat de tendes de campanya i cases de fusta i palla, que han crescut com bolets. El govern camerunès i alguns organismes internacionals han fet tota una instal·lació d'aigua potable i rengleres de cabines de vestidors de platja, utilitzades com a vàters, que semblen veritables carrers. Ara fins i tot es preveu la instal·lació de llum elèctrica, cosa que no existeix encara als carrers de la ciutat, ni a les cases de molts barris com al que vivim nosaltres. Com podeu veure, és l'autèntic sentit africà de l'acolliment.

Però tot això és com dir: Aquesta situació dels refugiats corre el perill de durar, d'anar per llarg, i això sí que seria trist. Si la guerra durés molts mesos, seria massa per aguantar sense cansar-se'n, o sense que els mals i la deterioració anessin empitjorant sensiblement.

Bé, amics, tinguem esperança que el Senyor amb la seva misericòrdia no permeti per més temps aquest estat de coses, i que sapiguem treure'n les lliçons que cada guerra porta en ella mateixa.

Des de Nicaragua

La Maria Teresa Ilari és una de les nou persones que van marxar l'agost passat a Nicaragua. És una noia jove, vint-i-quatre anys, metge, que ens resumeix en una pregària totes les seves vivències:

Prego Déu perquè l'alè del seu Esperit bufi amb força entre els germans de la comunitat i del poble; perquè —oblidant una mica les preocupacions i els petits problemes de cada dia— estimin amb un amor ben gran els desposseïts de la terra, aquells pels quals Jesús va prendre i continuar prenent partit; perquè se solidaritzin amb la causa dels pobles oprimits i explotats; perquè facin costat, amb les seves pregàries i la seva ajuda, als països que s'han alliberat del jou imperialista i que tan sovint són boicotejats per interessos econòmics i de domini polític.

Gran part de l'Amèrica Llatina és aixafada i escarnida per uns pocs que persegueixen el seu benefici, encara que sigui a costa del genocidi d'un poble, de la seva llibertat, de la seva cultura, de les seves il·lusions. Però cada vegada sorgeixen més comunitats cristianes, revolucionàries i lluitadores, com les primeres, que sovint eren perseguides per la causa de Jesús, de la seva justícia i del seu amor. I aquestes comunitats es converteixen en llavor que germinarà i donarà fruits

abundosos per a tota la humanitat.

Dóna goig de constatar com els programes de molts governs revolucionaris —com és el d'aquí a Nicaragua— estan impregnats de valors evangèlics. És la religiositat, la fe, i l'esperança d'un poble que ha sofert molt i que ara es troba lliure, ple de força i d'entusiasme per emprendre un llarg camí. No cesso de donar gràcies a Déu perquè m'ha permès de veure i viure totes aques-

tes coses, que em fan comprendre una mica més com serà el Regne de Déu, i com hem de concebre la societat i les relacions humanes perquè ja ara es comenci a realitzar.

Tant de bo que tots trobéssim la raó de ser dels nostres dies i treballéssim per fer el nostre entorn més habitable, més profundament joiós i més fraternal.

Hi ha molts pobles que, encara que pobres, ens estan donant una gran lliçó.

Montserrat Albó

Girona: Els primers freds

Han acabat ja les Fires de Girona. Un altre any els devots de Sant Narcís han pogut anar a cercar el cotó del sant —que diuen que va molt bé per al mal d'orella— o han pogut fer les tretze voltes a l'altar, amb la candela encesa a la mà —remei infal·lible per a la trencadura, tal com deien les nostres àvies. He vist i he sentit dues monges que sortien d'ofici i que comentaven amb enyorament les solemnitats imperials de les misses de temps passats. Una bufada d'airet fi ha fet que les monges entregressin

el cap i apressessin el pas. Els primers freds ens sobten a tots. De la mateixa manera que la democràcia primerenca ha sobtat molts eclesiàstics.

Hi ha èpoques en què costa de fer una crònica local. Donat que no tinc el recurs d'acudir a la crònica forana (dic això perquè els comentaris dels gironins aquests dies eren a partir dels aires que venien de Roma, del Sínode de Bisbes), m'hauré de contentar amb reflexar notícies de no gaire entitat. Notícies i el seu comentari. Amb la temen-

ça i la quasi seguretat de ser parcial.

El nostre Bisbe Jaume acaba d'arribar del seu periple pastoral per terres de l'Amèrica Llatina: Argentina, Xile, Perú, Guatemala, Santo Domingo i Puerto Rico. Ha anat a visitar els capellans i altres missioners gironins que hi ha en aquelles terres. Esperem veure ben aviat els fruits d'aquest viatge pastoral. Cal dir, però, que aquest viatge no ha estat massa ben vist per la clerecia gironina. Hi ha aquells que diuen que s'havia d'haver preparat més, els que diuen que s'ha realitzat en un mal moment, i els qui «no saben, no contesten». Jo no sabria destriar si es tracta de raons objectives o d'un pas més en l'escalada de **contestació** que sofreix el successor de Sant Narcís en la diòcesi gironina. Jo crec que el nostre Bisbe «ho fa bé». Però es veu que n'hi ha que creuen que no. Girona és un bisbat de pagès: simple, però amb unes reaccions un xic enrevessades. D'això ens en podria parlar a bastament el Cardenal Jubany. Diuen que el Cardenal Narcís va haver de passar moments amargs a Girona. Doncs ara n'hi ha que l'enyoren. Coses de la vida eclesiàstica.

Tres capellans gironins van sofrir un accident d'automòbil en terres franceses. Un d'ells va morir. Es tracta de Mn. Pere Blanch, Rector de Vidreres. Tres parròquies relativament importants han restat llargues setmanes sense

pastor; una d'elles definitivament.

Des de fa temps, cada dissabte el Vicari general va de bòlit per trobar capellans que facin substitucions a les parròquies on el capellà és absent. Aquest problema es fa cada dia més notable. Al nostre Bisbat hi ha més del 50 % de la clerecia que passa de 50 anys —edat a partir de la qual les baixes per defunció ja es comencen a fer sentir. La gran sagnia de les secularitzacions va abastar, sobretot, els capellans en edat compresa entre 30 i 40 anys (els que ara tindrien menys de 50 anys). Al Seminari hi ha actualment només quatre joves que estudien Teologia i que es preparen per esdevenir capellans diocesans. El futur no es presenta gaire optimista. I no s'hi val a fer recurs a aquell comentari volterrià que feia un amic meu (deia: «sort que l'assistència a la missa dominical ha baixat per meitat»). Em fa un xic de por el futur de les nostres comunitats parroquials. No saben fer res sense el capellà; i els capellans s'acaben. En aquest sentit crec que ens farà bé a tots la visita del nostre Bisbe Jaume a l'Amèrica Llatina. Fa molt de temps que allí s'han hagut de plantejar aquest problema.

No em puc estar de contar-vos una anècdota recent. En una parròquia de la ciutat els han tornat a canviar el Rector. I dic tornat a canviar perquè en menys de deu anys han tingut quatre rec-

tors. És normal que la gent es preguntí el perquè. A això anava. Un laic d'aquesta parròquia comentava el canvi amb un capellà. El capellà li va dir que hi havia pocs capellans. I el laic, amb la indignació pròpia del qui no comprèn els intrínquils clericals, li va etzibar: «Pocs... i encara ens els canvien cada quatre dies! No ho entenc!». Als ulls d'aquest laic, l'afer li devia fer la mateixa impressió que allò que conten del general Queipo de Llano a la guerra civil espanyola, que feia passejar sempre els mateixos soldats però amb uniformes diferents. (Com que n'hi ha pocs, cal que els vegin tots.) Tres quarts del mateix ha passat en dues altres parròquies molt importants del Bisbat.

Lligat amb aquest darrer punt hi ha el nomenament d'un Delegat diocesà de Pastoral de Joventut. Es tracta d'un rector jove, que treballava bé a la seva parròquia. Als seus feligresos els ha fet la impressió que hom ha despullat un sant per vestir-ne un altre. I més quan feia poc temps

que hi era. Tant de bo que aquesta vegada la Jerarquia gironina ho encerti. Déu vulgui que no arribi el fet que, d'aquí a un temps, tinguem consiliari de Joventut però no tinguem joves. Hauríem perdut bous i esquelles: un bon rector i un bon consiliari. També sembla que hi ha ganes de crear un Centre d'acolliment de jovent a la ciutat de Girona. Bona idea! Cal dur-la a la pràctica ràpidament. Que no passi que, quan s'inauguri, ja no hi hagi jovent per acollir. És el que ha passat amb els moviments laicals d'adults. Tenim Delegat episcopal d'Apostolat seglar, però no tenim moviments d'apostolat. Sembla que darrerament l'HOAC ha pràcticament desaparegut del mapa diocesà.

El Centre d'Estudis Diocesà (CED) acaba de publicar un dens programa d'activitats. He comptat una vintena de cursets i seminaris per a aquest curs 80-81. Hom es pregunta d'on treuran la gent per omplir aquesta proliferació d'activitats. Que no sigui allò que diuen els castellans: «Éramos pocos y parió la abuela».

Joaquim Pla

Crònica de Lleida

Conseqüències d'unes castanyes calentes

No són paraules d'un acudit sinó una acció de Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi de la ciutat de Lleida.

L'Agrupament «Renaix l'esquinç» féu els dies de Tots Sants i Difunts una operació que tingué, o tindrà, conseqüències. Castanyes calentes!, era el crit dels rangers que, amb els seus foulards, cridaven l'atenció dels vianants del nostre Carrer major.

Tres parades de tauletes amb els corresponents focs construïts amb bidons recollits del magatzem del pare. Els nois i noies venien castanyes torrades i un tragué del porró de moscatell. «No en vendreu cap si no ho feu així», els va aconsellar l'antiga castanyera que ja feia temps que havia abandonat l'ofici. No tractaven de fer negoci primàriament, sinó de fer per manera «que tornin les castanyeres per Tots Sants i Difunts», com deien al periodista locutor de l'emissora local. Jo sé que també volien pagar el cotxe, aixafat l'estiu passat un matí quan anava a cercar la llet per als companys i companyes de campament. No volien que el seu «cap», que va tenir l'accident, hagués de pagar tot sol el vehicle. Una lliçó que van aprendre l'últim dia de campament quan, a la missa, llops

i daines escenificaven l'evangeli d'aquell diumenge, el bon samarità. «Hi ha moltes maneres de deixar a la cuneta», digué el mossèn.

Els pares, que també eren a missa i no en sabien res, també s'han unit gràcies a aquest fet. Aquests pares ara faran un seguit de trobades al llarg del curs per a conèixer millor els trets bàsics de Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi. Els pares, de totes les categories socials, que no es coneixien es van trobant i es trenquen barreres humanes.

La família «Renaix l'esquinç», de Lleida, després de practicar vol conèixer. Jesús feia i ensenyava. Petits i grans han fet i aprenen. Tots fan camí, els petits i els adults. No són els fills sols que fan la comunitat sinó els adults també.

Un mossèn nostre deia que volia fer un agrupament escolta que fos evangelitzador; i com que els escoltes no ho eren, no l'interessaven a la seva parròquia. És clar que Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi no són un moviment evangelitzador com els típics moviments especialitzats, però de retruc evangelitza perquè pares i fills ens diem la Bona Nova i després la celebrem i vivim moments de joia i solidaritat que són els senyals de l'Evangeli. El cotxe s'aixafa i els pares s'uneixen. I els vailets, diri-

gits pels «caps», desenvolupen la seva capacitat d'iniciativa, que és llavor del Regne.

Uns i altres fem camí. El futur dirà on arribarem.

Una comarca amb dos bisbes

Ja fa quatre o cinc anys que a la petita comarca d'Ager-Òs de Balaguer (bisbat de Lleida) i les Avellanès, Tartareu i Santa Linya (bisbat d'Urgell) fan via tots junts en la construcció de l'Església.

Unes 25 persones es troben periòdicament. Però dos bisbats diferents comporten criteris pastorals diferents a l'hora de nomenar els mossens (per part de cada bisbe) o d'organitzar la pastoral sacramental (exigències o costums diferents a cada bisbat). D'aquí l'estranyesa de força feligresos, que tenen com a punt de referència el que es fa al cap de comarca, que és Balaguer. Són problemes que origina aquesta situació.

Doncs bé, ací s'ha escaigut la visita pastoral del senyor bisbe de Lleida als pobles «del seu bisbat» i la consegüent trobada amb el consell comarcal de pastoral i a la vegada les festes del Sant Crist de Balaguer amb la presència del senyor bisbe de la Seu d'Urgell, que també vol venir a la nostra reunió. Tant l'un com l'altre saben que sempre hi seran ben rebuts.

La comissió permanent creu oportú de posar a l'ordre del dia

la qüestió del dossier presentat als Consells del presbiteri dels dos bisbats fa cosa de tres mesos, on s'exposava un conjunt de criteris pràctics amb vista a una millor pastoral de tota la nostra comarca, que en diem «La nostra terra». La proposta era que se'n responsabilitzés el bisbe que s'ocupa de Balaguer: d'aquesta manera s'evita que l'estructura ofegui o posi en perill una experiència pastoral petita però vàlida.

Els dos bisbes, sense haver-se posat d'acord prèviament, digueren davant tothom el seu punt de vista.

Vosaltres proposeu uns canvis de límits no jurídics sinó pràctics, va dir el bisbe de Lleida. No hi tinc cap inconvenient; però penseu que aquest retoc s'ha d'incloure dins de la reforma global dels bisbats de Catalunya i de tot l'Estat, la qual encara no està prou madura, per diverses raons; una d'elles, que la Generalitat ha de fer una nova distribució del territori. Quan serà i com? La meua proposta seria més concreta encara: mirem de solucionar els problemes que vau sorgint. Quins són?: una manca d'entesa de clergues?; l'aplicació de les conclusions de l'assemblea diocesana que es fa al bisbat d'Urgell? Jo us puc dir que no tinc cap inconvenient que les feu vostres, tot i que no sé quines seran: les accepto per endavant.

Compreneu que aquest és un dels molts casos que tenim a

la Seu i no pas el més gros, va dir el bisbe d'Urgell. Catorze poblets són portats per capellans del bisbat de Solsona. Sobre aquests onze pobles de Lleida jo no puc fer res sense consultar els sacerdots que hauran de realitzar aquest servei; el Consell del presbiteri digué que era un problema dins el gran problema del límits dels bisbats de Catalunya i l'Estat espanyol, tal com ha dit ja el senyor bisbe Ramon. Aquests límits, com ferlos? Si deixem a la Seu quatre poblets de muntanya amb quatre pastors, això repercutirà en una manca de treball per als sacerdots i no afavorirà la seva il·lusió. Tot plegat afectarà negativament els feligresos de les nostres comarques rurals empobrides ja per altres vies. I així una reforma promoguda en bé de les persones es gira en contra seva.

Cap on anirà la divisió territorial de Catalunya? I les comunicacions? I la distribució de la població? Segons la política que se segueixi la ruta variarà. No podem fer una reforma sense tenir aclarits aquests punts.

Comprengueu les nostres limitacions a l'hora de nomenar capellans per a atendre les vostres comunitats. A la segona enquesta que estúdieu (i que aprovo plenament) dieu que hi posi «mosens dinàmics». Si en trobo, us podeu trobar que vulguin residir a Balaguer, que és cap de comarca, tal com està aprovat pel règim disciplinar del nostre bisbat.

I això pot repercutir en una manca d'atenció afectiva ja que el gruix de la vida pastoral és a Balaguer.

A la vida jo (i vosaltres també) voldria certes coses que veig com a ideals; però no poden ser, perquè hi ha entremig moltes persones que no pensen igual. Cada dia he d'aconterar-me arribant a mig camí del que hauria de ser.

La conversa va anar per aquests viaranys, amb més matisos i precisions. I els cristians dels dos bisbats que som al Consell pastoral vam sentir-nos més corresponsables i solidaris de les limitacions personals dels bisbes i de les limitacions de les estructures humanes dels bisbats o de l'Església.

Crec que aquest diàleg fou molt educador i que fa uns anys hauria estat impensable. Encara que aparentment tot queda com abans suposo que d'ara endavant hi haurà diàleg entre bisbes, clergues i poble a l'hora de vetllar pel servei a les comunitats dels nostres petits pobles. Els membres de la permanent d'aquest Consell pastoral continuaran informant de tots els acords presos a les seves sessions plenàries i de les dificultats que sorgeixin perquè els Consells de Pastoral són la base de la renovació eclesial, a condició que tinguin vot i veu i maduresa cristiana. I aquestes no es donen sense la confiança de la jerarquia.

Xavier Batiste

Mallorca: Entre assemblees i reestructuracions

En el penúltim número de QUADERNS es deia que semblava que a Mallorca estiguéssim en assemblea permanent: sí, tenim reunions i més reunions, encara que d'això a estar units de veres hi ha un bon tros...

Setmana de setembre - 80

Ja són com una tradició les *Setmanes de setembre*. Enguany hem celebrat la tercera. Es va fer en dues etapes, en dos caps de setmana, divendres-dissabte (19-20, 26-27), al Seminari Nou. Es féu així per afavorir l'assistència dels seglars; en conjunt, la participació fou verament nombrosa, i va sobresortir la presència de religioses: el resultat de les votacions denota un nombre d'uns 450.

Hi hagué dues ponències. La primera, del bisbe, duia per títol: «Pas d'una pastoral de Cristiandat a una pastoral d'evangelització». Ocupa 25 planes del Butlletí del bisbat (1 de novembre). Té cinc parts en les quals, després d'una introducció, es dona resposta a què volem abandonar, i per què, del model de l'Església de Cristiandat; llavors es defineix l'Església del Vaticà II com Església evangelitzadora; seguidament, es repassen les actituds (evangèlica, eclesial, de solidaritat amb el món, de compromís amb

els pobres, d'acceptació del canvi) que cal que adopti una Església evangelitzadora; i finalment s'assenyalen tres opcions pràctiques: corresponsabilitat en l'Església, catequesi a tots els nivells i revisió de la vida i de l'Església a la llum de l'Evangeli, i la presència en el món.

La segona ponència fou presentada per un grup de dos preveres i una seglar que treballen en pastoral juvenil: «Exigències per a una pastoral de joves, evangelitzadora». Omple 21 planes. Primer es consideren els condicionaments d'aquesta tasca evangelitzadora de part del món juvenil i de la mateixa Església; segonament es repassen les exigències d'aquesta pastoral evangelitzadora.

Les conclusions, publicades el 16 d'octubre al B. O. del bisbat, es divideixen en dos blocs: renovació de l'Església i pastoral de joventut. El primer bloc inclou: canvi i reconciliació, obertura al món, predicació i formació, pastoral sacramental, corresponsabilitat i programació. Les conclusions sobre pastoral de joventut abracen la pastoral matrimonial, esplai i clubs de joves, marginació, joves i família, celebració de la fe, catequesi, moviments juvenils, pastoral vocacional, ensenyament.

De les votacions, massivament afirmatives (la menys votada té

269 «sí» sobre un total de 387), voldria destacar dos punts: primer que un no arriba a comprendre per què alguns (7) diuen que «no», 19 voten en blanc i 17 s'abstenen davant aquesta conclusió: «La unitat i la caritat són una exigència primordial de la vida cristiana». Per altra banda, es nota un bloc de votants reaccionari davant proposicions concretes. Per exemple, la que va rebre més «no» (100 en total, sobre 237 «sí», 72 en blanc i 27 abstencions) fou la que deia: «Reconeixem que no podrà existir comunicació de béns materials fins que no sigui un fet que tot capellà pugui ésser destinat a qualsevol parròquia de Mallorca (entenent això de manera que passin davant els motius pastorals, i no les conveniències personals). També que les religioses deixin de concentrar les persones més capaces als seus collegis de Ciutat». La segona més refusada per una part de l'assemblea fou la que proclamava que l'Església havia de lluitar contra les causes dels problemes econòmics de la nostra societat: atur, tancament de fàbriques, hotels, magatzems... i havia de propiciar actituds d'austeritat i comunicació de béns en els creients.

I després, què?

Les assemblees solen anar sempre bé entre nosaltres. I un sol acabar amb un aspecte rioler i

esperançat. Després un s'adona que tot queda en belles paraules. Per això ja hi hagué abstencions en l'assistència a aquesta setmana que denotaven aquesta constatació. Penseu que els «no» a les propostes, diguem més «progressistes», solen ser vots «de qualitat»: i és clar, els qui diuen «no» tenen la pella pel mànec, i... a la pràctica, res de res.

Enguany s'ha volgut posar un marge a aquesta desfeta, encomanant al novell Consell de pastoral i a les Delegacions la posta en marxa de les conclusions. Ja veurem quin resultat donarà.

El Consell multitudinari (són 76 teòricament almenys) de pastoral es reuneix avui, 15 de novembre, per cinquena vegada. Hi hagué la primera reunió constituent el dia 17 de juny; les altres foren els dies 28 de juny, 12 de setembre i 17 d'octubre. La reunió d'avui ha d'aprovar les conclusions de l'esmentada Setmana de Setembre i n'ha de marcar les línies de força, assumir objectius concrets, ja que les conclusions són massa en nombre i disperses, i ha d'aprovar els plans preparats per les Delegacions diocesanes.

Per altra banda, pel setembre es feren les eleccions de nous arxiprestos: ordinàriament amb poc entusiasme, algunes vegades amb enfrontaments i constatant la inoperància (real de part de dalt i de part de la base) dels arxiprestats o sectors, i sovint amb uns resultats ben grisos.

Però, és clar, les eleccions s'han de fer: estam en democràcia!

Així s'ha reunit el Consell presbiteral nou, dia 6 de novembre. El bisbe li encomanà sobretot ser la consciència crítica de la diòcesi enfront, si cal, de les decisions del Consell episcopal.

Alguns ja entreveuen una sobrevaloració del Consell de pastoral, amb caràcter deliberatiu (!?), per damunt del Consell presbiteral, consultiu.

Ara bé, de fet no cal enganyar-nos: en definitiva és el Consell episcopal que comanda aquí, un Consell episcopal també renovat a final del curs passat.

Malgrat, doncs, reunions i assemblees, estructures «democràtiques» i conclusions massivament aprovades, no sura molt la il·lusió del clergat, en concret, davant tots aquests muntatges.

Un any monàstic

La vida monàstica enguany a Mallorca ha tingut un ressò especial. El 1980 s'obria amb una carta del bisbe convidant a celebrar el XV centenari del naixement de Sant Benet. Hi hagué celebracions al monestir de monges benedictines de Manacor el dia de Santa Escolàstica; el 21 de març, a l'antic monestir cistercenc de La Real. Dia 1 d'octubre culminaren aquestes celebracions amb la dedicació de la nova església del monestir benedictí de Santa Maria de Binicanella. Amb

el bisbe Teodor concelebraren l'abat de Montserrat, el prior de Binicanella, Dom Guiu Camps, molts de sacerdots amics dels monjos. Cal destacar la presència d'alguns pastors de l'Església evangèlica alemanya, encapçalats pel pastor Hillebrand, que promogué la col·laboració decisiva de joves evangèlics alemanys que, amb altres joves mallorquins, transformaren una antiga tafona en l'església nova, d'aire pagès mallorquí, oberta a la pregària dels cristians dins un esperit ecumènic. Al final de la celebració, el pastor Hillebrand expressà la seva gratitud al bisbe de Mallorca perquè la seva Església, per atendre turistes i residents, mai no ha hagut d'edificar un temple, sempre ha rebut l'hospitalitat de l'Església catòlica mallorquina; corresponent, doncs, a aquest esperit ecumènic, ara els evangèlics tenien el goig d'oferir aquest lloc de pregària a una comunitat monàstica.

També enguany és el 750 aniversari de l'establiment del primer monestir a Mallorca després de la conquesta de Jaume I: el de monges agustines de Santa Margalida (avui desaparegut). Les monges de Santa Magdalena han celebrat conjuntament el 650 aniversari de l'adhesió del seu monestir a la Regla de Sant Agustí i el 50 aniversari de la canonització de la «seva» Santa, Caterina Tomàs (22 de juny). Finalment les monges jerònimes d'Inca, dia 11 de novembre, han celebrat

el 450 aniversari de la seva fundació en l'antiga vila, al cor de l'illa. El bisbe concelebrà amb uns 25 sacerdots i a l'homilia de la missa d'acció de gràcies proclamà la seva alegria pel que signifiquen 450 anys d'estabilitat de vida monàstica, expressà el seu apreci a la vida contemplativa, essencial en la vida de l'Església, i el seu desig que sorgeixin noves vocacions.

La diada de Lluc

Bé, per acabar caldria remarcar l'empenta que conserva i s'acrecix de la *Diada de Lluc*: «festa de la mallorquinitat», com la titulà un diari de Ciutat. La revetlla fou realment ben popular i ben nostra. Després de la Missa concelebrada, el bisbe tornà a col·locar la corona restaurada sobre el cap de la Reina de Mallorca. Aquesta corona, en efecte, la que l'any 1884 havia ofert el nostre poble a la Moreneta per mans del bisbe Jaume, delegat de Lleó XIII, havia estat robada en

la tardor de 1978 i posteriorment trobada per un pescador al fons de la mar. Ara, la Mare de Déu de Lluc, novament coronada, regna damunt Mallorca, com li pregava Mn. Costa i Llobera, i encara canta el nostre poble.

Costa i Llobera

Per cert que el bisbe ha escrit una exhortació sobre el procés de beatificació de Mn. Costa, i a la celebració anual que té lloc a Formentor, el diumenge després del 15 d'octubre —aniversari de la seva mort— hi predicà una homilia *de poeta* el bisbe de Menorca, Antoni Deig, qui acabà amb uns versos, fets seus, que aclamaven «Sant Miquel Costa», inspirats en les «Horacianes» del gran poeta de «Lo pi de Formentor». Llàstima que aquestes festes tinguin sovint olor de ranci i que els organitzadors no sien més prompts en l'ús eclesial de la nostra llengua, que el sacerdot i poeta de Pollença tant enaltí.

Pere Llabrés

Crònica de Tarragona

Ja hem començat el curs, això sempre és important; amb tot cal avaluar-ho des dels fets concrets que marquen el camí que recorem.

Consell diocesà de Pastoral

Representants dels cent vint grups van reunir-se el 10 d'octubre passat a Tarragona; va presidir el Dr. Pont i Gol i Mn. Gil féu una breu aportació sobre «La comunitat cristiana al llarg de la història de l'Església», per tal d'ajudar a clarificar el sentit d'Església avui.

Cada grup va recollir les propostes, que prèviament havia elaborat una comissió, per a esmenar-les, si ho creu convenient, abans del 7 de novembre; les propostes definitivament elaborades seran votades en assemblea els 15 i 16 de novembre.

Les vint-i-cinc propostes han esdevingut protagonistes de les converses de molts grups i grupets i, cal dir-ho, els comentaris són sucosos, en un sentit i altre. Tant de bo expressin sempre el desig de créixer com a Església que avui mira cap al demà amb esperança. «No són operatives», «no responen al treball de grups», «són un pròleg del que haurien de ser unes autèntiques propostes», «estan bé», «reflecteixen el

que necessitem»... Esperem que l'esperit constructiu imperi, que els objectius siguin clars i que responguin al que el Poble de Déu necessita per tal d'anunciar l'Evangeli de Jesucrist i comprendre que també a nosaltres ens és proclamat i ens demana una resposta madura i responsable.

Altres notícies

Per fi! Sembla que la coordinació dels grups de revisió de vida d'algunes parròquies del Baix Camp, sorgits de la catequesi de confirmació, és una realitat, encara que molt tendra. L'altre dia, a Reus, van reunir-se els consiliaris, que ho intentaven feia temps, juntament amb mossèn Esteso, Delegat de joves de l'Arquebisbat. Un representant de cada grup integrarà la coordinadora, que moderarà la Paqueta Alonso, per la Delegació de joves; Mn. Pere Dalmau en serà consiliari. Els grups ja han començat i els representants ja s'han trobat. Enhorabona!

El secretariat diocesà de Catequesi oferí un cursat a tots els catequistes del bisbat. Van intervenir-hi el P. Maideu, la Núria Hosta i Mn. Bofarull. El sorprès fou el mateix secretariat, que esperava una assistència reduïda i encara ara prepara més aules per a donar cabuda als quasi dos-

cents catequistes que van assistir-hi.

Conseqüència d'aquest curset han estat els cursets locals de formació de catequistes, com el que Mn. Aragonès va professar a Tarragona del 20 al 24 d'octubre sobre «Bíblia i Catequesi».

Aquesta vegada quedaran moltes coses al tinter, ja em sabreu perdonar.

Cal dir encara que el secretariat de missions vetllà per a oferir, amb motiu del Domund, una

bona ambientació missionera la setmana anterior al diumenge en què l'Església accentua la reflexió sobre la seva tasca evangelitzadora. Que els dies 28 i 29 de novembre, a la Selva del Camp, ens trobarem amb Mossèn Sebastià Taltavull, de Menorca, per a esbrinar objectius reals i possibles en la catequesi de post-confirmació.

Si no ens tornem a escriure...
Bon Nadal!

Joan-Anton Cedó

Crònica d'Urgell

Art

L'art molt sovint és notícia al bisbat d'Urgell. Un miler d'esglésies poden suscitar sempre comentaris de tota mena. I més quan algunes, la majoria, són de gran valor artístic: algunes de vigòtiques, un bon nombre de romàniques, i algun exemplar del gòtic. Sovint són notícia per aquells que busquen el sensacionalisme i són servidors de la moda de posar en ridícul l'Església. Els de casa procurem ser objectius: quan ens han explotat, ho diem, però quan restaurem tam-

bé, i amb goig. Recentment s'han realitzat restauracions importants a dues esglésies de La Segarra: Bellver d'Ossó i Pelagalls. El senyor Rector i els feligresos són els protagonistes d'aquesta obra admirable. A Pelagalls, el dia 12 d'octubre, celebraren el VIIIè. centenari de l'església: el senyor Bisbe, autoritats, el cap de serveis del Patrimoni arquitectònic de la Generalitat, i tot el poble acudiren a la festa de l'art que identifica tot un poble.

També als claustres de la catedral hi ha hagut una exposició de fotografies de l'art romànic de

l'Alt Urgell i un cicle de conferències a fi de donar a conèixer el nostre patrimoni arquitectònic. Els mateixos claustres acaben d'ésser restaurats, en la teulada, a càrrec dels serveis del Patrimoni «nacional», i amb un pressupost de quatre milions de pessetes.

No tot és, doncs, oblit i abandonó. I la majoria d'expolis s'han produït per no poder aplicar a temps les normes dels responsables diocesans.

Jornada d'ajuda a l'Església diocesana

El proper dia 16 de novembre a totes les esglésies de la diòcesi hi haurà una collecta per a recollir diners per les necessitats de l'Església diocesana. Entre moltes altres, també la nostra és una empresa deficitària econòmicament. Tots els diocesans poden saber que actualment l'habilitació diocesana reparteix més diners que els que rep de l'Administració. La pastoral cada dia suposa unes despeses més importants. Les publicacions de premsa del bisbat comporten cada any més de mig milió de pessetes de dèficit. I així trobaríem molts altres exemples. No és que la fe s'hagi de comprar o vendre;

però s'ha de suscitar consciència de responsabilitat en els creients a fi que ni una sola obra bona deixi de realitzar-se o perdi eficàcia per manca de mitjans econòmics.

Assemblea diocesana

Ja la tenim organitzada. La Vicaria de Pastoral dugué a terme una consulta general als preveres, religiosos i laics qualificats sobre la conveniència d'aquesta acció pastoral i la temàtica a tractar. Tenint en compte que la consulta afectava els cercles més compromesos de l'Església, les respostes han arribat en bon nombre, i el dia 26 d'octubre, en una reunió conjunta, els consells del presbiteri i pastoral en coneixeran els resultats. Aleshores el Bisbe decidirà convocar o no l'assemblea. Si va endavant, com hom preveu, es distribuiran els temes d'estudi entre els diferents grups de treball. El primer fruit que cal esperar és la participació activa de bon nombre de cristians en activitats eclesials. Trobar-se, pregar, reflexionar, parlar i fer parlar ja són fruits bons. De bon començament cal dir, però, que el projecte plau a molts, però potser entusiasma a molt pocs.

La Seu d'Urgell, 20 d'octubre de 1980.

Antoni Mirabet

Vic: Quatre gotes

Certament hem tingut una **tar-**dor eixuta. Se'n lamentaven els pagesos i prou se'n queixaven els boletaires. «Què, Pepet, com ha anat?» «Poca cosa, tu! Després de voltar tot el matí, té, ja ho veus!, una cistelleta de llanegues i alguns rovellons; ah!, i la majoria corcats. Si no plou!». I no plogué. Uns xàfecs tardorals, acompanyats de les primeres neus, acabaren d'ensorrar la temporada. Un altre any serà! Què vols fer només amb quatre gotes!

Sant Bernat Calbó

També la temporada pastoral s'encetà novament i —**paraHe-**lisme meteorològic— amb quatre gotes. És natural; són els primers passos d'un curs que comença; més enllà, ja tindrem temps de saber-ne més. De moment, en aquesta crònica, hi han caigut aquestes quatre gotes. Això sí, gotes grosses.

El 25 d'octubre, dia del sant, es cloqué el VIII Centenari del Naixement de sant Bernat Calbó. La festa congregà a Vic la gent addicta de sempre.

És que ara tenim la febre dels «aris», aniversaris, centenaris... I se'n poden celebrar a cor què vols. Coneixo un senyor, tanmateix ben conegut per les entitats bancàries del país, que està dis-

posat a organitzar cada dos per tres algun centenari de mossèn Cinto Verdaguer, a més d'exposicions. Ja no diem el de l'Atlàntida, o del Canigó, o d'algun fet important; fins i tot podria commemorar, per exemple, el centenari de la primera dent del poeta, o del dia que es posà l'armilla de vellut. La qüestió és celebrar quelcom. Pregunta: ¿és que s'ha d'esperar que la gent es mori per a retre-li algun homenatge? **Quin país!**

Sortosament, la vàlua de sant Bernat Calbó ja fou reconeguda en vida. Recordeu, si més no, el fet que les campanes tocaven soles.

Vic, d'on fou bisbe del 1233 al 1243, acollí la jornada de cloenda de les festes centenàries. A la catedral, s'hi reuniren una cinquantena de sacerdots, que celebraren l'eucaristia amb l'Arquebisbe de Tarragona, el Bisbe de Vic i l'Abat de Poblet. A l'homilia el Dr. Pont féu ressaltar les virtuts apostòliques del sant amb referència a l'Església d'avui. En l'acte rebé els ordres menors (ara se'n diuen ministeris laïcals) de lector i acòlit el jove Josep Torra, de Manresa. La veneració de les despulles del sant per part dels assistents posà fi a l'acte litúrgic.

Més tard, al seminari, el P. Maur, abat de Poblet, féu una conferència sobre l'espiritualitat

procedent de la vida i l'obra del sant Abat. A la tarda es féu una visita al Museu Diocesà, on el Dr. Miquel dels S. Gros, que n'és el conservador, féu una explicació exhaustiva sobre el departament que guarda records i objectes personals del sant. Tot plegat, una reconeixença a l'obra pacificadora i de mestratge de sant Bernat Calbó, Abat de Santes Creus i Bisbe de Vic. Lloat sigui Déu en els seus sants!

Consell del Presbiteri

A la Gleba, sota la presidència del Sr. Bisbe, es reuní el Consell del Presbiteri per iniciar el nou curs. Ara que, de nou nou, no gaire; les mateixes cares, la mateixa aula, els mateixos pupitres dobles de primer d'EGB...

La sessió no tingué res d'extraordinari. El plat fort fou l'exposició per part del Sr. Bisbe del pla diocesà d'actualització catequètica, del qual parlem més avall. S'aprovaren unànimement les Propostes de pastoral pre-matrimonial després de la consulta feta als arxiprestats. Aquestes propostes inclouen la preparació remota i pròxima al matrimoni, tot remarcant la conveniència d'ajudar les parelles amb cursets, trobades i un acolliment, i amb la recomanació que els qui volen casar-se es presentin a la parròquia tres mesos abans de la data del casament. Quant a la celebració del matrimoni, és una

ocasió per fer una catequesi del ritu i valorar-ne la significació.

Això fou tot. La cosa va, de moment, en calma. S'ha de remarcar que, per primera vegada, en el Presbiteri no es parlà d'economia. ¿Serà que som a l'època de les vaques grasses?

Parlant de la Gleba, fem esment de les Jornades de Recés-Convivència sacerdotals, sobre la problemàtica actual del matrimoni que per a les comarques d'Osona i els encontorns tenen lloc ací, i per al Bages i l'Anoia, a la Cova de Manresa. El darrer trimestre se n'han fet tres, a càrrec d'un equip de professors, psicòlegs, metges i teòlegs, el cap del qual és el Dr. Oriol. No cal dir que és un problema viu i actual, oi més davant la pròxima discussió al Parlament de les lleis sobre divorci, avortament, etcètera. Calen idees clares i criteris força unitaris per a no desorientar la gent. Són jornades realment útils.

Actualització catequètica

Segurament que encara hi ha gent a la qual la paraula Catequesi sona com ensenyar la doctrina als infants, només; evidentment això és inexacte, ja que tots, petits i grans, hem de ser catequitzats, evangelitzats.

El bisbe Dr. Masnou ha suggerit i canalitzat un pla d'actualització catequètica que abastarà

una extensa gamma d'òidors. En la carta de presentació que escriví al «Full Diocesà», el Sr. Bisbe diu: «La pastoral diocesana us oferirà una presentació de la doctrina cristiana, posada al dia, és a dir, amb la claredat i amb els detalls amb què, després dels estudis postconciliars, es pot presentar i s'ha de presentar.» Més endavant continua: «Com ho farem? En poques paraules: a) Cada festa al full s'explicarà un punt de catequesi. b) L'homilia parlarà més o menys també del mateix punt. c) S'agrairà als periòdics de les poblacions que vulguin presentar el comentari preparat. d) Es prega aquesta mateixa col·laboració a les emissores de ràdio. e) A les escoles, a la classe de religió, també s'exposarà aquest punt. f) Que a les parròquies hi hagi grups que aprofundeixin el tema. g) Poden crear-se escoles especials d'adults que vagin aprofundint el tema del dia.»

El pla és ambiciós i ha suposat la creació d'una xarxa organitzativa molt àmplia. Es tracta de sis comissions, ni més ni menys, desglossades així: d'impuls i coordinació, de guions, de revisió, de redacció per al Full, de consultors, i d'experts. La mecànica preveu els passos següents: tria del tema, preparació del guió, redacció de l'homilia, fer-hi els retocs que calguin, lliurament al Sr. Bisbe, impressió i tramesa als sacerdots... que en faran ús a peu d'altar.

Començarà per l'Advent i continuarà durant temps.

Amb tantes comissions i controls de qualitat, si l'homilia no surt reeixida, ja seria massa, oi? En total s'hi compten unes quaranta persones (algú ja els nomena els 40 savis del bisbat). Si en temps molt allunyats es féu una famosa versió bíblica coneguda per la dels Setanta, hom diu que la versió homilètica dels Quaranta no li quedarà pas a la saga.

És d'esperar que el poble fidel s'ho prengui amb bona voluntat, que el Senyor ho beneeixi... i que el clergat s'ho agafi amb tot l'interès pastoral.

Noces d'argent episcopals

El 2 de desembre de 1955 el Dr. Ramon Masnou era preconitzat Bisbe titular de la seu ausetana, i va succeir al bisbe Perraló, mort feia poc, del qual havia estat auxiliar durant tres anys. Enguany, doncs, s'ha complert el XXV aniversari.

Per aquest motiu, a través del Butlletí i altres mitjans de comunicació, es féu una crida als sacerdots, religiosos i fidels de la diòcesi per a donar-ne gràcies a Déu i manifestar afecte i gratitud al Prelat. S'invità tothom a una celebració eucarística a la Catedral de Vic, en la festa de Crist Rei.

Val a dir que aquesta eucaristia aplegà una nombrosa concur-

rència de fidels, alguns vinguts dels llocs més allunyats del bisbat. Cap a un centenar de sacerdots participaren en la solemne concelebració, en la qual el mateix Dr. Masnou digué una vibrant homilia, remarcant que aquesta adhesió no la rebia ell, sinó la figura del Bisbe com a successor dels apòstols i transmissor de la fe de l'Església. Com a bon record de la festa es repartí un llibret, on, en humil ramell, s'apleguen les oracions principals més populars que els pares i sacerdots ens ensenyaren de petits. L'opuscle té una portada amb una quatricromia excel·lentment impresa d'una bella majesttat del Museu de Vic.

Fou una celebració senzilla però en gran manera entranyable. Si al final hi hagués hagut quatre pastes i un tragueta, la cosa hauria quedat rodona.

No puc estar-me d'inserir aquí els dos darrers paràgrafs d'un article meu aparegut en un setmanari d'informació i cultura religioses, i que, per raons d'espai, foren tallats: «En l'avinentsa de les Noces de Plata com a Bisbe Titular de Vic, donarem gràcies a Déu pels beneficis rebuts per mitjà del seu ministeri episcopal, ens farem presents en la pregària, li manifestarem el nostre afecte i demanarem a Déu que el seu mestratge sigui de profit per als qui presideix i així

arribi a la vida eterna junt amb el ramat a ell confiat.

»A mi em sembla que, quan al Bisbe Masnou, li arribi, en frase maragalliana, aquella hora de temença, el Déu Pare, amb cara satisfeta de soci del Barça quan guanya, li dirà somrient: 'Entra, entra, Ramon, que el qui es queda ja es compon!' (Sigui dit amb tot respecte.) I s'ho tindrà ben guanyat. Felicitats, bisbe Ramon!»

Un nou capellà

A punt d'acabar aquesta crònica ens arriba una bona notícia. El dia 21 de desembre serà ordenat de prevere el jove Fortià Rovira i Pujol. Torellonenc per naixement i per convicció —tots els Fortià tenen arrels de Torelló, com els Eudald en tenen de Ripoll, no falla!—, darrerament ha estat integrat a l'equip pastoral de Crist Rei de Manresa. Per això se li conferirà el presbiterat en l'església d'aquella parròquia. Amb aquest ja seran dos els nous preveres d'enguany. Algú dirà que són pocs, altres que Déu n'hi do; en alguns llocs no n'hi ha cap. Es preveuen d'altres ordenacions per l'any vinent. Encomanem-ho a Déu.

Fortià, compta amb la simpatia i la pregària de tota la família diocesana. Endavant noi! Alleluia!

Xavier Coll

ÍNDEX 1980

Significació de les sigles

En cada cas donem una triple referència:

- número de la revista (en xifres aràbigues),
- secció: Est (Estudis), P (Pòrtic), Q (Qüestions), QV (Quatre vents), Tes (Testimoni), Tx (Textos),
- pàgina inicial (en xifres aràbigues)

ÍNDIX D'AUTORS

- ALBÓ, Montserrat: Crònica de Barcelona (62, QV, 83), (63, QV, 98), (64-65, QV, 114).
— Les monges un instrument de castellanització? (63, Q, 44).
- ALSINA, Ramon: Solsona: al servei de la comunió (62, Tes, 28).
- ANGLADA, Jacint: Vic: una primera trobada (62, Tes, 45).
- ANGLADA, Josep M., PONT, Josefa, VENDRELL, Robert: La nostra par-ròquia (64-65, Tes, 54).
- BARDULET, Salvador: El suport religiós de les festes populars (60, Q, 24).
- BATISTE, Xavier: Crònica de Lleida (60, QV, 49), (62, QV, 80), (63, QV, 104), (64-65, QV, 123).
- BENNÀSSAR, Bartomeu., LLABRÉS, Pere: Mallorca: assemblees post-conciliars (62, Tes, 24).
- BONET, Lluís: L'assemblea del Poble de Déu a Terrassa (62, Tes, 56).
— La militància com a pedagogia alliberadora (64-65, Q, 23).
- BOSCH, Josep M.: Una experiència de centre social a Mataró (64-65, Tes, 62).
- BREU, Josep: Des de Colòmbia (62, Tes, 32).
- BUSQUETS PRATS, Joan: Barcelona: el debat d'acció catequètica (DAC) (60, QV, 42).
- CABRÉ, Salvador: Immigrants, pastoral, integració (63, Q, 35).
- CARRERA PLANAS, Joan: Sobre la nova ordenació de l'economia diocesana (60, Q, 27).
— Homes i llengües: rics i pobres (63, Q, 12).
- CASTAÑO, Josep: No n'hi ha prou de lluitar contra les estructures (64-65, Tes, 90).
- CEDÓ, Joan-Anton: Crònica de Tarragona (60, QV, 67), (62, QV, 94), (63, QV, 107), (64-65, QV, 130).
- CERVERA, Joaquim: Taizé: una interpretació (60, Q, 5).
- CODINA, Víctor: Rerafons teològic de la corresponsabilitat eclesial (62, Q, 72).
- COLL, Xavier: Assemblees a Ripoll i Igualada (62, Tes, 49).
— Crònica de Vic (62, QV, 99), (63, QV, 109), (64-65, QV, 133).
- ESTELA, Damià: Onze dies d'agost de 1936 (61, Tes, 7).

- ESTRADA, Joan: Fidelitat a Déu i a la classe obrera (64-65, Tes, 87).
- FISA, Josep M.: Les classes de religió (64-65, Tes, 77).
- FORNER, Climent: Crònica de Solsona (62, QV, 90).
- GISPERT-SAÜCH, Jordi: Una aproximació a l'espiritualitat hinduista (60, Tes, 38).
- IGLÉSIAS, Josep: Girona: pla de reflexió i jornades de pastoral (62, Tes, 17).
- JOAN PAU II: Cultura, nació, sobirania (63, Tx, 90).
- LLABRÉS, Pere: La nostra llengua en la pastoral mallorquina (63, Q, 29).
— Crònica de Mallorca (60, QV, 53), (62, QV, 86), (64-65, QV, 126).
- LLABRÉS, Pere., BENNÀSSAR, Bartomeu: Mallorca: assemblees post-conciliars (62, Tes, 24).
- LLADONOSA, Manuel: Pastoral i llengua catalana a Lleida (63, Q, 26).
- LÓPEZ, Jordi: On és el meu Déu? (64-65, Tes, 96).
- MARTÍ, Casimir: Viure la fe en Jesús, inserits en la classe obrera (64-65, Q, 34).
- MASCARÓ, Carles: Una escola a Terrassa (64-65, Tes, 68).
- MATABOSCH, Antoni: El Centre cristià dels universitaris (64-65, QV, 111).
- MERCADÉ, Joan: Integració escolar a la vida de Castellterçol (64-65, Tes, 65).
- MIRABET, Antoni: Crònica d'Urgell (62, QV, 98), (64-65, QV, 131).
- OLIVÉ, Glòria: Treballar a l'escola pública (64-65, Tes, 82).
- OLLER, Ramon: Girona: Jornada diocesana de pastoral (60, QV, 46).
- ORIOI, Antoni: De la insolidaritat centralista a la solidaritat autonòmica (63, Est, 51).
- PELEGRÍ, Bonaventura: Experiència de fe i presència en el món (64-65, Q, 13).
- PIÉ, Salvador: El MUEC durant l'any 1980 (64-65, QV, 109).
- PLA, Joaquim: Crònica de Girona (63, QV, 102), (64-65, QV, 120).
- PONT I GOL, Josep: Tarragona: per una Església més vertebrada (62, Tes, 33).
- PONT, Josefa., VENDRELL, Robert., ANGLADA, Josep M.: La nostra parròquia (64-65, Tes, 54).
- PRATS, Modest: Església i llengua catalana: balanç de quaranta anys (63, Q, 15).
- PUJOL, Joan: Urgell: Un any de reflexió (62, Tes, 40).

- PUXAN, Josep M.: Assemblees als arxiprestats de Martorell-Montserrat (62, Tes, 68).
- RIBERA, Raimon: Barcelona: Una gran assemblea (62, Tes, 10).
- ROVIRA BELLOSO, Josep M.: Sobre la corresponsabilitat en l'Església (60, Q, 11).
- SECRETARIAT DEL CONSELL PRESBITERAL DE BARCELONA: Pastoral i nova situació política (64-65, Tx, 100).
- SECRETARIAT INTERDIOCESÀ DE CATEQUESI DE CATALUNYA I LES ILLES: Educació de la fe i catequesi (60, Q, 19).
- SELIVA, Manuel: Des d'un barri de Terrassa: motius d'esperança (62, Tes, 66).
- SERRAMONA, Antoni: Acolliment i culte a Sant Felip Neri (64-65, Tes, 56).
- SOLER, Andreu: El Dr. Estela: una veu lúcida i clara (61, Q, 45).
- TICÓ, Carme: Cercar l'enllaç entre la vida i la fe (64-65, Tes, 85).
- TOTOSAUS, Josep M.: Invitació a un examen col·lectiu (61, Q, 49).
— Assemblees a l'Església catalana (62, T, 4).
— Vida de fe i presència en el món (64-65, Q, 5).
- TRILLA, Andreu: Construïm l'Església a Can Serra (L'Hospitalet de Llobregat) (64-65, Tes, 48).
- VENDRELL, Robert., PONT, Josefa., ANGLADA, Josep M.: La nostra parròquia (64-65, Tes, 54).
- VIDAL AUNÓS, Josep: La parròquia de Sant Medir: una experiència pastoral (64-65, Tes, 42).
- VILA, Josep: Ullada al terme des del campanar (64-65, Q, 39).

ÍNDIX D'EDITORIALS

- Per una Església catalana (60, P, 1).
- Record i homenatge al Dr. Damià Estela (61, P, 1).
- Corresponsables (62, P, 1).
- Església i sobirania nacional (63, P, 1).
- Per un cristianisme present en el món (64-65, P, 1).

ÍNDEX DE MATÈRIES

ASSEMBLEES PASTORALS

DIOCESIS

- Barcelona: Una gran assemblea (62, Tes, 10).
- Girona: Jornada diocesana de pastoral (60, QV, 46).
  - Pla de reflexió i jornades de pastoral (62, Tes, 17).
- Lleida: Des de la Terra Ferma (60, QV, 49).
- Mallorca: Assemblees postconciliars (62, Tes, 24).
  - Entre assemblees i reestructuracions (64-65, QV, 126).
- Solsona: Al servei de la comunió (62, Tes, 28).
- Tarragona: Per una Església més vertebrada (62, Tes, 33).
- Urgell: Un any de reflexió (62, Tes, 40).
- Vic: Una primera trobada (62, Tes, 45).

ARXIPRESTATS I VILES

- L'Assemblea del Poble de Déu a Terrassa (62, Tes, 56).
- Des d'un barri de Terrassa: motius d'esperança (62, Tes, 66).
- Assemblea als arxiprestats de Martorell-Montserrat (62, Tes, 68).
- Assemblees a Ripoll i Igualada (62, Tes, 49).

ASSISTÈNCIA SOCIAL

- El camp assistencial (64-65, Tx, 100).

BIOGRAFIA

Testimoni

- Record i homenatge al Dr. Estela (61, P, 1).

Taula cronològica

- Dades biogràfiques del Dr. Estela: context polític i eclesial (61, Q, 56).

CATEQUESI

- Educació de la fe i catequesi (60, Q, 19).
- Barcelona: El debat d'acció catequètica (DAC) (60, QV, 42).

CENTRE D'ESTUDIS PASTORALS

Nou curs al Centre d'estudis pastorals (63, QV, 94).

CENTRE SOCIAL

Una experiència de Centre Social a Mataró (64-65, Tes, 62).

CORRESPONSABILITAT EN L'ESGLÉSIA

Sobre la corresponsabilitat en l'Església (60, Q, 14).

Corresponsables (62, P, 1).

Rerafons teològic de la corresponsabilitat eclesial (62, Q, 72).

CULTURA I SOBERANIA NACIONAL

Cultura, nació, sobirania (paraules del papa Joan Pau II)
(63, Tx, 90).

DIÒCESIS, CRÒNICA DE:

Barcelona: (62, QV, 83), (63, QV, 98), (64-65, QV, 114)

Girona: (60, QV, 46), (63, QV, 102), (64-65, QV, 120)

Lleida: (60, QV, 49), (63, QV, 104), (64-65, QV, 123)

Mallorca: (60, QV, 53), (62, QV, 86), (64-65, QV, 126)

Solsona: (62, QV, 90),

Tarragona: (60, QV, 57), (62, QV, 94), (63, QV, 107),
(64-65, QV, 130)

Urgell: (60, QV, 59), (62, QV, 98), (64-65, QV, 131)

Vic: (62, QV, 99), (63, QV, 109), (64-65, QV, 133)

ECONOMIA DE L'ESGLÉSIA

Sobre la nova ordenació de l'economia diocesana (60, Q, 27).

EDUCACIÓ

Promoció i Educació d'infants i joves (64-65, Tx, 101).

ESCOLA, PRESENCIA CRISTIANA EN L'

Treballar a l'escola pública (64-65, Tes, 82).

Una escola a Terrassa (64-65, Tes, 68).

Integració escolar a la vila de Castellterçol (64-65, Tes, 65).
Cercar l'enllaç entre la vida i la fe (64-65, Tes, 85).
Les classes de religió (64-65, Tes, 77).

ESGLÉSIA I COMUNITAT POLÍTICA

Onze dies d'agost de 1936: diari del Dr. Estela (61, Tes, 7).
El Dr. Estela: una veu lúcida i clara (61, Q, 45).
Invitació a un examen col·lectiu, a partir del diari del Dr. Estela (61, Q, 49).
Església i sobirania nacional (63, P, 1).
De la insolidaritat centralista a la solidaritat autonòmica (63, Est, 51).
On és el meu Déu? (64-65, Tes, 96).
Pastoral i nova situació política (64-65, Tx, 100).

ESGLÉSIA CATALANA

Per una Església catalana (60, P, 1).
Assemblees a l'Església catalana (62, Tes, 4).

FE I MÓN

Experiència de fe i presència en el món (64-65, Q, 13).
La militància com a pedagogia alliberadora (64-65, Q, 23).

LOCALS D'ESGLÉSIA

L'ús dels locals de l'Església (64-65, Tx, 103).

LLENGUA I PASTORAL

Pastoral i llengua catalana (63, Q, 6).
Homes i llengües: rics i pobres (63, Q, 12).
Església i llengua catalana: balanç de quaranta anys (63, Q, 15).
Pastoral i llengua catalana a Lleida (63, Q, 26).
La nostra llengua en la pastoral mallorquina (63, Q, 29).
Immigrants, pastoral, integració (63, Q, 35).
Les monges un instrument de castellanització (63, Q, 44).
L'ús de la llengua catalana (64-65, Tx, 107).

MINYONS ESCOLTES I GUIES SANT JORDI

Assemblea anyal a Lleida (62, QV, 80).

MISSIONERS CATALANS

(60, Tes, 32), (60, Tes, 38), (64-65, QV, 114).

MÓN OBRER, PASTORAL DEL

No n'hi ha prou de lluitar contra les estructures (64-65, Tes, 90).
Viure la fe en Jesucrist, inserits en la classe obrera
(64-65, Tes, 34).

Fidelitat a Déu i a la classe obrera (64-65, Tes, 87).

MÓN RURAL, PASTORAL DEL

Ullada al terme des del campanar (64-65, Q, 39).

PARRÒQUIA, PASTORAL DE LA

La parròquia de Sant Medir: una experiència pastoral
(64-65, Tes, 42).

Construïm l'Església a Can Serra (64-65, Tes, 48).

La nostra parròquia de Manlleu (64-65, Tes, 54).

RELIGIOSOS I RELIGIOSES

Les monges, un instrument de castellanització? (63, Q, 44).

RELIGIOSITAT POPULAR

El suport religiós de les festes populars (60, Q, 24).

SANT FELIP NERI DE BARCELONA

Culte i acolliment (64-65, Tes, 56).

TAIZÉ

Una intepretació (60, Q, 5).

UNIVERSITARIS, PASTORAL DELS

El MUEC durant l'any 1980 (64-65, QV, 109).

El Centre cristià dels universitaris (64-65, QV, 111).

COLLABORADORS D'AQUEST NÚMERO:

Lluís Bonet (responsable de la parròquia de Sant Cristófor de Terrassa), Josep M. Bosch (president del Centre Social de «El Palau i l'Escorxador», a Mataró), Josep Castaño (d'ACO de Barcelona), Joan Estrada (d'ACO de Barcelona-sud), Josep M. Fisa (professor de l'institut Lluís de Recasens de Molins de Rei), Jordi López (professor de biologia de la Universitat de Barcelona), Carles Mascaró (director del col·legi Escoltes Pies de Terrassa), Casimir Martí (professor de la Facultat de teologia, secció Sant Pacià), Antoni Matabosch (degà de la Facultat de teologia de Barcelona, secció Sant Pacià), Joan Mercadé (professor d'EGB a Castellterçol), Glòria Olivé (professora de l'institut Torras i Bages de l'Hospitalet de Llobregat), Bonaventura Pelegrí (consiliari internacional del MIEC), Salvador Pié (subdelegat diocesà de pastoral universitària de Barcelona), Josep M. Anglada, Josefa Pont, Robert Vendrell (d'un equip de cristians adults de Manlleu), Antoni Serramona (prepòsit de l'oratori de Sant Felip Neri de Barcelona), Carme Ticó (professora a l'institut Egara de Terrassa-Sabadell), Josep M. Totosaus (de la redacció de Quaderns de Pastoral), Andreu Trilla (responsable de la parròquia de Can Serra de l'Hospitalet de Llobregat), Josep Vila (responsable de la Parròquia de Vilanova de Bellpuig, Solsona), Josep Vidal Aunós (responsable de la parròquia de Sant Medir de Barcelona).

CORRESPONSALS:

Montserrat Albó (Barcelona), Xavier Batiste (Lleida), Joan-Anton Cedó (Tarragona), Xavier Coll (Vic), Pere Llabrés (Mallorca), Antoni Mirabet (Urgell), Joaquim Pla (Girona).

Materials del CEP disponibles

DE LA REVISTA «QUADERNS DE PASTORAL»

52. L'Església en la represa de Catalunya (113 pp., 150'— ptes.)
  53. El cardenal Vidal i Barraquer (130 pp., 200'— ptes.)
  54. Fer cristians conscients i responsables (90 pp., 150'— ptes.)
  55. Cristians en el món (95 pp., 150'— ptes.)
  56. Cristians entre els marginats (92 pp., 150'— ptes.) (exhaurit)
  57. Aparellament i matrimoni (88 pp., 150'— ptes.)
  58. Moment present de l'Església catalana (113 pp., 200'—)
  59. Entre el desencant i l'esperança (103 pp., 150'— ptes.)
  60. Taizé: una interpretació. (61 pp., 150 ptes.)
  61. Damià Estela, testimoni d'excepció (81 pp., 150'— ptes.)
  62. Assemblees a l'Església catalana. (104 pp., 150'— ptes.)
  63. Pastoral i llengua catalana (113 pp., 150'— ptes.)
- Col·leccions senceres dels anys 1972, 73, 74, 75, 76, 77.

FULLETONS PER A GRUPS, JORNADES, SESSIONS...

0. Cristians en el món, recull de testimonis (50 pp.) (exhau.).
1. L'evangelització, urgència cristiana (20 pp., 50'— ptes.)
2. Els cristians i l'escola, per J. M. Vilaseca Marcet i J. M. Totosaus (65 pp., 100'— ptes.)
3. Preguar en un món secularitzat, per Joan Llopis (40 pp., 100'— ptes.)
4. Laics amb missió pastoral, per Fermí Casal, Casimir Martí i Ramon Prat (28 pp., 50'— ptes.)
5. Cristians entre els marginats: recull de testimonis (48 pp.) (exhaurit).
6. Aparellament i matrimoni (26 pp., 50'— ptes.)
7. Acollir els divorciats a l'Església, per Jesús Hugué (22 pp., 50'— ptes.)
8. El moment present de l'Església Catalana (35 pp., 75'—)

APUNTS PER A LES CLASSES (multicopiats)

- Introducció als llibres històrics de l'Antic Testament, per G. Camps, H. Ragner i R. Vives (63 pp.) (exhaurit).
- Introducció al missatge dels profetes, per G. Camps, P. Franquesa i J. A. Miró (75 pp., 200'— ptes.)
- Introducció a la pregària dels salms, per Guiu Camps (42 pp., 100'— ptes.)
- Introducció a l'evangeli de Marc, per Lluís Tuñí (60 pp., 150'— ptes.)
- Introducció a l'evangeli de Joan, per Oriol Tuñí (62 pp., 150'—)
- Fets dels apòstols, per Joan Vernet (40 pp., 150'— ptes.)
- L'Apocalipsi, per Romuald Vives (35 pp., 100'— ptes.)
- Els evangelis de la infància de Jesús, per Fermí Casal (44 pp., 150'— ptes.)
- Pregària i psicologia, per Joan Llopis (25 pp., 75'— ptes.)
- Introducció als sacraments, per Joan Llopis (20 pp., 60 ptes.).
- Els consells pastorals, per Joan Batlles (60 pp., 150'— ptes.)
- Dossier de les Jornades de Pastoral Rural de La Selva del Camp, setembre 1978 (30 pp., 75'— ptes.)

Els podeu adquirir a: c/. Rivadeneyra, 6, 4.ª

SUMARI

PÒRTIC

Per un cristianisme present en el món	1
---------------------------------------	---

QÜESTIONS

Vida de fe i presència en el món, per Josep M. Totosaus	5
Experiència de fe i presència en el món, per Bonaventura Pelegrí	13
La militància com a pedagogia alliberadora, per Lluís Bonet	23
Viure la fe en Jesucrist, inserits en la classe obrera, per Casimir Martí	34
Ullada al terme des del campanar, per Josep Vila	39

TESTIMONIS

La parròquia de Sant Medir: una experiència pastoral, per Josep Vidal Aunós	42
Construïm l'Església a Can Serra, per Andreu Trilla	48
La nostra parròquia, per J. M. Anglada, J. Pont, R. Vendrell	54
Acolliment i culte a Sant Felip Neri de Barcelona, per Antoni Serramona	56
Una experiència de Centre social a Mataró, per J. M. Bosch	62
Integració escolar a la vila de Castellterçol, per Joan Mercadé	65
Una escola a Terrassa, per Carles Mascaró	68
Les classes de religió, per Josep M. Fisa	77
Treballar a l'escola pública, per Glòria Olivé	82
Cercar l'enllaç entre la vida i la fe, per Carme Ticó	85
Fidelitat a Déu i a la classe obrera, per Joan Estrada	87
No n'hi ha prou de lluitar contra les estructures, per Josep Castaño	90
On és el meu Déu?, per Jordi López	96

TEXTOS

Pastoral i nova situació política, pel Secretariat del Con- sell presbiteral de Barcelona	100
--	-----

QUADERNS DE PASTORAL. Publicació bimestral.

Director: Josep M. Totosaus.

Redacció i administració: Rivadeneyra núm. 6, 4.ª - tel. 317 48 58 - Barcelona-2.

Preu de subscripció: 750'— ptes. l'any

Número solt: 150'— ptes.

Dipòsit legal: B. 25.506 - 1969.

Impressió: I. G. Santa Eulàlia - c. Sant Joan Bosco, s/n. - Santa Eulàlia de Ronçana. Empresa periodística: Joan Carrera Planas (núm. 458, tom 6, secció de persones naturals, foli 127. Inscripció 1).

Amb censura eclesiàstica.

DESEMBRE 1980